

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Maskulinní deprese u českých mužů

Bakalářská práce

Marian Helcel

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Binter

Praha 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 6.1.2017

Marian Helcel

.....

Poděkování

Nesmírně děkuji Jakubu Binterovi za jeho ochotu ujmout se vedení mé bakalářské práce. Bez jeho trpělivosti, zkušeností, ale především ochoty bych tuto práci nebyl býval dokončil. Rovněž jsem vděčný všem důležitým ženám z mého okolí, jejichž zájem o téma této práce mi byl nesmírnou podporou.

Abstrakt

Maskulinní forma deprese je nepříliš probádanou oblastí na pomezí genderu a mužské psychologie zdraví, v níž je na projevy běžné deprese nahlíženo jako na projevy mnohdy neslučitelné s maskulinní kulturou a jejími normami. Tímto odlišným náhledem se naskytuje příležitost k novému pochopení sociálních vlivů a souvislostí konstruujících životy mužů. V teoretické části své práce prezentuji, jaké následky může mít v souvislosti s projevy symptomů deprese odlišná socializace chlapců a dívek a jakou úlohu může mít zinternalizování tradičních maskulinních norem v souvislosti s depresí maskulinní. S cílem zjistit jak a zdali se tato forma deprese vyskytuje i v České republice, jsem uskutečnil s českými muži několik rozhovorů, v nichž se mi pak povedlo identifikovat všechny symptomy maskulinní deprese (špatnou náladu, agresi, užívání návykových látek, fyzické a sexuální riskování, emoční strnulost, přehnanou angažovanost v práci, sportu, nebo obojím, bídná přátelství), které jsem každý jednotlivě zkoumal ve třech hlavních oblastech respondentova života (práce, intimní vztah, přátelské vztahy). Za použití konceptu rozdělení maskulinit do genderového řádu jsem respondenty rozdělil do dvou skupin maskulinit spojených buď s vyšší, nebo nižší sociální prestiží jimi vykonávané profese. Na základě toho jsem mohl určit vztahy mezi projevy symptomů maskulinní deprese a jednotlivými maskulinitami a odhalit, že větší tendence k projevům symptomů maskulinní deprese je u mužů ze skupiny maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží profese. Dále jsem objevil, že u každé ze skupin maskulinit se nejčastěji vyskytuje odlišný symptom maskulinní deprese a rovněž jsem zjistil jejich průměrný počet na jednoho respondenta. Na konci práce navrhuji další postupy, v jakých sférách dále maskulinní depresi zkoumat, jak s její ideou nejužitečněji pracovat a jak ji nejužitečněji aplikovat.

Klíčová slova: Maskulinní deprese, Maskulinita, Symptomy, Gender

Abstract

The masculine form of depression is a far neglected area on the border of gender and men's health psychology, which the symptoms of conventional depression are often seen as irreconcilable with masculine culture and its norms. There is an opportunity provided via this different view to the new understanding of social influences and contexts constructing men's lives. In the theoretical part of this paper I present what can be the consequences of a different socialization of boys and girls related to depression and what can be the role of internalization of traditional masculine norms in general related to masculine depression. I have been conducting several interviews with Czech men to find out if this form of depression occurs and how, even in the Czech Republic. In these interviews I have identified all symptoms of the masculine depression (bad temper, aggression, substance abuse, physical and sexual risk taking, emotional numbness, over-involvement in work or sports or both, impoverished friendships) which were surveyed in the three main areas of respondent's life (work, intimate relationship, friendly relationships). Using the concept of diversity of masculinities into the gender order, I split respondents to the different groups of masculinities associated with higher or lower social prestige of their profession. On the basis that I was able to determine relations between the displays of symptoms of masculine depression of individual masculinities and to reveal the greater tendencies to the display of symptoms of masculine depression within the men of the group of the masculinities associated with the higher social prestige of profession. I further have discovered that the most frequently occurring symptom of masculine depression is different within every group of masculinities and I also found the average number of symptoms of masculine depression per respondent. At the end of my thesis I suggest the further approaches to explore the different areas of the masculine depression, how to work with its idea the most efficiently, and how to apply it the most efficiently.

Key words: Masculine depression, Masculinity, Symptoms, Gender

OBSAH

1. ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
2. Gender.....	10
2.1 Definování genderu.....	10
2.2 Genderové stereotypy jako genderové předsudky.....	12
2.3 Maskulinní a feminní.....	13
2.4 Sociálně-konstruktivistické paradigma.....	14
3. Maskulinity.....	15
3.1 Multikategoriální maskulinity.....	16
3.2 Pro uznání muže jako „muže“ je třeba víc než jen mít jeho biologické tělo.....	17
3.3 Antifeminita.....	18
4. Maskulinita a deprese.....	19
4.1.1 MKN-10.....	20
4.1.2 DSM-V.....	21
4.2 Afektivní poruchy (poruchy nálady).....	21
4.2.1 Deprese.....	21
4.3 Diagnostika deprese dle manuálu MKN-10 a DSM-V.....	22
4.3.1 Diagnostika deprese dle MKN-10.....	22
4.3.2 Diagnostika deprese dle DSM-V.....	23
4.4 Konvenční pohled na to, co to znamená být deprimovaný.....	24
4.5 Maskulinní deprese a nekonvenční pohled na to, co to znamená být deprimovaný.....	27
4.6 Rozpoznávání maskulinní deprese.....	29
5. Muži v genderovém řádu.....	31
5.1 Sloučení čtyř maskulinit do dvou skupin a jejich rozlišení dle CZ-ISCO.....	33
6. Cíl práce.....	35
PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
7. Metodologie výzkumu.....	36
7.1 Charakteristika metody a výběr vzorku respondentů.....	37
7.2 Představení respondentů.....	37
7.3 Sběr dat a konstrukce rozhovoru.....	38
7.3.1 Otázky kontaktní.....	39
7.3.2 Otázky symptomatické hlavní a vedlejší.....	39

7.3.3	Otázky symptomatické dodatečné hlavní a dodatečné vedlejší.....	44
7.4.4	Otázky na respondentovu reflexi maskulinity.....	46
7.5	Etické aspekty výzkumu.....	46
7.6	Zpracování a analýza dat.....	46
8.	Prezentace výsledků.....	48
8.1	Špatná nálada.....	48
8.1.1	Špatná nálada v PO.....	49
8.1.2	Špatná nálada v OIV.....	50
8.1.3	Špatná nálada v OPV.....	52
8.2	Agrese.....	53
8.2.1	Agrese v PO.....	54
8.2.2	Agrese v OIV.....	55
8.2.3	Agrese v OPV.....	56
8.3	Užívání návykových látek.....	57
8.3.1	Užívání návykových látek v PO.....	57
8.3.2	Užívání návykových látek v OIV.....	58
8.3.3	Užívání návykových látek v OPV.....	59
8.4	Fyzické a sexuální riskování.....	60
8.4.1	Fyzické a sexuální riskování v PO.....	61
8.4.2	Fyzické a sexuální riskování v OIV.....	62
8.4.2	Fyzické a sexuální riskování v OPV.....	64
8.5	Emoční strnulost.....	65
8.5.1	Emoční strnulost v PO.....	66
8.5.2	Emoční strnulost v OIV.....	67
8.5.3	Emoční strnulost v OPV.....	69
8.6	Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím.....	70
8.6.1	Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím v PO.....	71
8.6.2	Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím v OIV.....	73
8.6.3	Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím v OPV.....	76
8.7	Bídná přátelství.....	77
8.7.1	Bídná přátelství v PO.....	77
8.7.2	Bídná přátelství v OIV.....	79
8.7.3	Bídná přátelství v OPV.....	81
8.8	Představa o nezávislosti a Preference demokratického či autoritativního rozhodování.....	83
8.8.1	Představa o nezávislosti.....	83
8.8.1.1	Představa o nezávislosti v PO.....	83
8.8.1.2	Představa o nezávislosti v OIV.....	90
8.8.1.3	Představa o nezávislosti v OPV.....	95
8.9.1	Preference demokratického či autoritativního rozhodování....	98

8.9.1.1	Preference demokratického či autoritativního rozhodování v PO.....	98
8.9.1.2	Preference demokratického či autoritativního rozhodování v OIV.....	100
8.9.1.3	Preference demokratického či autoritativního rozhodování v OPV.....	101
8.10	Otázky na respondentovu reflexi maskulinity.....	103
8.10.1	103
8.10.2	104
8.10.3	106
8.10.4	107
9.	Sumarizace výsledků výzkumu.....	108
9.1	Špatná nálada.....	110
9.2	Agrese.....	111
9.3	Užívání návykových látek.....	112
9.4	Fyzické a sexuální riskování.....	113
9.5	Emoční strnulost.....	115
9.6	Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím.....	116
9.7	Bídná přátelství.....	117
9.8	Preference demokratického či autoritativního rozhodování...	119
10.	Závěr.....	121
11.	Implikace maskulinní deprese.....	124
	Seznam literatury.....	126
	Seznam příloh.....	130

1. Úvod

Po delším rozhodování a přemýšlení jsem dospěl (to taky, ano, ale mám na mysli, že) k závěru, čím by se měla moje bakalářská práce zabývat, co chci, aby obsahovala, a čím chci, aby mě naplnila. Po několik let jsem si pohrával s myšlenkou maskulinní deprese coby možná dost důležitým tématem v životech žen a mužů. Tématem, jehož význam je dle mého názoru nedocenen a podhodnocen. I to je jeden z důvodů, které přispěly k mému zájmu o maskulinní depresi a následně k jejímu zvolení coby hlavního tématu této mé práce. Vidím a vnímám ji všude kolem sebe a je to dle mého ucelená odpověď na chování a povahu mužů takových, jaké si je vychováme.

Ve své podstatě jde o věc zcela běžně vnímanou, avšak přehlíženou, o věc každodenní, avšak důležitou, o věc akceptovanou, avšak nebezpečnou. Jde o mužský způsob prožitku sebe samého, o to, zdali jsme ho schopni či ne a zdali je tato případná neschopnost napojení se na vlastní vnitřní život a pochopení vlastních rozpoložení užitečná či naopak není. K čemu to v životech mužů a těch, kteří s nimi žijí, jsou v kontaktu, znají je, vede? Jaké jsou výhody, nevýhody, důsledky, příčiny, důvody toho, kdy je jedinec ovlivněn maskulinní kulturou a přijme její principy (její latentní příkazy) za své a podle nich jedná, přemýšlí, žije. Jak mohou být některá přesvědčení důležitá pro náš život, když je už třeba ani nevnímáme? Jak se může stát nějaký názor, nějaké přesvědčení, jež nás ve výsledku ničí a nijak nám neprospívá, tak důležitým, abychom mu umožňovali ovlivňovat náš život? Pokusil jsem se poodhalit, v souladu s teorií maskulinní deprese, jak muži jednají, přemýšlejí, jaké zkušenosti či myšlenky v nich vyvolávají negativní myšlenky, názory, hodnocení, pocity, jak si je následně vysvětlují, co si z nich odnášejí a jak v případě takových prožitků myslí a jednají.

V mém výzkumu se zaměřuji se na zjišťování výskytu symptomů maskulinní deprese, ale ina to, co mužské životy ustanovuje, ovlivňuje, co je utváří, tedy na reflexi maskulinitu i v širším pohledu. V žádném aspektu maskulinity či pohledu na ní nelze maskulinní depresi ztratit ze zřetele, její „chapadla“ sahají všude, do každého koutu této genderové kategorie.

Podnětem i zároveň podporou pro zaměření a uskutečnění práce na toto téma mi byly mimo jiné krátké či dlouhé rozhovory se ženami z mého okolí, jež vybrané téma chápaly a považovaly za užitečné a důležité, především jeho projevy znaly ale z vlastních zkušeností se svými kolegy, známými, rodinnými příslušníky. Chci zde poukázat na to, že by projevům deprese v její maskulinní formě měl být přikládán význam.

TEORETICKÁ ČÁST

2. Gender

2.1 Definování genderu

Pro charakteristiku genderu zde v mé práci jsem využil jeho následujících definic od různých autorů. Z těchto definic jsem posléze vytvořil syntézu, již zde definuji gender.

Renzetti, Curan:

„Lidské pohlaví jako biologická danost (bytí mužem či ženou) tu slouží jako základ, na němž lidé konstruují společenskou kategorii zvanou gender (maskulinitu či feminitu)“ (Renzetti, Curan, 2003, str. 20).

Scott:

„Gender je ustanovující prvek sociálních vztahů založený na vnímaných odlišnostech mezi pohlavími“ (Scott, 1999, str. 42).

„Gender je základní podstata ustanovující vztahy moci“ (Scott, 1999, str. 42).

Kimmel:

Gender je „(...) specifický soubor chování, která jsou produkována ve specifických sociálních situacích. A tudíž se gender mění spolu s těmito situacemi“ (Kimmel & Aronson, 2004, str. 505).

Deaux, Major:

Gender je „charakteristická a vlivná sociální kategorie a vyžaduje přítomnost tří klíčových prvků v jakékoliv sociální interakci, ve které budou projeována chování s genderem spojená: 1) vnímatelé a jejich přesvědčení o genderu; 2) cílové osoby (nebo já-selfs) a jejich přesvědčení o genderu; 3) situace s určitým počtem více či méně charakteristických témat či prvků vztahujících se k genderu“ (Deaux & Major, 1987, In: Beall, Sternberg, 1993, str. 107).

Syntéza z těchto definic zní:

- *Gender je stále se formující konstrukt společenské kategorie založený na biologickém pohlaví ustanovující vztahy moci. Jeho projevy v lidském chování jsou adaptabilní a ovlivňované specifickou situací.*

Gender funguje jako uzavřený kruh nároků, očekávání získaných z vnějšku a jejich následného převádění, promítání do reálného světa kolem sebe. Pokud se dítě narodí biologicky jako chlapec, je s ním zacházeno na základě domněnek o tom, že pak časem má být mužem. Je to vlastně jakousi jeho „povinností“ a je k tomu vedený po celý život. Když už se jednou nějak narodil, tak takový bude. Obecně lze, myslím, říct, že když nám gender „jde“, poznáme to. Když nám „nejde“, okolí nám to dá jasně najevo a poznáme to taky.

„Nejenže genderem ovlivnění jedinci vyjednávají svou identitu v rámci genderovaných institucí, ale také tyto instituce vytvářejí právě ty rozdíly, které očekáváme, že jsou majetkem jedince. Tudíž míra, do které ženy a muži vykonávají různé úlohy, hrají široce rozličné konkrétní sociální role, silně ovlivňuje míru, do které si obě pohlaví vytvářejí, anebo se od nich očekává, že budou projevovat široce rozličné osobité chování a charakteristiky. Rozdílně strukturované zkušenosti vytvářejí genderové rozdíly, které lidem často přisuzujeme“ (Chafetz, 1980, str. 144 In: Kimmel & Aronson, 2004, str. 505). Gender, chování s ním spojené a jeho projevování je v jakékoliv společenské interakci spojeno dle některých autorů s třemi klíčovými prvky: 1) vnímatelé a jejich přesvědčení o genderu; 2) cílové osoby (nebo já [plural, pozn. aut.]) a jejich přesvědčení o genderu; 3) situace s určitým počtem více či méně charakteristických témat či prvků vztahujících se k genderu (Deaux & Major, 1987, In: Beall, Sternberg, 1993, str. 107). Na základě toho je možné říci, že gender je sice tedy soubor poměrně pevně spojených a daných stereotypů a očekávání, avšak jeho použití a projev se odvíjí od kontextu situace, ve které se nacházíme.

Pokud vychováváme jedince ženského biologického pohlaví jako dívky, jedince mužského biologického pohlaví jako chlapce, tak se pro ně vlivem lidské kultury a vlivem lidské schopnosti učit se z těchto postupně osvojených si způsobů chování stává to jediné, jak se dokážou projevovat a na základě čeho jsou schopni posuzovat jednání své i druhých. Ačkoliv jsou rodiče mnohdy třeba i přesvědčení, že jednají s potomky obou pohlaví stejně, že mezi přístupem k nim nečiní žádné rozdíly, zinternalizování genderových nároků kladených na rodiče během jejich dosavadního života je právě v tomto chování, tedy v odlišném přístupu k chlapcům a dívkám, velmi patrné. Již od útlého dětství jsou tak děti „vystaveny“ působení genderu, neboť již od novorozenců jsou očekávány projevy chování odpovídající jejich genderu, která v nich budou od té doby neustále posilována. Stejně tak již od narození existuje celkem jasná představa, jakou by měla dívka v dospělosti být ženou či jakým by měl chlapec v dospělosti být mužem. A jaké názory na ně chtějí rodiče mít a jak na ně chtějí nahlížet.

Ve své studii se tomuto náhledu ze strany rodičů na své dvouleté děti věnovala Fagot (1978, In: Beall, Sternberg, 1993, str. 109). Zaměřila se na to, jaké ohlasy, zda pozitivní či negativní, v rodičích vyvolávají různé dětské aktivity a k jakým reakcím pak na základě těchto ohlasů dochází směrem k jejich dětem. V rámci této studie Fagot zjistila, že již s dvouletými dívkami a chlapci může být zacházeno značně odlišně v několika směrech: chlapci mohou být spíše ponecháváni vlastní hře, zatímco u dívek může častěji docházet k verbálnímu kritizování nebo chválení. Ze strany rodičů se chlapcům dostává pozitivní reakce, když si hrají se stavebnicí a dívkám se této reakce dostává, když si hrají s panenkami, žádají o pomoc, sledují televizi nebo následují rodiče. Negativnímu ohlasu se chlapcům dostane, když si hrají s panenkami či žádají o pomoc, zatímco dívkám se negativní reakce od rodičů dostane, když manipulují objekty, běhají, skáčou, lezou. Fagot to vyhodnotila tak, že „rodiče si nejsou plně vědomi metod, které používají pro socializaci svých dětí“ (Fagot, 1978, str. 464, In: Beall, Sternberg, 1993, str. 109).

Pokud se tedy genderu učíme, tak z toho vyvozují, že jeho všudypřítomné působení na každého jedince začíná již od narození a je tak silné, že se z něj tak brzy stává zinternalizovaný *vzorec jednání*, který je sice flexibilní, může se měnit dle kontextu situace (např. lokalita, v níž se jedinec nachází, společnost, denní doba, historické období), avšak jeho projevování je i konstantní, neboť všechna chování jsou buď v souladu s příslušným genderem či v nesouladu s ním, tudíž se jednání *mimo gender* nelze vyhnout.

2.2 Genderové stereotypy jako genderové předsudky

Za stereotypy je možné považovat „(...) dobře naučená, všeobecně sdílená, sociálně potvrzená přesvědčení o ženách [a mužích rovněž, pozn. aut.], která upevňují, doplňují nebo ospravedlňují předsudek a často ovlivňují očekávání (...)“ (Lott, 1987a, 1989; Lott, Lott and Fernald, 1990, In: Beall, Sternberg, 1993, str. 108).

Stereotypizování nám mnohdy usnadňuje přemýšlení, kategorizuje předměty či osoby, kterých se naše uvažování týká. Avšak ne vždy je to ku prospěchu. „Hlavní negativní efekt stereotypizování je, že ovlivňuje pohled osoby tak, že pak vidí *kategorii* či *označení* (v tomto případě muže a ženu) ještě předtím, než spatří daného jedince. V návaznosti na tato převážně nevědomá genderová vnímání umísťují rodiče (a další opatrovatelé) děti často do rozdílných sociálních a fyzických prostředí, sdělují odlišná očekávání o jejich chování, odměňují nebo trestají je za odlišné úkony“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 49). Pro mě z toho vyplývá, že nejspíš jen velmi vzácně by rodič (nebo jiný pečovatel) vzhledem k genderovým stereotypům chtěl vychovávat, mít a vidět ve svém dítěti „silnou princeznu, holčičku s ostrými rysy, neposlušnou, samostatnou dcerku“ nebo „drobného chlapečka, křehkého hochu, poslušného, opatrného synka“. A tak se o tom, jak uvádějí někteří autoři, přesvědčí především sami, že na dítěti, klidně i novorozenci, vidí všechny možné fyziologicky patrné genderové stereotypy, tedy že jim dcera přijde opravdu taková, jaké ženy jsou, a chlapec takový, jací muži jsou, aby si tím

byli jisti při jejich následné socializaci. Že dcera je opravdu rozkošná a syn opravdu vzpurný už coby batole (Reid, 1994, In: Renzetti, Curan, 2003, str. 108; Rubin a kol., 1974, In: Renzetti, Curan, 2003, str. 108).

K podobným výsledkům jako Rubin a kol. (1974) došli i Will a kol. (1976, In: Lynch & Kilmartin, 2013, str. 49). „(...) matky byly požádány, aby si hrály s šestiměsíčním dítětem. Pro některé z těchto matek to dítě bylo pojmenované 'Adam' a bylo oblečené v modrých kalhotách. Pro ostatní bylo to *stejně dítě* oblečené do růžových šatů a pojmenované 'Beth'. Ty, které si myslely, že si hrají s chlapcem, tak mu obvykle nabízely na hraní vláček. Ty, které si hrály s 'Beth', jí obvykle nabízely panenky. Měly také sklony držet dítě blíž a popisovat 'jí' genderově stereotypními způsoby (ve skutečnosti to dítě byl chlapec).“

Někteří autoři takovato zjištění podpořili dalšími výzkumy, v nichž se zaměřili na porovnávání výpovědí rodičů, jež byli v rámci studie v interakci s dětmi, a pozorování chování těchto rodičů při interakci s dětmi. Ve své studii Lytton and Romney (1991, In: Lynch & Kilmartin, 2013, str. 49) zjistili, že tato dvě hodnocení, tedy vlastní výpověď a pozorované chování, se od sebe liší a to tak, že rodiče se k dětem, pokud se na základě jejich oblečení domnívají, že znají jejich pohlaví, chovají odlišně dle genderových stereotypů a to navzdory tomu, že při interview říkali, že by se s dětmi v tomto věku mělo zacházet stejně, neboť nejsou nijak rozdílné. Genderově podmíněné chování je tedy mnohdy prováděné nevědomě.

Oblečení vůbec hraje důležitou roli, neboť jeho prostřednictvím mohou rodiče spojit s pohlavím dítěte specifické rysy charakteru a chování (Shakin a kol., 1985, In: Renzetti, Curan, 2003, str. 108-109).

2.3 Maskulinní a feminní

Již od mala jsou děti učeny odlišné sféře rodiny a té tam venku, tedy jakémusi stále „ideálu“, domněle dobře a jedinečně fungující součinnosti muže a ženy zastupujících většinou vždy jednu z těchto oblastí. Jsou učeny poslušnosti, kolektivitě, nesamostatnosti, navyknutí si na restriktce, pravidla, ale také samostatnosti, asertivitě, spolehnutí se sami na sebe, navyknutí si na prosazení vlastního názoru. Již od mala, od prvních okamžiků, je do dětí promítán obraz o tom, jaké by měly být, až budou větší, až vyrostou, až budou dospělé. Protože tomu tak chtějí všichni okolo, protože to odpovídá tomu, v čem ti okolo sami žijí a v čem a jak žít jedinečně umějí.

Ale důležitými prvky výchovy a socializace jsou i další přístupy k chlapcům, které uvádějí Lynch & Kilmartin (2013, str. 51-56), jež se natolik liší od chování k dívkám. *Fyzickým kontaktem* se u chlapců šetří, nedává se jim ho tolik, co dívkám. Snad „podvědomě ze strachu, že by to v chlapcích ohrozilo jejich nezávislost nebo je 'zženštilo'“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 51). Je však známo, že „fyzický kontakt v raném dětství je základem pro attachment k rodiči a později pro schopnost poradit si se svým strachem“ (Harlow, 1958, In: Lynch&Kilmartin, 2013, str. 51). Fyzickým kontaktem zde

samozřejmě nejsou míněny fyzické tresty coby forma kontaktu. „Častý fyzický kontakt v dětství má pozitivní efekty v několika oblastech psychologického vývoje“ (Field, 1990, In: Lynch&Kilmartin, 2013, str. 51). Jak v souladu s tím uvádějí Lynch & Kilmartin (2013, str. 51) „základní fyzická deprivace může mít důsledky v pozdějších problémech, které někteří muži mají, dostat se blíže k ostatním a porozumět jejich citům“.

S chlapci je dále *důrazněji zacházeno*, což „odráží pojem o tom, že toho mohou a měli by být schopni si víc 'naložit'. Také to poskytuje velmi časně očekávání toho, že chlapci budou žít ve více fyzickém světě a dívky ve světě vztahů“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 51).

Chlapcům určené *výpomocné domácí práce a herní aktivity* je odvádějí dál od domu než ty, které „patří“ dívkám. „Chlapci si mnohem spíše než dívky vybírají místo na hraní na dvorku, v garáži, na ulici. Z pozitivního hlediska je tato prostředí povzbuzují zkoumat a objevovat svět. Z negativního hlediska zde vidíme počátek definování domácího světa jakožto světa ženského. Chlapecké aktivity je obvykle dostávají do nastavení, v němž je kladen důraz spíše na vyřešení a zvládnutí *věcí* než na emoční zvládnutí a jednání s *lidmi*“ (Lynch&Kilmartin, 2013, str. 51). Slovy vývojové psycholožky Jeanne Block dáváme dívkám 'kořeny' a chlapcům 'křídla' (Block, 1984, In: Lynch&Kilmartin, 2013, str. 51).

Za další se *chlapecké a dívčí vrstevnické skupiny* značně liší. „Chlapecké skupiny mají sklony zdůrazňovat soutěživost, agresi, sebeprosazení a od chlapců se očekává, že budou dominovat a bojovat spolu. Mají sklony nezdůrazňovat příslušnost či spolupráci do té míry, do jaké tomu je v dívčích skupinách. Vztahy jsou obvykle definovány jako méně důležité než úkoly“ (Basow, 1992, In: Lynch&Kilmartin, 2013, str. 51). Když dojde ve hře na nějaké spory, mají dívky sklony pokusit se vyřešit konflikt ke spokojenosti všech. V chlapecké skupině je cílem obvykle správně interpretovat pravidlo nehledě na to, jaký z toho má kdo pocit. Chlapci někdy stráví všechen herní čas dohadováním se o pravidlech a ani se nedostanou ke hře. Když se někdo zraní v dívčí hře, hra obvykle skončí. V chlapeckých hrách je namísto snaha dostat osobu ven z místa, kde se hraje, takže hra, jež je definována jako důležitější než osoba, může pokračovat (toto nastavení samozřejmě pokračuje ve škole, na vysoké škole, v profesionálních sportech)“ (Lynch&Kilmartin, 2013, str. 51-52). „Dívky mají tendenci hrát si v malých skupinách, které zdůrazňují spolupráci a intimnost, zatímco chlapci si hrají ve větších skupinách, jež jsou více soutěživé, cíleně zaměřené a více řízené pravidly“ (Lever, 1978, In: Schrock & Schwalbe, 2009, str. 282).

V důsledku patriarchálního uspořádání naší společnosti „není pochyb, že pozice mužů ve většině skupin a organizací v naší společnosti mají tendenci být co do autority výš a poskytovat lepší přístup ke zdrojům než pozice žen“ (Beall, Sternberg, 1993, str. 107). Důsledky toho jsou nejen sociálně vyšší statusy mužů, ale také materiální či ekonomické znevýhodnění žen, neboť „jejich mzdy ve všech zemích a ekonomických odvětvích, u všech typů vykonávané práce a na všech úrovních kvalifikace výrazně zaostávají za mzdami mužů, a že zároveň s prací v zaměstnání nesou ženy i nadále

primární zodpovědnost za chod domácnosti“ (OSN, 1997 in Renzetti, Curan, 2003, str. 21). Sféra působení žen jevíce spjata s domovem. Přesvědčení o tom, že je to tak správné, panuje u žen i mužů, avšak ne bez výjimek.

2.4 Sociálně-konstruktivistické paradigma

Jsem si vědom toho, že se genderu a s ním v rámci mé práce spojeným tématům věnuji v rámci určitého paradigmatu. Odlišnost chování mužů a žen může být pochopena i z biologického hlediska. Vliv biologie na chování či na utváření genderu zde nijak nepopírám, nevyvracím, jen se na něj v této práci nezaměřuji. Moje práce se nese v duchu esencialistického či strukturálně-funkcionalistického paradigmatu, nezabývám se a nerozebírám zde možné biologické příčiny dichotomie genderu. Rovněž mám za to, že maskulinní deprese, stejně jako běžná deprese, by mohla být vysvětlena na základě biologických, hormonálních pochodů v organismu (viz. Lipa, 2009). Že její příčiny a následky by takto možná mohly být také vysvětleny. Nicméně jsem jako svůj náhled na téma maskulinní deprese zvolil ten sociálně-konstruktivistický, zabývám se zde možnými vlivy kultury a společnosti. Vycházím zde ze strukturalismu a poststrukturalismu stejně jako většina autorů, které jsem pro svou práci zvolil jako výchozí literaturu. Z části jsem tento přístup zvolil z toho důvodu, že právě literatura, která se maskulinní depresí zabývá, se jí zabývá ze sociálního, kulturního hlediska- proto pro mě bylo jednodušší a 'samozřejmější' takto ve své práci navázat, a z části jsem tak zvolil z toho důvodu, že mě osobně tento přístup v současné době zajímá více.

Z důvodu zvoleného paradigmatu poststrukturalismu zde vnímám muže a ženy co do jejich sociálního významu jako subjekty přejímající zásady a preskripce genderu a na základě těchto jednající. Vnímám je jak podmíněné mocí a věděním, tak mající tuto moc a vědění plně k dispozici, neboť právě jejich uplatňováním a konáním dle své vůle se neustále realizují a rovněž tak realizují tuto moc a vědění (Zábrodská, 2009, str. 60).

3. Maskulinity

Pro poukázání na maskulinity jako multiplicitní jev zde na úvod použiju Kimmelovo paradigma, dle nějž „maskulinita odkazuje na sociální role, chování a významy předepsané mužům v dané společnosti a v kterémkoliv čase. Termín jako takový zdůrazňuje gender, ne biologické pohlaví, a různost mezi odlišnými skupinami mužů“ (Kimmel & Aronson, 2004, str. 503). Maskulinity nejsou tedy vždy stejné a jejich význam či to, z jakých hodnot se skládají, je podmíněný mnoha faktory. „Pokud se gender tak významně mění- napříč kulturami, historií, mezi muži a ženami jedné společnosti, během života- nemůžeme o maskulinitě mluvit jako o konstantní, univerzální podstatě společné pro všechny muže. Na gender tedy musí být nahlíženo jako na stále se měnící tok významů a chování a musíme hovořit o

maskulinitách. Pluralizováním termínu bereme na vědomí, že maskulinita znamená pro různé skupiny lidí v různém čase něco jiného“ (Kimmel & Aronson, 2004, str. 504). Pojem a význam maskulinity se dle Kimmel, Aronson liší v několika dimenzích. Z hlediska té první se maskulinity liší napříč kulturami, jak je zdokumentováno antropologickými výzkumy. Z hlediska té druhé se maskulinity značně liší v jakékoliv zemi v průběhu doby. Dle třetí dimenze se maskulinita mění v průběhu jedincova života v závislosti na jeho věku a vnitřním vývoji. Z hlediska dimenze čtvrté se maskulinita značně liší v rámci dané společnosti v každém okamžiku. Najednou koexistuje několik významů maskulinity. Genderovou identitu tak utváří třeba třída, rasa, etnická příslušnost, věk, sexualita, oblast, ve které člověk žije (Kimmel & Aronson, 2004, str. 503-504).

3.1 Multikategoriální maskulinity

Oním utváření genderové identity není myšleno to, že by snad tyto sociální kategorie, jako je například výše uvedená třída, etnická příslušnost, věk, oblast, ve které člověk žije, sexualita, utvářely buď maskulinní nebo feminní identitu jedince, ale spíš to, že určitá kombinace výše uvedených sociálních kategorií, které dle tohoto názoru gender jako takový utvářejí, může produkovat různé druhy a variace maskulinit a stejně tak feminit, které se v rámci polarizace genderu maskulinita-feminita liší v rámci každého z nich. Stejný názor jako Kimmel & Aronson (2004) mají třeba i Schrock & Schwalbe (2009, str. 280-281), kteří ještě dodávají, že pokud bychom chtěli odvozovat maskulinitu od těchto kategorií, tak takovýto přístup může dost dobře „zakrývat variace v rámci skupin“.

Pokud se na maskulinity podíváme skrz „filtr“ nějaké z výše uvedených sociálních kategorií, uvidíme tuto kategorii jako tu, jež je pro danou maskulinitu charakteristická, dominantní. Stejně tak uvidíme i ostatní kategorie, nicméně nebudou v dominantní pozici. Pro příklad uvedu příklad dvou mužů, které zmiňuje za stejným účelem i Kimmel & Aronson (2004, str. 504): jeden z nich je postarší černoch, homosexuál žijící v Chicagu. Druhý je mladý běloch, heterosexuál žijící na farmě v Iowě. Pokud se na ně podíváme třeba skrz filtr kategorie sexuality, bude pro „maskulinitu“ každého z nich charakteristické něco jiného. Ovšem to *něco jiného* se bude odvíjet právě od této kategorie sexuality, jež je v tuto chvíli tou dominantní, skrz kterou se na oba díváme. Na základě toho se budou lišit jejich přátelé, sexuální partneři a partnerky, jejich jednání na veřejnosti, jejich jednání v soukromí, budou se lišit místa, která navštěvují. Když se na ně podíváme skrz filtr věkové kategorie, opět se budou lišit jejich přátelé, sexuální partneři a partnerky, jejich jednání na veřejnosti, jejich jednání v soukromí, budou se lišit místa, která navštěvují. A pokud se na ně podíváme třeba skrz filtr oblasti, ve které žijí, tak se i na základě toho budou všechny již dvakrát uvedená a mnohá další neuvedená charakteristická jednání a chování a samozřejmě i názory lišit. Budou mít třeba i právě lokalitou podmíněné důvody pro své chování, jednání, názory. Pokud bych chtěl přiřazovat každé kategorii určitou maskulinitu,

byly by pak maskulinity podřízené výše uvedeným a mnohým dalším sociálním kategoriím, čímž by došlo primárně k genderové charakteristice dané sociální kategorie a nemohlo by tak dojít na charakteristiku maskulinit a jejich dělení, neboť by vždy byly podřízené nějakým sociálním kategoriím, byly by na nich závislé a nemohly by se měnit, rozrůstat či definovat bez změn, růstu či definování dané kategorie. A pro určení nebo aspoň snahu o nějaké definování maskulinit musí být jasné, z čeho se skládají, co všechno je v nich obsažené, jaké aspekty hrají roli. Pro paradigma, které jsem pro svou práci zvolil, je maskulinita prvek nadřazený kategoriím a z nich se skládající. Žádná z maskulinit není konstantním jevem a není vždy složena ze stejných kategorií jako jiná maskulinita.

Maskulinity se od sebe liší i vztahy mezi sebou, kdy je určena jejich pozice ve vztahu k jiné maskulinitě (Connell, 1995, str. 76-81). Maskulinity se liší a rozdělují v rámci tohoto pojmu, nejsou homogenní kategorií, obsahují různé vztahy mezi různými skupinami mužů navzájem i v rámci genderu obecně. Tedy jak mohou takovéto různé kategorie určovat a ustanovovat maskulinity, jak mohou některé jejich více či méně dominantní vlivy mít větší nebo menší vliv na to, jak je daná maskulinita konstituovaná. Stejně tak je nutné brát ohledy i na genderové vztahy, které jsou mezi skupinami navzájem (Connell, 1995, str. 76). Coby sociální konstrukt je gender totiž ovlivňován, protínán rasou a třídní příslušností (Connell, 1995, str. 75), nicméně není omezen pouze na pole působnosti těchto kategorií (Connell, 1995, str. 76). Podobný názor na význam sociálních kategorií pro ustanovování genderu mají i Beall, Sternberg (1993, str. 108-109), dle kterých se gender mění v závislosti především na moci a statusu.

3.2 Pro uznání muže jako „muže“ je třeba víc než jen mít jeho biologické tělo

Podobně jako se Connell snaží vyvarovat spojení vícenásobnost maskulinit a typologie charakteru, (1995, str. 76), je zde mou snahou samozřejmě nespojovat výhradně mužské tělo s maskulinitou. Mužské tělo je „běžně bráno jako znak kvalifikace pro členství v kategorii ‘muž’. Ale není to nezbytné (...) ani dostačující (...)“ (Schrock & Schwalbe, 2009, str. 279). Mužům jsou společná jejich těla, ta sama o sobě ale nejsou obecně platným uzákoněním či uznáním toho, že jedinec do této genderové kategorie vycházející mnohdy a dle některých z negování té druhé plně přísluší. „Aby jedinec mužského pohlaví mohl využívat benefitů plynoucích z členství v dominantní genderové skupině, je zapotřebí, aby se ostatním prezentoval jako určitý druh sociální bytosti: jako muž. (...) aby mohl být považován za muže, což, jinými slovy, jedinec mužského pohlaví musí udělat, je třeba klást důraz na přesvědčivé mužné činy“ (Schwalbe, 2005, In: Schrock & Schwalbe, 2009, str. 279). Pro jejich *správné* provádění je třeba „(...) ovládnutí souboru běžných význačných praktik, skrze něž je identita ‘muže’ ustanovována a udržována v interakci“ (Schrock & Schwalbe, 2009, str. 279). Onen soubor běžných význačných praktik není ničím konstantním, homogenním, jeho obsah je variabilní stejně

jako maskulinity, nicméně patří sem například hraní či sledování sportů (Messner, 1992, In: Schrock &Schwalbe, 2009, str. 282), násilných obzvlášť (McBride, 1995, In:Schrock &Schwalbe, 2009, str. 282), dále sem patří potlačování či regulace emočních projevů, které by mohly mužské činy oslabovat či podřývat jejich „mužskost“ a jedna z důležitých lekcí, které se chlapcům či mužům dostává, je, že by měli (přínejlepším) cítit, ale především vyjadřovat sexuální touhu po ženách (Schrock & Schwalbe, 2009, str. 282). V tomto ohledu spatřuji minimálně tři důvody, které takovéto jednání podporují a vyvolávají. Jednak jde o snahu chlapců a samozřejmě i mužů vyvarovat se jakéhokoliv připodobnění k homosexuálům, kteří jsou z maskulinity „pravých mužů“ vyloučeni právě pro svou homosexuální orientaci. Ta je spojována s feminitou, od níž se maskulinita snaží mnohdy co nejvíce vzdálit a vymezit sama sebe negováním feminních prvků, jak uvedu vzápětí v dalším odstavci. Rovněž homofobní chování je něco, čím chlapci a muži, pokud takto jednají, mohou dávat najevo svou maskulinitu. Že se od homosexuality snaží před ostatními co nejvíce vzdálit tím, že proti ní budou agresivně jednat. A mají tak díky tomuto mužnému činu větší šanci, že budou ostatními považováni za muže. Druhým důvodem, který zde spatřuji, je učinit z žen prostřednictvím k nim zaměřeného a směřovaného sexuálního chování „objekty“ sexuality, čímž se chlapcům a mužům poměrně zjednodušuje pozice, neboť kdyby k ženám v tomto ohledu přistupovali jako k sobě rovným, jako k bytostem a ne k objektům, museli by brát v potaz i názory a rovnocennou pozici žen a pak by již nebylo možné vtipkovat o znásilněních, jednostrannému sexuálnímu přístupu, nemohli by ženám upírat právo na to se tomuto jednání jakkoliv bránit. Třetím důvodem je jakkoliv opodstatněný nebo jakkoliv domnělý pohled na muže jako na „lovce“ a na ženu jako na „kořist“, ona známá aktivita a pasivita muže a ženy, kdy muž může pociťovat, že sexuální touha po ženách a její uspokojování s různými partnerkami, „ideálně“ co nejvíce, je něco, co k muži jako takovému patří. Že muž má být tím, kdo je v onom lovení úspěšný. Že je to něco, co z něj snad i muže dělá. Na tento aspekt jsem se ve svém průzkumu také zaměřil, tedy na spojení střídání sexuálních partnerek a na základě toho ustanovované maskulinity nebo něčeho, co je přínejmenším jejím důležitým prvkem.

3.3 Antifeminita

Jelikož různé skupiny mužů mají jiné nároky a požadavky na své členy, nemohou se tyto nároky vždy shodovat. Ovšem dle některých autorů je tu jedna věc, která je dle některých autorů všem skupinám mužů stejná. Je jí „antifeminita“ coby prvek maskulinity, který je její jedinou dominantní a univerzální charakteristikou (Kimmel & Aronson, 2004, str. 504). Je to tedy tendence, snaha být od žen co nejodlišnější a co nejméně s nimi spojován, co muže navzájem spojuje. Dle některých autorů je to ten aspekt, který se většina chlapců naučí brzy ve svém životě jako to hlavní, na čem zakládat své chování: nikdy nemít „(...) nic společného se ženami nebo čímkoliv, co je označené jako ženské. (...) koncept maskulinity je skutečná *antifeminita*, vyhýbání se mnoha skvělým chováním jako požádání o

pomoc, vyjadřování emocí, chránění sebe sama, zaměření se na vztahy, prozkoumávání vnitřního života jedince. Muži jsou povzbuzováni podstupovat fyzická rizika, být drsně nezávislí, splnit úkol, nebýt nikdy spokojení, dostat sociálním standardům maskulinity, jako jsou úspěchy ve sportu, sexuální dobývání, hromadění majetku, zaměření se na úkoly.“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 57). Snažit se tedy nebýt „jako ony“, nebýt jako ženy, jež v porovnání s muži a jejich ideály nedělají přece *nic důležitého*, nic pro muže a podle mužů tak významného, je dost důležité, muži nechtějí být těmi slabými, nevykonnými, nesamostatnými, pečujícími, nechtějí být spojováni s něčím- s feminitou, s někým- se ženami, čím a kým být *nemají*.

„Stejně jako jsou různé maskulinity, jsou i různé vztahy k emočnímu životu. Muži často musejí skrývat své slabiny, aby před ostatními 'neztratili tvář'. Naučili se, že emoce jsou znakem slabosti a že mužská identita je potvrzovaná skrze prokazování sebekontroly. Pro mladé muže je občas jednodušší vzít si život než si okolí říct o pomoc. Nechtějí sdílet to, co je trápí, nebo zdroje deprese, které sami ani možná neznají. Mohou se cítit tak špatně, že by to mohlo být jen horší, kdyby se ostatním svěřili. Když dojde na sebevraždu, nejbližší okolí je šokováno, že vědělo tak málo o tom, co se dělo v hlavě toho mladého muže, jenž byl milovaným přítelem či členem rodiny“ (Seidler, 2007, str. 9).

„Maskulinní socializace má ohromný vliv na způsob, jakým muž přemýšlí, zakouší sám sebe, utváří hodnoty, interaguje s ostatními. Zatímco maskulinní 'systém' nabízí mnoho příležitostí (peníze, úspěch, objevování, vytrvalost pro dokončení úkolu, obdiv druhých), cesta ke stereotypnímu mužství je plná pastí, které mnoho mužů zanechávají v pocitech, že jsou nedostateční, nenaplnění, izolovaní, sami sobě odcizení, zranění. Přijetí maskulinních společenských požadavků je významnou přísadou v receptu na maskulinní depresi“ (Lynch&Kilmartin, 2013, str. 62). „(...) odepírání informací o vlastním vnitřním životě, hypernezávislost, odmítání vlastního emočního světa přímo brání hledání široké škály interpersonálních odměn, tudíž mužům nezbyvá než hledat přechodnější a méně uspokojující odměny: alkohol, sexuální dobývání, pracovní a sportovní úspěchy, dominanci“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 62).

4. MASKULINITA A DEPRESE

Pokud vezmeme v úvahu stereotypy pojící se s muži, tedy že pokud chce jedinec být „opravdovým mužem“, měl by být „atletické postavy, atraktivní, majetný, sebejistý, soutěživý, statečný, hypernezávislý, dominantní, podstupující riziko“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 60) a neměl by naopak být „feminní, neměl by odhalovat své nitro, neměl by být bázlivý, zaměřený na vztahy, bát se o své tělo a city a být nekooperativní“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 62), tak na základě takovýchto nároků se muži mohou zdát až nezničitelní. Jejich předepsaná a vyžadovaná tendence být fyzicky i psychicky nezlomní se mi zdá dost možná přímo skvělým vybavením pro svět, ve kterém je tolik

nebezpečí, kterým musí čelit. Snad i proto jsou muži těmi, kdo trpí méně na depresi. Je to vcelku i jasné, když vezme v úvahu některé rizikové faktory, které k depresi přispívají, „mezi něž patří negativní životní zkušenosti jako sexuální a fyzické zneužívání a pronásledování, manželská nespokojenost“ s tím, že u žen je větší pravděpodobnost těchto zkušeností“ (McGrath a kol., 1990, In: Beall, Sternberg, 1993, str. 117). Jak tito autoři dále uvádějí, tak „ženy v naší společnosti spíše okupují pozice nižší co do statusu a moci než muži, a to jak na pracovišti, tak v heterosexuálních vztazích, je jejich větší vystavení nekontrolovatelným negativním životním zkušenostem předvídatelné a nikoliv překvapivé“ (McGrath a kol., 1990, In: Beall, Sternberg, 1993, str. 117). Pokud vezmu na základě literatury v úvahu tedy i to, že deprese a její prožívání je spojené s přemítáním, zaměřením se na sebe, na své prožitky a na své nitro, jsou ženy snad i *předurčeny* (na základě jejich socializace a genderově diferencované výchovy) depresi na rozdíl od mužů prožívat. Muže naopak jejich životní styl a stejně tak socializace od takovéto „mentální pasti“ dostává poměrně dost daleko. Ukazují to údaje ze studií, ze kterých vyplývá, že ženy depresi trpí častěji, dle některých zdrojů až dvakrát častěji než muži (Taube-Schiff & Lau, 2008, In: Lynch & Kilmartin, 2013, str. 5; McGrath a kol., 1990, In: Beall, Sternberg, 1993, str. 117; Kessler a kol., 1994, In: Magovcevic & Addis, 2008, str. 117; DSM-V, 2013, str. 167). Než ale takovéto závěry učiníme, uznáme za pravdivé, logické či ještě hůř- uznáme za samozřejmé, uvedu, co pojem deprese vlastně znamená a jak s ním může gender souviset. Jako první však představím dva manuály- *Mezinárodní statistickou klasifikaci nemocí a přidružených zdravotních problémů* (MKN-10) a *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (DSM-V). MKN-10 proto, že obsahuje kritéria, dle kterých je deprese diagnostikovatelná v České republice, a DSM-V proto, že dle kritérií uvedených v tomto manuálu se diagnostikuje deprese ve Spojených státech amerických, odkud teorie maskulinní deprese pochází. Z těchto důvodů považuji za vhodné zmínit tyto manuály oba, nicméně při popisu afektivních poruch se věnuji již pouze údajům uvedeným v MKN-10a údajům z něj vycházejících.

4.1.1 MKN-10

„Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů - MKN-10 - je výsledkem revize, jejíž přípravu koordinovala Světová zdravotnická organizace (WHO) a na které se podílela řada odborníků, komisí a konferencí na mezinárodní i národní úrovni. Na přípravě desáté revize se svými připomínkami od zástupců odborných společností podílela i Česká republika“ (MKN-10, 2013, online 1). Smyslem tohoto manuálu je „(...) zajistit, aby ve všech členských státech Světové zdravotnické organizace (SZO) byly nemoci, úrazy, příčiny smrti a další přidružené zdravotní problémy stejně vykazovány, stejně tříděny a tudíž byly mezinárodně srovnatelné“ (MKN-10, 2013, online 2). Aktualizovaná verze MKN-10 vstoupila v platnost 1. ledna 2013 (MKN-10, 2013, online 3).

4.1.2 DSM-V

„Diagnostický a statistický manuál mentálních poruch Americké psychiatrické asociace (DSM) je klasifikace mentálních poruch se souvisejícími kritérii navržený s cílem usnadnit spolehlivější diagnózu těchto poruch. Se svými po sobě jdoucími edicemi v minulých více než 60 letech se stal standardní referencí pro klinickou praxi v oblasti mentálního zdraví. Jelikož kompletní popis zásadních patologických procesů není pro většinu mentálních poruch možný, je důležité zdůraznit, že současná diagnostická kritéria jsou tím nejlepším dostupným popisem toho, jak jsou mentální poruchy vyjadřovány a mohou být rozpoznány trénovanými kliniky. Smyslem DSM je sloužit jako praktický, funkční a flexibilní průvodce při organizování informací, které mohou pomoci ve zpřesňování diagnóz a léčení mentálních poruch. Je to nástroj pro klinické lékaře, základní vzdělávací zdroj pro studenty a praktické lékaře a také je to reference pro výzkumníky v této oblasti“ (DSM-V, 2013, online 4).

4.2 Afektivní poruchy (poruchy nálady)

Afektivní poruchy jsou „(...) časté a potencionálně závažné psychické poruchy. Zpravidla zasahují kompletně všechny oblasti lidského bytí. Projevují se v prožívání i v chování. Ovlivňují racionalitu, výkonnost, motivaci, pozornost, motoriku, vztahovost a další psychické i tělesné funkce. Poruchy nálad se vymykají běžnému kolísání nálad (které je do určité míry zcela fyziologické). Rozpoznat je správně a zavčas zahájit adekvátní léčbu může být v některých případech doslova život zachraňující“ (Orel a kol., 2012, str. 125). Kvůli spolehlivosti definic uvedu ještě popis z MKN-10 -u afektivních poruch je „(...) základní vlastností porucha afektivity nebo nálady směrem k depresi (současně s úzkostí nebo bez ní) nebo k euforii. Tato změna nálady je obvykle doprovázena změnou v celkové aktivitě. Většina ostatních symptomů jsou buď sekundární k změnám nálady a aktivity, nebo mohou být snadno v tomto kontextu vysvětleny. Většina z těchto poruch má tendenci k recidivám. Začátek individuální fáze je často vyvolán stresovou událostí nebo situací“ (MKN-10, 2013, online 5).

Klasifikace afektivních poruch dle MKN-10 (2013, online 6) zahrnuje manickou fázi, bipolární afektivní poruchu, depresivní fázi, periodickou depresivní poruchu, perzistentní afektivní poruchy (poruchy nálady), jiné afektivní poruchy (poruchy nálady). Kromě mánie obsahují všechny poruchy depresivní fázi.

4.2.1 Deprese

Její „typická fáze (...) může probíhat v lehké, střední nebo těžké formě. Nemocný má zhoršenou náladu, sníženou energii a aktivitu. Je narušen smysl pro zábavu, osobní zájmy a schopnost koncentrace. Po minimální námaze se objevuje únava. Je narušen spánek a je zhoršená chuť k jídlu. Sebehodnocení a sebedůvěra jsou zhoršeny, pocity viny a beznaděje jsou přítomny i u lehkých

případů. Zhoršená nálada se v časovém průběhu příliš nemění, nereaguje na okolní změny. Může být provázena tzv. „somatickými“ symptomy, jako je ztráta zájmů a pocitů uspokojení. Ranní probouzení je o několik hodin dříve před obvyklou hodinou. Deprese se horší nejvíce ráno. Je zřetelná psychomotorická retardace a agitovanost. Je ztráta chuti k jídlu, hubnutí a ztráta libida. Podle počtu a tíže příznaků je možno fázi hodnotit jako mírnou, střední nebo těžkou“ (MKN-10, 2013, online 7).

Popis deprese je to možná až vyčerpávající, proto uvedu i „méně náročnou“ definici. Depresi si můžeme představit také jako afektivní poruchu, jejímž základním znakem „je depresivní nálada charakterizovaná smutkem, ztrátou zájmů, potěšení a spontánní motivace (...). Nejvyšší intenzity dosahuje depresivní nálada zpravidla ráno - hovoříme o ranních pesimismech“ (Orel a kol., 2012, str. 128).

Depresi, jíž lze dle manuálů DSM-V a MKN-10 v jakékoliv fázi diagnostikovat, budu v mé práci (stejně jako Lynch & Kilmartin, 2013) nazývat depresí *konvenční* pro lepší orientaci a rozlišení mezi ní a depresí *maskulinní*. Stejně tak je coby konvenční míněna i nazývána pouhá deprimovaná nálada, tedy *konvenčně deprimovaná nálada*, kdy jde jen o dočasný stav, jenž se svou četností, intenzitou či délkou průběhu nerovná (myšleno, že nedosahuje takových hodnot) diagnózám afektivních poruch v manuálech.

Pro mou práci není ani jeden z postupů v manuálech DSM-V či MKN-10 pro diagnostikování deprese klíčový, mým cílem zde není konvenční depresi diagnostikovat, ani se jí hlouběji zabývat. I proto zde manuály uvádím oba, jelikož se k žádnému z nich nijak nemusím upínat a mohu tu tak nastínit širší pohled na symptomy a odlišné přístupy k depresi. Uvádím zde jen náhledy organizací WHO a American psychology association (APA), tedy vydavatelů International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD; MKN je jejím českým překladem) a DSM na depresi a to, jak se její diagnostikování mohou lišit. V mé práci neuvádím celé dělení a charakteristiku afektivních poruch ani deprese, není to pro mou práci rovněž důležité, neboť, jak uvádím, diagnostikování těchto stavů se zde zabývat nebudu. V souvislosti s tím chci zmínit, že si nejsem vědom toho, že by některý z respondentů v mém vzorku depresí trpěl.

Symptomy jsou v obou klasifikačních manuálech uváděny vesměs stejné, nicméně právě ony jsou pro onu genderovou souvislost, jak uvádím výše, poměrně dosti důležité, proto je představím v celé jejich rozsáhlosti tak, jak jsou uvedeny jak v MKN-10 tak v DSM-V, jelikož se jejich seznam a přístup k depresi v manuálech přeci jen mírně liší.

4.3 Diagnostika deprese dle manuálu MKN-10 a DSM-V

4.3.1 Diagnostika deprese dle MKN-10

„Podle MKN-10 je formálně pro diagnózu deprese nezbytná přítomnost dvou hlavních a alespoň dvou vedlejších příznaků.

Hlavní příznaky:

- 1) Přetrvávající smutek nebo pokleslá nálada
- 2) Výrazné (zřetelné) snížení zájmu či schopnosti prožívat potěšení v aktivitách, které dříve pacienta těšily
- 3) Pokles energie ústící do zvýšené únavnosti a snížené aktivity, výrazná únavnost i po pouze malém úsilí

Vedlejší příznaky:

- snížená schopnost soustředění a pozornosti
- snížené sebehodnocení a sebedůvěra
- pocity neopodstatněné viny a nehodnosti
- smutné a pesimistické výhledy do budoucnosti
- myšlenky nebo pokusy o sebepoškození nebo sebevraždu
- porucha spánku (snížení nebo zvýšení v porovnání k předchozímu stavu/normě)
- snížená chuť k jídlu

Symptomy musí trvat alespoň dva týdny. Symptomy by měly být přítomny v dostatečné tíži po většinu dnů a většinu času během dne. Je možné i trvání symptomů po kratší dobu než 2 týdny, pokud jsou symptomy neobvykle výrazné a mají prudký začátek.

Některé z příznaků [hlavních i vedlejších, pozn. aut.] mohou mít zvláštní klinický význam- tzv. ‘somatické’ příznaky:

- ztráta zájmu nebo potěšení v činnostech, které obvykle působí radost
- buzení se časně ráno, 2 nebo více hodin před obvyklým časem vstávání
- deprese je horší ráno
- objektivní průkaz psychomotorického zpomalení nebo neklidu (udávaný druhými osobami)
- zřejmá ztráta chuti k jídlu
- zřetelné snížení váhy (5% a více za poslední měsíc)
- zřetelné snížení libida

Somatický syndrom je definován přítomností alespoň 4 z výše uvedených symptomů“ (Laňková, Raboch, 2013, online 8, str. 5).

4.3.2 Diagnostika deprese dle DSM-V

Dle DSM-V je 9 specifických symptomů deprese („*major depressive disorder*“):

- 1) Deprimovaná nálada nebo podrážděnost po většinu dní, téměř každý den, což je uvedeno buď subjektivním podáním (např. pocity smutku nebo prázdnoty) nebo na základě pozorování ostatními (např. jedinec se zdá být uplakaný).
- 2) Snížený zájem nebo potěšení z většiny aktivit po většinu dní
- 3) Značné změny váhy (5%) nebo změny chuti k jídlu
- 4) Změny spánku: Insomnie nebo hypersomnie
- 5) Změny v aktivitách: Psychomotorická agitace nebo retardace
- 6) Únava nebo úbytek energie
- 7) Pocity viny / bezcennosti
- 8) Soustředění: snížená schopnost přemýšlet nebo soustředit se nebo zvýšená nerozhodnost
- 9) Suicidalita: myšlenky na smrt nebo sebevraždu nebo plán na spáchání sebevraždy

Diagnostická kritéria vyžadují aspoň 5 z 9 výše uvedených příznaků vyskytujících se po dobu alespoň dvou týdnů a po většinu dne, náladová odchylka od běžného stavu musí být značná (například stranění se lidí, zanedbávání povinností). Navíc musí být mezi těmito aspoň 5 symptomy buď deprimovaná nálada, nebo snížení zájmu z aktivit. Vyskytující se symptomy musí způsobovat značnou úzkost nebo zhoršení v sociální, pracovní či jiné důležité životní oblasti. Epizodu deprese nelze přičítat fyziologickým účinkům látek ani jiným medikálním vlivům (DSM-V, 2013, str. 160-161).

4.4 Konvenční pohled na to, co to znamená být deprimovaný

Takováto jsou tedy kritéria pro diagnózu deprese jak v Evropě, tak ve Spojených státech amerických. Odlišností, jak je patrné, není příliš, ve většině se kritéria shodují. Co je na tom ale zajímavého, co mají tato kritéria společného s tím, zdali je diagnostikována žena či muž, uvedu hned následně.

„Když se na tato kritéria podíváme blíže, uvidíme, že popisují typicky deprimovanou ženu. Tomu, že ženám je deprese diagnostikována dvakrát častěji než mužům, může být proto, že diagnostická kritéria pro depresi jsou zkreslená směrem k tomu druhu deprese, jež ženy mají tendenci v naší kultuře prožívat a vyjadřovat: pocity smutku a viny, obavy, pláč, sebeobviňování, sklíčenost. Tento vzorec je občas označován jako „acting in“ kvůli jeho zaměření se spíš na vnitřní pocity než na

vnější projevy chování. Ženy často jednájí stylem „act in“ z důvodu kulturně-genderové role, která zdůrazňuje vyjadřování pocitů i zaměření se na vnitřní úsudky ohledně jejich vlastních nedostatků. Termíny *acting in a acting out* zde v souladu se zahraniční literaturou, v níž jde o ustálený termín, nepřekládám. V režimu konvenční deprese jsou konflikty vyjádřeny poměrně přímo“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 5-6).

Aby byla deprese konvenční patrnější v kontrastu s depresí maskulinní, uvedu v této kapitole jejich grafické znázornění dle Lynch & Kilmartin (2013, str.6):

„Je to ten typ, který všichni známe. Vychází z bolesti a nepříjemností, které jsou neoddělitelnou součástí bytí našeho druhu, živočichů, kteří přemýšlejí o budoucnosti“ (Seligman, 2013, str. 100). Je třeba ale podotknout, že konvenční deprese tak odpovídá feminní kategorii genderu, do které, jak je výše uvedeno, muži patřit nechtějí a „neměli by“. Vždyť přeci tím, co je jim společné a čím se sami mnohdy definují, je antifeminita. Aby mohla jedinci být deprese (či cokoliv jiného) diagnostikována, musí nejprve zajít k lékaři. Musí tedy vyhledat pomoc, požádat o ni. Koncept maskulinity coby antifeminita je v tomto ohledu ale velmi striktní- požádání či vyhledání pomoci stejně jako vyjadřování emocí není *přípustné*. Jak uvádějí někteří autoři, „(...) muži by měli být stoicítí, kontrolovat se a být soběstační“ (Mahalik a kol., 2003, In: Vogel a kol., 2011, str. 368), z čehož lze snadno vyvodit, že jde o „chování obecně nekonzistentní s vyhledáním pomoci“ (Vogel a kol., 2011, str. 368). Takováto chování jsou od mužů v západní kultuře vyžadována a to již od dětství (Newberger, 1999, In: Vogel a kol., 2011, str. 369). Zdá se mi, že jít se tedy buď jen pokusit vyřešit možný problém týkající se navíc ještě mentálního zdraví, tedy kvůli svým niterným problémům, které by se u muže neměly vůbec vyskytnout, neboť „přece nemají kde a nemají proč“, jít navštívit doktora, je pro mnoho mužů nepředstavitelné a neproveditelné, neboť „chování spojená se zranitelností a slabostí jako vyhledání pomoci, jsou často spatřována v negativním světle a je jim předcházeno“ (Pederson & Vogel, 2007, In: Vogel a kol., 2011, str. 369). Navíc, když vezmu v úvahu maskulinní požadavek na mužovu sebekontrolu, tak jakýkoliv důvod vyhledání pomoci z důvodů, kdy muž něco nezvládá, na něco nestačí, něco není „v jeho moci“, „pod jeho kontrolou“, v takovémto případě ještě ke všemu on sám, tedy jeho sebekontrola je nedostačující, je pravděpodobnost toho, že někoho o něco požádá, opět o něco menší, neboť se to neshoduje s charakteristikou opravdového muže. „Pomocí identifikace maskulinity se ´sebekontrolou´ v rámci rozličných kulturních nastavení se muži naučí, že vztah k určitým emocím je znakem slabosti a tedy ohrožením jejich mužských identit“ (Seidler, 2007, str. 9). „(...) lpění na maskulinních genderových rolích a konflikt z toho vyplývající jsou spojovány

s menší vůlí vyhledat psychologickou pomoc“ (Smith a kol., 2008, In: Vogel a kol., 2011, str. 369). Mužské chování a přístup je, minimálně v rámci vyhledávání psychologické pomoci, ovlivňován stigma, přesněji veřejným stigma. Veřejné stigma je například „negativní náhled společnosti na ty, kdo hledají profesionální pomoc“ (Vogel a kol., 2011, str. 369). Zinternalizování takového veřejného stigma, k němuž u zejména mužů dochází (Vogel a kol., 2007, In: Vogel a kol., 2011, str. 369) je nazýváno self-stigma, což je, jinými slovy, „zinternalizování negativních náhledů společnosti na duševní nemoc a vyhledání pomoci“ (Vogel a kol., str. 369). Stigma není všude stejně silné, významné, může se měnit v závislosti na dané kultuře. „Stigma je závislé na sociálních a kulturních kontextech“ (Coker, 2005, In: Vogel a kol., str. 370), proto se tedy „může měnit coby výsledek odlišných kulturních norem“ (Pescosolido a kol., 2008, In: Vogel a kol., 2011, str. 370).

Ačkoliv se nároky maskulinit na své členy liší v závislosti na jejich interních požadavcích a normách, je pro úspěšné plnění předepsaných nároků a plnohodnotné setrvání v maskulinním genderu vždy nutné se vyvarovat inklinování k feminní kategorii genderu. Ta ve vyhledávání pomoci takový problém nespatřuje, nicméně právě proto je v rámci maskulinit tento aspekt spatřován negativně.

Nejen tedy že kritéria pro diagnostikování deprese (či jen pro pouhou deskripci něčeho emočního stavu- může se jednat i jen o „mentální nachlazení“, tedy o deprimovanou náladu, která ale nemá takové trvání či tolik symptomů nezbytných pro její oficiální diagnózu, což je stav, který zažil snad každý z nás a nejspíš ne jen jednou) neodpovídají tomu, jak jsou muži socializováni, jakých mají dostát genderových stereotypů, neboť „všichni víme, že je to považováno za nemужné jednat způsoby, které právě byly popsány: plakat, být sklíčený, vyjadřovat pochyby o vlastní osobě“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 6), ale ještě jsou právě těmito stereotypy odrazováni od toho, aby se o stav svého nitra postarali jinak, než jak *mohou*, tedy disociováním se od svých pocitů, které přeci k maskulinitě nepatří, nemají v mužích co dělat. Spolu s tím můžeme zároveň očekávat i to, že průměrný muž, který se rozhodne buď už sám vyhledat lékařskou pomoc, nebo je k tomu (nějak) přinucen, bude prožívat značně silnější bolest než průměrná žena. Vždyť když je pro muže už takový problém zeptat se na cestu a přiznat tak, že si neví rady a je ztracený, je přiznání toho, že ve svém životě nezvládá svou „vlastní hlavu“, že si neví se svými emocemi rady a že ho to trápí.

V souvislosti s tím by mohlo být problémem rovněž i to, že při terapii musí muži své pocity sdělovat a to nahlas, tedy být podle genderových měřítek značně feminní, což je chování nepřipustné pro muže, kteří se vyznačují maskulinním stylem deprese (Kilmartin, 2005, str. 97). Je to výkon téměř nad všechny jeho mužné síly a tudíž takřka nadlidský úkol, neboť sílu a odvahu pro to potřebuje zcela jinou než tu, kterou v sobě od mala posiluje a kterou v sobě jako dospělý nachází.

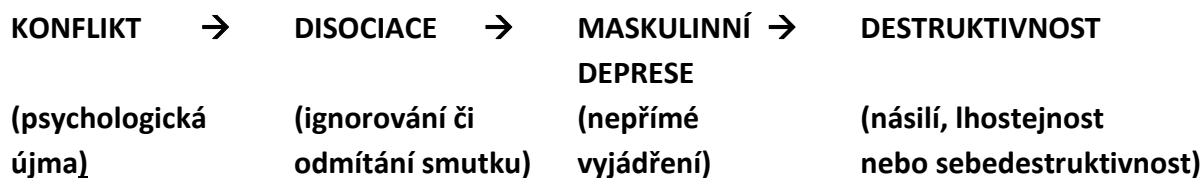
„Je snadné spatřovat [tento] první styl jako depresi. Je to vskutku i to, k čemu psychiatrická komunita dospěla, že bude jako deprese definováno. Druhý styl, na který, když se podíváme v sociálním kontextu, je často popisován termíny, které depresi neobsahují. Spíš než popisování těchto

chování jako 'ztrápené' či deprimované, označujeme je příliš často pouze jejich sociálním účinkem: jako antisociální, distancované, protivné“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 9).

4.5 Maskulinní deprese a nekonvenční pohled na to, co to znamená být deprimovaný

„Muži a ženy mají sklony projevovat odlišné depresivní styly kvůli *genderové socializaci*, procesu, který nabádá lidi pohybovat se ve světě podle explicitních či implicitních pravidel založených na tom, zdali je jedinec muž nebo žena“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 6). Pod tíhou a nadvládou genderových stereotypů se každý podvolí. Muži nechtějí být jako ženy, jsou přeci jiní. „Takže když muži zažívají emoční bolest, mají tendenci reagovat se vztekem, sebedestruktivností nebo se rozptylovat třeba pitím alkoholu (nebo užíváním jiných drog), gamblerstvím, záletnictvím a workoholismem. Protože muži jsou vychovávaní k nezávislosti, aktivitě, zaměření na povinnosti a úspěšnosti, mají sklony projevovat bolestivé pocity obviňováním druhých, odmítáním jejich citů a hledáním řešení svých problémů vně nich samých“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 6).

„Muži se často naučí, že zatvrdit svá srdce proti pocitům, protože emoce jsou považovány za „feminní“ záležitost a tedy za hrozbu pro mužskou identitu. Raději než připuštění pocitů smutku nebo zranitelnosti, které jsou prožívány jako znaky slabosti, odštípnou se muži od svých vnitřních emočních životů nebo nějak jinak nevědomky přetvoří smutek ve hněv nebo násilí, které stále funguje jako ujištění se o jinak ohrožené mužské identitě“ (Seidler, 2007, str. 15). V mužích tedy pod latentním a zinternalizovaným nátlakem genderových stereotypů dochází jednak k utvoření „*disociace od pocitů*, která odkazuje na proces, ve kterém jedinec ztrácí povědomí o svých emočních stavech“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 9), jednak k nepřímému vyjadřování těchto vnitřních stavů. „(...)muži jsou si často nevědomí svých pocitů, zranitelnosti, strachu. Občas mohou muži z rozdílných prostředí transformovat tyto emoce víceméně automaticky do vzteku nebo násilí, které upevní jejich mužskou identitu“ (Seidler, 2007, str. 17). Kvůli antifeminní charakteristice maskulinity je tedy, jak jsem již uvedl, pro muže nepřístojné reagovat na negativní emoce, které se jim mohou „příplést do cesty“ (a že to také dělají), pláčem, obavami, nejistotou, ba co hůř, mluvením a diskutováním těchto myšlenek a stavů. Jsou naopak „nabádání konat pravý opak: zůstat stoupci, vytěsnit myšlenky na své problémy ze svého vědomí nebo přetvořit zranitelné emoce ve vztek a podniknout kroky v reakci na své pocity“ (Kilmartin, 2005, str. 96). Tyto „disociované pocity nacházejí vyjádření ve způsobech, které jsou *destruktivní k vlastní osobě, k ostatním, ke vztahům*“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 9). Grafické znázornění tohoto vnitřního neporozumění sobě samému by mohlo být znázorněno následovně, jak to uvádí Lynch a Kilmartin (2013, str. 18):

Disociované pocity jsou ty pocity, „které nejsou prožívány vědomě nebo přímo vyjadřovány. Namísto toho jsou zažívány nevědomě a vyjadřovány nepřímo pomocí chování acting out anebo jako fyzické symptomy. Když muži cítí například vztek, smutek, zmatení, zranění, mohou křičet na své ženy, vyvolat si problémy se zády, mohou jít na flám, přistihnout se neschopní vypnout svou mysl a jít spát. Pro lidi je často těžké uvěřit, že muž může být tak odstřižen od svého emočního života, že ani neví, že se cítí smutný. Tato vně projevovaná chování a symptomy fungují jako ´maska´, která odvrací pozornost každého, a že často i muže samotného, od toho, aby spatřil to, co primárně způsobilo bolest. Namísto spatřování osoby, která emočně zraňuje, vidí ostatní mrzouta, workoholika, osobu se zlomyslnými nebo sobeckými záměry. Disociativní proces překrucuje skutečný projev a komunikaci pocitů“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 100).

„Disociace poukazuje na proces, ve kterém osoba ztrácí povědomí o přirozených lidských reakcích a vnitřních zkušenostech. V případech mnoha mužů trpících depresí se odloučení týká odpojení jejich pocitů od jejich vědomých zkušeností“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. xiii-xiv).

Destruktivní chování se vyskytuje často v rámci důležitých vztahů. „Protože deprimovaní muži mají pravděpodobnější sklony k disociování se od svých pocitů, mají taktéž sklony přenášet emoční bolest z těchto zkušeností do vztahů se svými partnery, dětmi a přáteli. Výsledkem je široká škála destruktivního chování: mezilidské distancování, emoční šikana, zanedbávání a násilí. Vztahy v životě muže jsou také často narušovány nepřímo různými běžnými projevy mužské deprese, jako je užívání návykových látek, fyzické zdravotní potíže, workoholismus a zbytečné riskování“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. xiv), rovněž se „zapojují do násilného chování častěji než ženy“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 16). Tito autoři ještě dále v této souvislosti uvádějí, že „muži, kteří jsou často pod vlivem návykových látek, mají výbuchy hněvu nebo se uchylují k fyzické agresivitě, se v důležitých ohledech liší od zdravějších mužů“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 10).

Na základě mnou přečtené, zde uvedené literatury a vlastních zkušeností si troufám říct, že snad každý zažil situace, v nichž jsou muži nesnesitelní, nepochopitelně zlí, nepříjemní, nekomunikující, a když už nějak komunikují, tak jen za účelem provokace, urážek, ubližování. Snad každý zná nejen takové situace, ale přímo takové muže, kteří takto jednají. Snad každý zná muže, kteří přemíru riskují, jen aby si připadali jako muži. Aby to na nich ostatní dobře viděli. Aby to viděli a věděli oni sami. Muže, kteří

svým chováním šíří okolo sebe jen neklid, nejistotu, nervozitu, strach, kteří dokážou zveličít jakoukoliv drobnost jen proto, že na danou osobu, které se to týká (a jak často je jí žena, ať už coby jejich partnerka, rodinný příslušník či kamarádka), mohou zvýšit hlas a dosáhnout svého onou „mužskou cestou“, tím způsobem, který by každý muž měl ovládat, protože je muž a toto jednání je mužské tak moc, jak jen to jen jde. Za každou cenu dosáhnout toho svého, uskutečnit svůj záměr, při jehož dosahování účel nevědomky světlí prostředky i následky.

Deprese je vnitřním stavem jedince, jenž ovlivňuje nejen jeho vnitřní život, tudíž myšlenky, nálady, tedy jeho psychickou část, ale i jeho život vnější, který je s vnitřním nezbytně propojen. Ovlivňuje jeho chování, jednání, tedy jeho fyzickou část. Jelikož se jedná o interní záležitost jedince, měl by být nejlépe schopen poznat a určit, kdy mu toto rozpoložení život nekomplikuje a kdy už ano. Když na sobě pozoruje nějaké ze symptomů deprese (které nemusí znát, umět je vyjmenovat nazpaměť, ale prostě se jen „necítí v pohodě“), není to ještě nutně důvod k okamžité „záchranné akci za své mentální zdraví“. Starat by se o to (a tedy o sebe) měl ale určitě ve chvíli, kdy mu tento vnitřní stav přestává dovolovat žít tak, jak by si přál, kdy mu jeho rozpoložení neumožňuje žít dle svých přání, hodnot.

Muže, kteří jednají, jako by byli maskulinně deprimováni, zažil a zná téměř každý z nás. Vždyť tak se občas zachová snad každý muž. A hodno zmínit, že nejen muž, toto jednání není nijak mužskou výsadou- vždyť křičet, fyzicky anebo psychicky či emočně ubližovat, nekomunikovat, zveličovat nedostatky, být impulzivní, být nepříjemná dokáže snad i každá žena. Každý muž má lepší a horší dny. Problémem je, když těch horších začne být více než dobrých a když si s tím sám neví rady. Nepříjemnosti a obtíže začínají vznikat, „když muži zažívají stres, ztrátu, složitosti intimního vztahu“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 10).

Ještě považuji za vhodné zde zmínit, že se žádným způsobem nesnažím omlouvat jednání, chování mužů. Za ně nese každý jeden odpovědnost a měl by čelit všem, následkům, osobním i právním, které způsobí, nehledě na jejich psychickou kondici.

4.6 Rozpoznávání maskulinní deprese

Stejně jako jsou dané symptomy pro konvenční depresi, je tomu tak i u teorie maskulinní deprese. U některých mužů „může užívání návykových látek a trestné jednání reflektovat přístup disociativní a akčně zaměřený, aby si poradili s depresivními symptomy“ (Kilmartin, 2005, str. 96).

Za symptomy maskulinní deprese můžeme považovat dle Kilmartina (2005, str. 97):

- „Špatnou náladu
- Agresi (vztek je „mužský emoční trychtýřový systém“, jedna z mála emocí, která je u mužů kulturou povolena; tudíž zranitelná emoce je mnohdy převedena do vzteku)
- Užívání návykových látek

- Fyzické a sexuální riskování
- Emoční strnulost
- Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím
- Bídna přátelství“

Na základě přečtené literatury jsem si zvolil ještě dva další body, které jsem chtěl ve své práci prozkoumat:

- *Představa o nezávislosti*
- *Preference demokratického či autoritativního rozhodování*

Po zhlédnutí vyčtených symptomů by se mohlo zdát, že je deprimovaná většina mužů. Žádný muž ale nemusí být vždy zcela v pohodě a tak u něj může dojít k projevům zmíněných symptomů. Může být vzteklý. Může hodně kouřit nebo pít. Může se příliš zabírat svou prací, víc, než je nutné. Může být ve špatném rozpoložení. Ale špatné chvíle či dny zažívá snad každý. „Většina mužů je schopna si se svými životy poradit efektivně. Obtíže nastávají, když muži zažívají stres, ztrátu, složitosti intimních vztahů. Důvodem, proč tento seznam obsahuje charakteristiky tolika mužů je, že popisuje typický způsob toho, jak jsou muži socializováni, aby si emočně poradili“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 10).

Jelikož maskuliní deprese není oficiální diagnózou, nemá oficiální diagnostická kritéria, nemohou se na ni vztahovat, a tudíž nevztahují kritéria ustanovující ji podobně jako je tomu u deprese konvenční. Jako interní vodítka ale jedinci mohou posloužit 2 psychologické rámce (Lynch&Kilmartin, 2013, str. 10) pro sledování možných rušivých elementů vnitřního života. V jednom rámci jsou *frekvence, intenzita, trvání* symptomů (Lynch&Kilmartin, 2013, str. 10). Pokud se tedy nějaké problémy (například tedy některé ze symptomů maskuliní deprese) „vyskytují často (frekvence), jsou extrémní (intenzita), přetrvávají dlouho (trvání), je pak důvod je řešit“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 10).

Druhým rámcem jsou tři „D“: *odchylka, nepohoda, dysfunkce* („*deviance, discomfort, dysfunction*“; Lynch & Kilmartin, 2013, str. 10). V tomto rámci „odchylka odkazuje na odpovědi, které jsou relativně neobvyklé a sociálně nepřijatelné. Muž, který často užívá návykové látky, má výbuchy vzteku nebo se uchyluje k fyzické agresii, se v důležitých ohledech liší od zdravějších mužů (Lynch&Kilmartin, 2013, str. 10). Nepohoda na sebe může brát mnoho podob: „přímé emoční nebo fyzické nesnáze, pocit, že v jedincově životě něco chybí, nebo problémy cítit se pohodlně ve vztahu. Dysfunkce odkazuje na schopnost efektivně naplňovat jedincovu společenskou roli. Pokud někdo má potíže s udržením práce, neumí se efektivně angažovat v rodičovské úloze nebo si neumí poradit v rámci vztahu se svou manželkou či partnerkou, pak tato osoba zažívá dysfunkci“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 11).

Kdy je tedy muž deprimovaný? Když se mu jeho destruktivní chování stává příznačným. Když často přehnaně vztekle reaguje, když přehnaně zanedbává své zdraví a zúčastňuje se aktivit s vysokým rizikem úrazu, když užívá nadměru návykových látek, když vytváří propast mezi ním a jeho partnerkou, když jeho blízcí vědí o jeho pocitech a vnitřních stavech víc než on sám, když mívá silné tendence fyzicky ublížit své partnerce. Muž je deprimovaný, když se tato a mnohá další (destruktivní) chování „stávají charakteristickými, sebezničujícími, interpersonálně rušivými způsoby zvládnání problémů, když se tyto obtíže objevují příliš často a když se dostanou do cesty prožívání jeho života podle jeho hodnot a závazků k ostatním“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 11).

5. Muži v genderovém řádu

Diverze maskulinních skupin je v mé práci provedena na základě rozdělení mužů v genderovém řádu¹ dle Connell (1995) a charakteristik pojících se s těmito skupinami. Tento přístup zohledňuje muže náležející do společnosti jako celek, nerozděluje je podle striktního indikátoru, jakým může být třeba ekonomická soběstačnost, společenský status, barva pleti, sexuální orientace a jim podobné, pro můj účel nevyhovující, příliš úzce vymezené kategorie. Zaměřím se na klasifikaci mužů na základě daných 4 skupin, tedy: *hegemonní, podřízené, spoluúčastnické, marginalizované*.

Maskulinity v genderovém řádu nejsou fixní, pevně dané, stálé útvary či skupiny mužů, za žádných okolností neměnné, jsou to totiž jakási „umístění“, „pozice“, na kterých se různé skupiny umísťují v závislosti na společenském vývoji. Genderový řád je celek tvořený čtyřmi nejhlavnějšími skupinami, které jsou mezi sebou v neustálém kontaktu, mohou si své pozice prohodit (hegemonní maskulinita je jakožto „šampion“ sice na pomyslné nejvyšší pozici, ale zato- a právě proto- ji a právě jenom ji může kterákoliv jiná pozice v genderovém řádu, tedy maskulinita na dané pozici, vyzvat a pokusit se tak zaujmout její místo), mohou se stále vnitřně měnit. V souladu s teorií o genderovém řádu předkládám krátké charakteristiky ke každé z v něm obsažených maskulinit tak, jak jsou popsány v Masculinities (Connell, 1995) a v souladu s tím, že pozice maskulinit v této knize popsány jsou stále stejné a tudíž se na ně i stejné charakteristiky vztahují.

Hegemonní maskulinita:

Typickým představitelem této kategorie nemusí být nutně reálná postava, může jí být i postava smyšlená (například tedy herec coby postava reálná a postava ve filmu coby postava smyšlená). Navíc představitelé této skupiny mužů nemusejí být ve svých osobních životech zdaleka tak „hegemonní“, jak se může navenek zdát. U homogenní skupiny jde především o úspěšně uplatněný nárok na autoritu jako to, co je pro ni charakteristické, spíš než třeba přímé násilí, o které se ale autorita mnohdy opírá

¹ Termín „genderový řád“, který zde užívám, vyjadřuje český ekvivalent k anglickému „gender order“.

jako o důležité (Connell, 1995, str. 77). Hegemónní maskulinita ztělesňuje současnou akceptovanou strategii pro udržení patriarchy, jenž zaručuje dominantní pozici mužů a podřízenost žen (Connell, 1995, str. 77). Současnému *nejvýše hodnocenému ideálu mužství* nejvíce odpovídá takový muž, jenž by byl: běloch ze střední třídy, mladšího středního věku, heterosexuální orientace, soutěživý až agresivní, prosazující se ve veřejné sféře a obchodě- muž u moci a s mocí, jeho charakteristikami jsou síla, úspěch, schopnost, spolehlivost, kontrola (Šmídová, 2006).

Spoluúčastnická maskulinita:

Nejpočetnější skupina mužů, která využívá výhod hegemonie, nicméně je všechny nepraktikuje, nežije stále podle hegemonních „pravidel“, kterým dokáže dostát jen velmi malá část mužů. Ti zbylí spadají do této kategorie. Jde o maskulinitu, která se podílí na realizaci patriarchy, avšak není v jeho přední linii. Odlišnost od hegemonní maskulinity je způsobena ochotou činit kompromisy a dohody, ke kterým muže dovede otcovství, manželství, společenský život. Ve chvílích, kdy vyjde najevo více než jeden názor, jsou tito muži ochotni učinit kompromisy spíše než pouze dávat najevo svou dominanci nebo nespornou autoritu. Jsou to muži, kteří sice čerpají z výhod hegemonie, ale také respektují a milují své ženy, matky, děti, neuplatňují na ženách násilí, podléjí se na domácích pracích, přinášejí svůj výdělek své rodině (Connell, 1995, str. 79-80).

Podřízená maskulinita:

Je to maskulinita na opačné straně genderové hierarchie, než je maskulinita homogenní, jelikož obsahuje cokoli, co je symbolicky vyloučené z hegemonní maskulinity. Rovněž je z hlediska hegemonní maskulinity jednoduše srovnatelná s feminitou (čímž je tedy deklasována na něco, co do maskulinity vlastně až nepatří). Pokud je podřízená maskulinita uvažovaná coby homosexuální, pak jsou její členové podřízeni heterosexuálním mužům v mnoha materiálních ohledech a zkušenostech, jimiž jsou třeba kulturní vyloučení a zneužívání, legální násilí, pouliční násilí, ekonomická diskriminace, osobní bojkot (Connell, 1995, str. 78). Pokud je podřízená maskulinita uvažovaná jako heterosexuální, pak jsou její členové i tak buď přiřazováni k homosexuálům, nebo jsou zdůrazňovány jejich slabiny, zdánlivá nesamostatnost, nemožnost, závislost na ženách, především tedy na matce (Connell, 1995, str. 79).

Marginalizovaná maskulinita:

Jedná se o kategorii vždy vztaženou ke kategorii hegemonní. Stejně jako o ostatních maskulinitách i o této panují určité předsudky či domněnky stavící ji právě do marginalizované pozice. Část mužů

patřících do této kategorie může být sebevíc úspěšná, pohled na danou skupinu to nijak nezmění. Connell to uvádí na příkladu úspěšných černošských atletů, kteří mohou být sice příklady hegemonní maskulinity, nicméně ani jejich sláva a majetek coby jedinců nemá vliv na černošskou sociální autoritu obecně (Connell, 1995, str. 80-81). Je to tedy skupina mužů, kteří jsou svým umístěním v genderovém řádu na pozici ne opačné k té hegemonní (jako je tomu u podřízené maskulinity) coby do nějakého kulturního či významového kontrastu, jsou spíše na nejnižší příčce pomyslného vertikálního žebříčku v genderovém řádu.

5.1 Sloučení čtyř maskulinit do dvou skupin a jejich rozlišení dle CZ-ISCO

Pro použitelnost a zúžení na možnosti bakalářské práce jsem zvolil sloučení 4 maskulinit, jak je koncipuje Connell ve své knize *Masculinities* (1995), do dvou skupin a to následovně: jedna se skládá z hegemonní a spoluúčastnické maskulinity, druhá z podřízené a marginalizované maskulinity.

Sloučení maskulinit po zrovna těchto dvojicích jsem zvolil proto, že maskulinita hegemonní a marginalizovaná jsou spolu v pomyslné opozici. Hegemonní maskulinita je prosta všech prvků maskulinity marginalizované a maskulinita marginalizovaná je vším, čím maskulinita hegemonní není. Jejich opozice tedy vychází z toho, že jako jediná dvojice neobsahují vzájemně společné prvky. Maskulinita podřízená a spoluúčastnická jsou mezi hegemonní a marginalizovanou, tedy prvky, z nichž se skládají, nejsou vůči žádné z maskulinit čistě protikladné. Maskulinita spoluúčastnická využívá prvků maskulinity hegemonní a je s ní tak v užším spojení než maskulinita podřízená, proto jsem jako první dvojici zvolil právě tyto dvě. A rovněž proto, že na pomyslném žebříčku je maskulinita spoluúčastnická nad podřízenou. S maskulinitou marginalizovanou je v užším spojení právě podřízená maskulinita, neboť obě mají k té hegemonní dál než spoluúčastnická.

Bodem, který od sebe obě skupiny v mé práci rozděluje, je sociální prestiž respondentů, zde odvozená od prestiže povolání dle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO platné od 1. 1. 2011 (online 9), vydané Českým statistickým úřadem. Profese jsou v klasifikaci CZ-ISCO rozděleny do 10 hlavních kategorií, které jsou seřazeny vzestupně od jedné a pro lepší představu o těchto kategoriích uvedu název každé z nich a příklady profesí:

1- Zákonodárci a řídící pracovníci

- Představitelé zákonodárné a výkonné moci
- Personální náměstci (ředitelé)
- Hlavní stavbyvedoucí

2- Specialisté

- Výzkumní a vývojoví vědečtí pracovníci ve fyzikálních oborech

- Staniční sestry (kromě sester v oblasti porodní asistence)
- Učitelé na 1. stupni základních škol (kromě v přípravných třídách základních škol)

3- Techničtí a odborní pracovníci

- Dispečeri stavební výroby
- Technici geografové
- Lodní technici

4- Úředníci

- Bookmakeři
- Recepční (kromě recepčních v hotelích a dalších ubytovacích zařízeních)
- Doručovatelé listovních poštovních zásilek

5- Pracovníci ve službách a prodeji

- Manikéři a pedikéři
- Modelky a manekýni
- Sanitáři

6- Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství

- Chovatelé a ošetrovatelé prasat
- Rybáři na moři
- Rybáři, lovci a sběrači samozásobitelé

7- Řemeslníci a opraváři

- Betonáři, železobetonáři a příbuzní pracovníci
- Sklenáři
- Mechanici a opraváři osobních automobilů

8- Obsluha strojů a zařízení, montéři

- Vrtači při ropných nebo plynových vrtech
- Obsluha strojů a zařízení na výrobu střeliva a výbušnin
- Řidiči kolejových motorových vozíků a drezín
-

9- Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

- Pracovníci pro ruční mytí vozidel
- Doplnovači zboží
- Toaletáři

0- Zaměstnanci v ozbrojených silách

- Generálové v ozbrojených silách
- Poddůstojníci v ozbrojených silách
- Mužstvo v ozbrojených silách

Základní principy klasifikace, jak jsou uvedeny v Metodické příručce CZ-ISCO (2011, str. 1, online 10) jsou následující:

- 1) „Klasifikace CZ-ISCO vychází z metodických principů mezinárodní klasifikace ISCO-08. Je založena na dvou hlavních principech, kterými jsou druh vykonávané práce (pracovní místo) a úroveň dovedností.
- 2) Zaměstnání, jež vyžadují vykonávání stejných úkolů, by měla být vždy zařazena na stejném místě, i když se požadované formální vzdělání nebo kvalifikace konkrétního zaměstnance mohou mezi jednotlivými zeměmi i mezi jednotlivými osobami lišit“

Pokud by čtenář měl zájem se o tomto dozvědět něco víc, příkládám k elektronické verzi této práce i onu Metodickou příručku CZ-ISCO, ve které k tomu nalezne všechny potřebné informace a rovněž příkládám i onu klasifikaci CZ-ISCO.

6. Cíl práce

Jelikož koncept maskulinní deprese pochází z U.S.A., chtěl jsem svým výzkumem zjistit, zdali se všechny symptomy jako takové mohou vyskytovat i mezi muži v české populaci a jaký bude ten nejčastěji se vyskytující symptom. V návaznosti na rozdělení mužů do dvou skupin *maskulinit spojených s vyšší nebo nižší sociální prestiží povolání* inspirované koncepcí maskulinit v genderovém řádu dle Connell v knize *Masculinities* (1995). Dále je mým cílem zjistit symptom maskulinní deprese (např. agrese, fyzické a sexuální riskování, bídna přátelství) nejvíce se vyskytující u každé ze skupin maskulinit a také to, zdali se bude jednat o jeden a tentýž symptom u obou skupin maskulinit anebo bude u každé ten nejčastěji se vyskytující symptom odlišný. Dále jsem svým výzkumem zjišťoval,

které ze symptomů maskulinní deprese se vyskytují mezi respondenty nejčastěji a které naopak jen zřídka. A protože jsem každý symptom rozdělil do několika oblastí jeho možného výskytu, chtěl jsem zjistit, zdali se u nějakého z mých respondentů bude symptom vyskytovat ve všech oblastech výskytu a pokud takových respondentů bude několik, tak v jaké ze skupin maskulinit jich bude víc.

Výzkumné otázky mé práce znějí:

- 1) Zda a které symptomy maskulinní deprese se vyskytují u českých mužů?
- 2) Je nějaký rozdíl ve výskytu symptomů maskulinní deprese mezi muži ze skupiny *maskulinit s vyšší sociální prestiží povolání* a muži ze skupiny *maskulinit s nižší sociální prestiží povolání*?

PRAKTICKÁ ČÁST

7. Metodologie výzkumu

Mým cílem v této práci, a tedy jejím smyslem, je obsáhnout mužskou populaci v co nejširším kontextu, čímž mám na mysli zaměřit se na muže tak, abych předešel jejich uskupování či rozdělování pouze dle například sociálních poměrů, pracovních, tělesných, finančních rozdílů. Nerozdělovat muže striktně bez nějakého dalšího kontextu na „pracovně úspěšné a méně úspěšné“, na „tělesně zdatnější a méně zdatné“, „bohatší a chudší“. Nezastávám názor, že by takto úzké vymezení skupiny a zaměření se na pouhý jeden faktor, který muže rozděluje, bylo ku prospěchu v tom smyslu, že by to pomohlo objasnit plošnější výskyt mnou zkoumaného jevu. Mám za to, že se jedná o fenomén zasahující do celé mužské populace, může se ve větší či menší míře vyskytovat v jakékoliv mužské skupině. A i to je zde mou snahou dokázat či na to poukázat, proto jsem se nechtěl zaměřovat pouze na jednu skupinu mužů. Nebyla by to vlastně ani skupina (třeba bohatší – chudší), ale pouze to, jak ovlivňuje finanční zajištěnost mužskou tendenci být maskulinně deprimován. Jak jsem uvedl, mám za to, že maskulinní deprese je jev vyskytující se napříč všemi možnými skupinami či životními situacemi mužů, proto ji chci zkoumat nezávisle na takovýchto vlivech, jako jsou třeba peníze, ale zkoumat ji jako skutečnost pojící se s mužským životem obecně, jako jeho součást. Proto jsem se o to pokusil v celém kontextu mužské populace a v celém jejím možném obsahu, který jsem byl v rozmezí této práce s to zvládnout.

7.1 Charakteristika metody a výběr vzorku respondentů

Pro účely své práce jsem zvolil polo- kvalitativní metodu polostrukturovaných rozhovorů. Kvalitativní metodu rozhovorů jsem zvolil proto, že jsem si dal za cíl prozkoumat a prohloubit poznatky o maskuliní depresi a o jejích symptomech, jejichž projevy jsem v rámci rozhovoru zjišťoval. Polostrukturovanou metodu rozhovorů proto, že jsem respondenty nechtěl nijak omezovat v jejich projevu v rámci odpovědí na otázky předem stanovenými možnostmi výběru odpovědi a taktéž proto, že jejich analyzování jsem tak byl s to zvládnout sám.

Metodou sněhové koule jsem se takto setkal tedy s deseti respondenty, kteří byli vzhledem k malé diverzitě ras v České republice všichni kavkazského typu, heterosexuální, zaměstnaní (či podnikající) muži okolo 30 – 40 let. Všichni pocházejí z Prahy či Středočeského kraje.

Kategorie povolání dle CZ-ISCO a profese do nich spadající jsou řazeny dle jejich sociální prestiže. Milníkem mezi skupinami *maskulinit spojených s vyšší nebo nižší sociální prestiží povolání* je v mé práci předěl mezi profesemi se sociální prestiží 5 a 6. Respondenti s prestiží povolání v kategoriích 1-5 spadají do skupiny složené z maskulinity hegemonní a spoluúčastnické, kterou zde ve své práci a pouze pro její účely budu nazývat „*maskulinity spojené s vyšší sociální prestiží povolání*“, respondenti s prestiží povolání v kategoriích 6-0 patří do skupiny složené z maskulinity podřízené a marginalizované, kterou zde budu nazývat „*maskulinity spojené s nižší sociální prestiží povolání*“. Pokud se jednalo o respondenta- podnikatele, byl předmět jeho podnikání přiřazen co nejvíce odpovídající profesi a pracovní pozici v CZ-ISCO.

Smyslem tohoto není tedy rozřazení na úspěšné a neúspěšné, bohaté či chudé, jak je uvedeno už na jiných místech v mé práci. Muži jsou rozděleni podle něčeho, co sami ovlivnit zas tolik nedokážou. Jelikož je práce poměrně důležitým aspektem v životě nejen muže, vzal jsem ji za ten hlavní indikátor jejich příslušnosti do dané maskulinity. Rozdělují ne podle úspěchu v podnikání, práci, ne podle vydělaných peněz, ne podle počtu odpracovaných let. Toto dělení dle prestiže profese je z výše uvedeného důvodu užitečné a jde v souladu s myšlenkou mé práce v tom, že nehledě na jiné faktory jedincova života (ekonomický, partnerský, věkový a i jiné další) je dle statistik, tedy dle něčeho pevně uchopitelného, k dané profesi, pracovní pozici a její náplně přiřazena její jistá prestiž a to nehledě na to, jakých výsledků se v dané práci konkrétnímu jedinci daří dosáhnout. Je to tedy něco, co daní muži, byť ve své práci třeba finančně sebeúspěšnější, nemohou ovlivnit. Jelikož má práce pro osobnost či identitu jedince zvláštní význam (ať chceme nebo ne, pro mnoho lidí je nejdůležitější a nejzásadnější charakteristikou o člověku odpověď na otázku „A co dělá za práci?“), rozhodl jsem se pro rozdělení mužů do oněch dvou skupin maskulinit skládajících se z hegemonní a spoluúčastnické, dále z podřízené a marginalizované právě na základě prestiže jejich povolání. Je to dle mého i v souladu s koncepcí Connell, neboť i kdyby třeba zedník, uklízeč, čistič kanalizací, toaletář, šatnář dostávali za svou práci peníze zcela se vymykající jakýmkoliv „rozumným“ (a nám známým) finančním ohodnocením, je s jejich sociálním statutem stále spojeno jejich povolání, jeho prestiž a

proto se co do společenského statusu nikdy nemůžou rovnat třeba technikům, psychologům, řídicím pracovníkům, politikům.

7.2 Představení respondentů

Od každého respondenta jsem kromě jeho profesního zařazení zjišťoval i několik dalších charakteristik. V následující tabulce jsou všechny tyto údaje od respondentů uvedeny:

Tabulka 1- Seznam respondentů

	Přezdívka respondenta:	Profese dle CZ-ISCO:	Číslo profese dle CZ-ISCO:	Věk:	Partnerka:	Děti:
Maskulinity spojené s vyšší sociální prestiží povolání	Myšák	Obchodní náměstci (ředitelé)	12211	41	Ano	Ano
	Petr	Řídící pracovníci v kavárnách a barech	14123	29	Ne	Ne
	Pan Kolega	Realitní makléři	33340	34	Ano	Ne
	Kelímek	Technici provozu informačních a komunikačních technologií, technici programátoři	35110	31	Ano	Ne
	Vobo	Ostatní pracovníci cestovního ruchu (kromě průvodců)	42219	33	Ano	Ne
Maskulinity spojené s nižší sociální prestiží povolání	Nemesis	Obkladači	71223	42	Ne	Ne
	Alfons	Rytcí kovů	72225	36	Ano	?
	Kafe	Řezníci a uzenáři	75111	37	Ne	Ne
	Hubert	Výrobci a opraváři obuvi	75361	33	Ano	Ne
	Beny	Pomocní pracovníci údržby budov a souvisejících prostor	96220	41	Ano	Ano

7.3 Sběr dat a konstrukce rozhovoru

S respondenty jsem se sešel buď v nějakém pražském restauračním či kavárenském zařízení, nebo u respondenta doma, nebo rozhovor probíhal přímo u něj na pracovišti. Všechny rozhovory tedy proběhly tváří v tvář během a to během měsíce října a listopadu roku 2016 a v průměru trvaly asi 50 minut.

I přes některá témata otázek, která muže donutila trochu zvažnět, protože snad u každého aspoň jednou padl „hřebíček na hlavičku“, došlo mnohdy i na smích. Na co došlo rovněž, byla sprostá slova, kterými někteří nešetřili a jiní se bez nich zase velmi dobře obešli. Ač jsem často mnohé z nich hned v úvodu nahrávky oslovil již jejich přezdívkou tak, že se mohlo zdát, že jsem jim je sám vybral, tak nikoliv, všichni si je pečlivě, velmi důkladně a se vší vážností vybrali sami.

Kromě otázek *kontaktních* a na *respondentovu reflexi maskulinity* jsem otázky u každého symptomu maskulinní deprese dělil do tří oblastí výskytu daného symptomu:

- a) Pracovní oblast (dále už jen jako „PO“)
- b) Oblast intimního vztahu a vztahů se ženami, případně hodnocení vlastního zdraví (dále už jen jako „OIV“)
- c) Oblast přátelských vztahů, případně volnočasových aktivit (dále už jen jako „OPV“)

Rozhovor se skládal ze 4 druhů otázek:

7.3.1 Otázky kontaktní

- *Co nejzajímavějšího jste dneska zažil?*
- *Bylo to v práci?*
- *Jak se dneska cítíte?*

Šlo o rozproudení nahrávané konverzace, a aby se respondent necítil přílišnou nervozitu z nahrávání.

7.3.2 Otázky symptomatické hlavní a vedlejší

Počet otázek symptomatických hlavních vychází z toho, že jsem pro svou práci uvažoval všech 7 symptomů maskulinní deprese, jak jsou zde vypsány. Žádný z nich nebyl takový, aby mi bylo nějak znemožněno se na něj ptát, proto jsem mohl do svého výzkumu započítat každý z nich.

Symptomy jako takové jsou poměrně dost obsáhlé na odpověď (nebo naopak velmi stručné, vlastně se na ně ani pořádně nejde zeptat otevřenou otázkou, aby odpověď byla, podle mě, nějak zajímavá) a měl jsem za to, že kdybych položil pouze 7 otázek zaměřených čistě na daný symptom, moc bych v takto polostrukturovaném rozhovoru nezjistil. Protože jsem ale zvolil jiný přístup, mohl jsem tak zjistit i případné doplňující důvody či další informace k projevům symptomů, které mohou projev nějak doprovázet či vysvětlovat. Mnoho informací by tak bez subjektivní zkušenosti s respondentem zůstalo skryto a nevyřčeno.

Následuje seznam otázek symptomatických hlavních a vedlejších přiřazených k odpovídajícímu symptomu:

1a) Špatná nálada (PO)

Otázka symptomatická hlavní:

- *V jakém náladovém rozpoložení se většinou nacházíte ve svém pracovním prostředí?*

1b) Špatná nálada (OIV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *V jakém náladovém rozpoložení býváte v rámci intimního vztahu?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *A v jakém náladovém rozpoložení býváte ve vztazích se ženami obecně?*

1c) Špatná nálada (OPV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *V jakém náladovém rozpoložení býváte ve vztazích či setkáváních s muži Vám blízkými (přáteli, kolegy, rodinnými příslušníky)?*

2a) Agrese (PO)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jaká je Vaše nejčastější emoční reakce na to, když se Vám v práci přihodí nějaká nepříjemná událost?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *A jak reagujete, když se stane něco příjemného?*

2b) Agrese (OIV)

Otázky symptomatické hlavní:

- *Bijete, ubližujete či emočně zneužíváte svou partnerku?*
- *Nebo k tomu míváte silné impulzy nebo tendence?*

2c) Agrese (OPV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Pocitujete agresi nebo vzbuzuje ve Vás agresi vůči okolí, když jste ve společnosti svých přátel?*

3a) Užívání návykových látek (PO)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc Vás láká či nutí Vaše pracovní vytížení rozptýlovat se od něj pomocí nějakých návykových látek?*

3b) Užívání návykových látek (OIV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc pro Vás bývá vztah a s ním související okolnosti důvodem pro uchýlování se k užívání návykových látek?*

3c) Užívání návykových látek (OPV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc je pro Vaše setkání s Vašimi přáteli (muži) charakteristické užívání návykových látek?*

Otázka symptomatická hlavní vedlejší:

- *Proč myslíte, že tomu tak je?*

4a) Fyzické a sexuální riskování (PO)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak je Vaše práce fyzicky náročná či nebezpečná?*

Otázka symptomatická hlavní vedlejší:

- *Vyhovuje Vám to? Lákaloby Vás, aby tomu tak případně bylo jinak?*

4b) Fyzické a sexuální riskování (OIV)

Otázky symptomatické hlavní:

- *Jak je pro Vás nezbytné často střídat sexuální partnerky?*
- *Jak byste zhodnotil Vaše starání se o své zdraví?*

Otázka symptomatická hlavní vedlejší (vztahující se k první ze dvou výše uvedených):

- *Je to něco, co Vás činí mužem?*

4c) Fyzické a sexuální riskování (OPV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc se dobrovolně, tedy ze záliby, angažujete ve fyzicky nebezpečných aktivitách (sport, volný čas)?*

5a) Emoční strnulost (PO)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak se cítíte, když je Vaše pracovní pozice coby suverénního muže ohrožena?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *Když se objevuje možnost, že budete vypadat třeba jako hlupák?*

5b) Emoční strnulost (OIV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc se emočně či citově angažujete ve vztahu s partnerkou?*

Otázky symptomatické hlavní vedlejší:

- *Dovolujete si prožívat všechny své city?*
- *Jak jsou pro Vás jako muže pocity, city, emoce důležité?*
- *Je pro Vás důležité mít emoce pod kontrolou?*

5c) Emoční strnulost (OPV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc intenzivně prožíváte své emoce (popř. které hlavně) ve společnosti svých kamarádů?*

Otázka symptomatická hlavní vedlejší:

- *Jak podle Vás city, emoce, pocity patří mezi (Vaše) přátelské vztahy mezi muži?*

6a) Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím (PO)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Pociťujete nutkání rozptylovat se prací či sportem?*

Otázka symptomatická hlavní vedlejší:

- *Od čeho máte touhu se rozptylovat?*

6 b) Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím (OIV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc jste s to věnovat se dobrovolně své práci či sportu?*

Otázka symptomatická hlavní vedlejší:

- *I třeba na úkor Vašeho intimního vztahu?*

6c) Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím (OPV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc je v okruhu Vašich blízkých přátel důležité se angažovat v práci či sportu?*

7a) Bídná přátelství (PO)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak co do jejich kvality hodnotíte vztahy, které máte s kolegy a lidmi, se kterými se setkáváte pracovně?*

7b) Bídná přátelství (OIV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jaká přátelství vedete se ženami?*

Otázky symptomatické hlavní vedlejší:

- *Jak jsou pro Vás důležitá?*
- *Je podle Vás možné být se ženami jen přátelé?*

7c) Bídná přátelství (OPV)

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak byste popsal Vaše přátelství s jinými muži?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *Je pro Vás těžké navázat přátelský vztah s mužem?*

Všechny otázky byly sestaveny tak, abych odpovědi respondentům nevsugerovával. Mnohdy jsem ale z této taktiky musel při rozhovoru ustoupit, a to když respondent nebyl schopný sdělit, jaký má z něčeho nebo při něčem pocit a neustále opakoval to, co v tu chvíli dělá, jak jedná, jak svému chování v té situaci říká. Pokud to bylo nutné, navedl jsem ho alespoň na binární rozdělení „pozitivní – negativní“, což mi dalo možnost lépe pochopit jeho postoj za předpokladu, že jiným způsobem nebyl s to odpovědět.

Pořadí otázek při rozhovoru bylo uspořádáno jinak, než jak je tomu výše při jejich prezentaci. Chtěl jsem se vyhnout tomu, aby rozhovor nepřipomínal striktní dotazník, a tak jsem se snažil otázky uspořádat tak, aby na sebe plynule navazovaly. Rovněž jsem tím chtěl předejít i tomu, aby respondenti nepoužívali opakované odpovědi.

7.3.3 Otázky symptomatické dodatečné hlavní a dodatečné vedlejší

Před započítím výzkumu jsem na základě přečtené literatury určil ještě dvě další oblasti tematicky možná související s maskulinní depresí, o kterých jsem rovněž něco chtěl zjistit, a zároveň související s mužskými představami o životě, o nichž jsem se také něco chtěl dovědět. Pro přehlednost zde tyto tematicky možná související oblasti čísluji 8 a 9, tedy jako kdybych pokračoval v číslování symptomů, avšak za symptomy je nepovažuji.

8a) Představa o nezávislosti (PO)

Otázka symptomatická dodatečná hlavní:

- *Co si představíte pod pojmem „nezávislost“, když ho aplikujeme na Vás a Vaš pracovní život, na výkon Vaší pracovní pozice?*

Otázky symptomatické dodatečné vedlejší:

- *Jak moc je pro Vás osobně důležité, abyste byl při výkonu své práce za každých okolností zcela suverénní, samostatný?*
- *Musíte se pro splnění úkolu spoléhat i na druhé lidi?*
- *Jste ochotný požádat někoho o pomoc či spolupráci?*
- *Vadí Vám, když musíte v běžném, mimopracovním životě požádat někoho o pomoc?*
- *Zvládnete požádat o pomoc nebo přiznat, že na něco sám nestačíte?*

8b) Představa o nezávislosti (OIV)

Otázka symptomatická dodatečná hlavní:

- *Jak byste popsal svou pozici ve vztahu k Vaší partnerce?*

Otázky symptomatické dodatečné vedlejší:

- *Je podle Vás žena autonomní bytost?*
- *Má žena (dejme tomu, že třeba Vaše partnerka) právo na to mít stejně či více sexuálních partnerů než Vy, aniž by to nějak „změnilo“ Váš pohled či názor na ní?*
- *Přijdete si někdy coby muž nedostatečný?*
- *V jakých oblastech?*
- *Máte nějaký životní vzor?*

8c) Představa o nezávislosti (OPV)

Otázka symptomatická dodatečná hlavní:

- *Co si Vy jako muž představíte pod pojmem „nezávislost“, když bychom ho aplikovali na muže jako takového?*

9a) Preference demokratického či autoritativního rozhodování (PO)

Otázka symptomatická dodatečná hlavní:

- *Jak moc je pro Vás coby muže důležité v práci o všem, o čem můžete rozhodovat, rozhodovat samostatně?*

9b) Preference demokratického či autoritativního rozhodování (OIV)

Otázka symptomatická dodatečná hlavní:

- *Jak uplatňujete svou moc coby muž ve vztahu, když dojde na nutnost rozhodnout se v něčem, co se týká obou partnerů, popř. celé rodiny?*

Otázka symptomatická dodatečná vedlejší:

- *Je podle Vás ve Vašich rukou nějaká taková moc založená na tom, že jste muž?*

9c) Preference demokratického či autoritativního rozhodování (OPV)

Otázka symptomatická dodatečná hlavní:

- *Preferujete to samé rozhodování i mezi svými přáteli?*

Otázka symptomatická dodatečná vedlejší:

- *Rozlišujete nějak, když jde o ženy či muže?*

7.4.4 Otázky na respondentovu reflexi maskulinity

- *Je nějaká z těch věcí, témat, která jsme tu dnes probrali, taková, že byste cítil, že je Vám nepříjemná?*
- *Co podle Vás dělá muže mužem?*
- *Cítíte se být jako muž šťastný?*
- *Když byste měl ty aspekty, které Vás šťastným činí, někomu povědět jako „návod“, co byste mu řekl, že se Vám osvědčilo?*

U zavíracích otázek jsem chtěl získat určitou představu o tom, jak respondenti na svůj „mužský“ život nahlízejí, jaké hodnoty jej podle nich takový, jaký je, utvářejí a zdali jsou tak spokojeni.

7.5 Etické aspekty výzkumu

Data z uskutečněných rozhovorů budou shromažďována a zpracovávána v souladu s pravidly, která jsou vymezena v zákoně 101/2000 Sb. (O ochraně osobních údajů). Nasbíraná data budou obsahovat pouze přezdívky respondentů. Soubory s nasbíranými daty budou v zaleslované formě uloženy v počítači. V žádném souboru, ať zvukové nahrávce či v jejím přepisu a následné analýze, nebudou uváděna jména respondentů, pouze jejich přezdívky a budou to soubory zcela anonymizované. Podepsané formuláře s „Žádostí o informovaný souhlas“ budou archivovány po dobu 5 let. Vzor žádosti je přílohou této práce.

Považuji za přínosné zmínit, že k rozhovorům a celému tématu přistupuji jakožto heterosexuální muž a jsem si vědom toho, že můj gender mohl nějakým způsobem ovlivnit způsob, jakým respondenti odpovídali na mnou pokládané otázky. Mohli tímto být ovlivněni například při odpovídání na otázky ohledně prožívání pocitů a emocí či se snažit zlehčovat například odpovědi vztahující se k agresivitě. Rovněž jsem si vědom toho, že mi respondenti nemuseli nutně vždy říkat pravdivé odpovědi.

7.6 Zpracování a analýza dat

Pro analyzování dat z rozhovorů jsem využil Mixed grounded theory, tedy kombinace kvalitativního postupu zpracování s určitou mírou kvantifikace.

Rozhovor byl zaznamenáván pomocí běžného digitálního diktafonu, jenž byl při rozhovoru umístěn (zapnutý) mezi mě a respondenta tak, aby byla jeho slova poté dobře srozumitelná.

Výsledkem rozhovorů bylo 10 zvukových souborů MP3, které jsem posléze přepsal (i za pomoci aplikace www.nishkam.cz, jež je schopná převést mluvené slovo do textu kompatibilního s Windows) do formátu.docx.

Pro přepis rozhovorů jsem se z důvodu zachycení jejich autentičnosti zvolil doslovnou formu, tedy jsem se snažil projev respondentů neupravovat co do jejich slovního výběru. Vynechával jsem však přeřeky a rovněž jsem nepřepisoval, když respondent říkal, že mu někdo volá, nebo když k nám přišla obsluha potřeť za deset minut zjišťovat, zdali máme všechno. Vynechával jsem také místa, kdy jsme se museli probrat k tomu, aby otázku správně pochopil a podle toho na ni také dovedl odpovědět. Když respondent pochopil otázku jinak, tak jsem ji zopakoval, případně mu zdůraznil, na co se v té dané otázce ptám. Mé zásahy při přepisování nebyly nijak časté a držel jsem je na minimální nutné úrovni, abych celkovou podobu rozhovoru nijak nenarušoval.

Analyzování probíhalo ve dvou fázích. Po přepsání rozhovorů jsem v první fázi v odpovědích na otázky symptomatické hlavní i dodatečné hledal výroky, které mají souvislost s projevy symptomu maskulinní deprese. Několikrát se vyskytly i výroky neutrální, kdy respondent nedokázal odpovědět, nebo nevěděl, jak odpovědět, nebo nedokázal specifikovat, k čemu spíše má tendenci.

Jelikož jsem měl již předem dané symptomy, jejichž projevy jsem posléze vyhledával v odpovědích, zvolil jsem pro kódování přepsaných rozhovorů metodu pomocí textového editoru (Hendl, 2005, str. 378-379), kdy jsem si pomocí komentářů po straně dokumentu označoval místa v textu, která jsem pak v daném komentáři pojmenoval kódem vztahujícím se k danému symptomu, případně jej doplnil poznámkou. Bylo zapotřebí jak deduktivního postupu, tedy hledání výroků souvisejících se symptomem. Ale rovněž jsem využil induktivního postupu, který mi umožňoval zařadit nové kódy.

Pro účel mé bakalářské práce jsem potřeboval u otázek hlavních i dodatečných zjistit v zásadě to, zdali je v odpovědích na ně obsaženo obecně to, že „jsou v souladu“ (se symptomem maskulinní deprese, tedy symptom se u respondenta v té konkrétní oblasti vyskytuje) nebo že „nejsou v souladu“ (se symptomem maskulinní deprese, tedy symptom se u respondenta v té konkrétní oblasti nevyskytuje). U většiny otázek bylo použito víc než jeden kód a vzhledem k tomu, že jsem pro tuto část analyzování zvolil kvalitativní metodu, bylo na mém subjektivním rozhodnutí, zdali pro danou odpověď na otázku přidělím respondentovi kód, že jeho odpověď „je v souladu“ nebo „není v souladu“. V potaz jsem bral vždy několik aspektů, a to množství kódů „je v souladu“ v poměru ke kódům „v nesouladu“, mnou subjektivně přiřazovanou důležitost danému kódu, význam daného kódu vzhledem k jiným výroky respondentů na jiných místech rozhovoru. Pro lepší pochopení tohoto bodu zde uvedu praktický příklad jednoho respondenta, který sice je ochoten věnovat se dobrovolně sportu i na úkor třeba intimního vztahu (což je v mé práci hodnoceno jako projev symptomu „v souladu“ s maskulinní depresí), avšak dělá to z toho důvodu, že pohyb potřebuje ke svému zdraví. Kdyby nesportoval, zhoršil by se mu jeho zdravotní stav. A proto je tento význam kódu, kterým je

určitý výrok označen jako „v souladu“ s maskulinní depresí, na základě jiných výroků respondenta s ním spojených anulován a počítán jako „v nesouladu“ s maskulinní depresí.

V druhé fázi jsem u každé ze symptomatických hlavních otázek (včetně otázek vedlejších) zjišťoval poměrově výskyt daného symptomu porovnáváním výskytu daného symptomu u každé otázky mezi respondenty navzájem. Tedy když by byl například u celkem čtyř respondentů výskyt symptomu u jedné otázky „v souladu“ a u celkem šesti by byl „v nesouladu“, byl by výskyt tohoto symptomu u této otázky ve 4 z 10 případů mezi muži mého vzorku.

Jako poslední jsem zvláště sumarizoval odpovědi na otázky na respondentovu reflexi maskulinity a z odpovědi na otázku „*Co podle Vás dělá muže mužem?*“ jsem utvořil syntézu popisující hlavní prvky muže jako takového dle mých respondentů a následně ji porovnal s popisem současného nejvyšší hodnoceného ideálu mužství: běloch ze střední třídy, mladšího středního věku, heterosexuální orientace, soutěživý až agresivní, prosazující se ve veřejné sféře a obchodě- muž u moci a s mocí, jeho charakteristikami jsou síla, úspěch, schopnost, spolehlivost, kontrola (Šmídová, 2006).

8. Prezentace výsledků

V této části uvedu výsledky analýzy pro každý ze symptomů zvláště a vždy postupně pro každou jeho oblast výskytu, ve které jsem jeho projev zjišťoval. Pro lepší orientaci uvedu opět jejich označení:

- a) Pracovní oblast (PO)
- b) Oblast intimního vztahu a vztahů se ženami, případně hodnocení vlastního zdraví (OIV)
- c) Oblast přátelských vztahů, případně volnočasových aktivit (OPV)

Pořadí respondentů je ovlivněno jen tím, že jako první vždy uvádím odpovědi respondentů ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* a po nich respondenty ze skupiny *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání*. Nijak je ale viditelně neodděluji, neboť to zde jednak nepovažuji za nutné, jednak je jejich seznam se zařazením do příslušné skupiny maskulinit uveden v kapitole „Metodologie“, bod 7.3. Pořadí respondentů v rámci každé skupiny maskulinit se v této kapitole neřídí žádným systémem, který by jej určoval, avšak mnohdy je jejich pořadí u různých symptomů stejné či podobné.

8.1 ŠPATNÁ NÁLADA

Se špatnou náladou se mnohdy potýká snad každý člověk. Někdy přijde i odejde jen tak, jindy je jejím spouštěčem nějaká konkrétní událost či osoba. V kontextu maskulinní deprese je špatná nálada jedním ze symptomů proto, že daný muž může tu dobrou náladu snadno ztrácet, nějak si ji nepřipouštět, nechtít ji dávat najevo, úmyslně ji v sobě potlačovat. Může ji považovat za něco, co mu nenáleží,

protože prezentovat se v dobré náladě a tedy veselý není to, jak by měl muž vypadat či se jevit. Dobrá nálada může být dokonce něčím, co jaksi bezdůvodně už značně dlouho nepociťoval a ani neví proč.

Špatnou náladou může být doprovázen každý okamžik mužova života a tak v některých chvílích, které nejsou příliš pohodové, může snadno ztratit nervy a popustit uzdu svému destruktivnímu chování, jenž nemusí být v danou chvíli nutně jeho výslovným přáním, ale zato (v kombinaci s ostatními symptomy) jediným možným výsledkem.

Rád bych na tomto místě zmínil, že symptom *špatné nálady* je v mém vzorku zastoupen nejmenším počtem co do výskytu ze všech symptomů a to ve všech třech zjišťovaných oblastech.

Tabulka 2) - Výskyt symptomu *špatné nálady*

	<i>Respondenti maskulinit spojenýchs vyšší sociální prestiží povolání</i>			<i>Respondenti maskulinit spojenýchs nižší sociální prestiží povolání</i>		
	Výskyt symptomu			Výskyt symptomu		
	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“
	s maskulinní depresí			s maskulinní depresí		
	PO	1	0	4	0	0
OIV	1	0	4	0	0	5
OPV	0	0	5	0	0	5

Jak je patrné, onen minimální výskyt symptomu *špatné nálady* se vyskytoval pouze u mužů ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* a to jen v pracovní a intimní oblasti.

8.1.1 Špatná nálada v PO

Otázka symptomatická hlavní:

- *V jakém náladovém rozpoložení se většinou nacházíte ve svém pracovním prostředí?*

Za špatnou náladu v tomto jediném případě může negativní vliv pracovního prostředí na poklidné vnitřní rozpoložení. Na mysli tím mám to, že náladu vyvolává přítomnost či nutnost přítomnosti být v práci, kde působí mnoho stresorů, kterým je třeba čelit. A to vyvolává již takřka a priori negativní náladové rozpoložení. Onen jediný výrok popisující negativní náladové rozpoložení v práci je tento:

*„Nas*anej. Od rána do večera (...) Už jsem v práci deset let, je to furt to samý, peníze jsou furt to samý a je čím dál tím víc práce.“*

(Pan Kolega)

Obecně lze ale říci, že se zbylých devět mužů z mého vzorku v práci nachází v dobré náladě či alespoň ne v takové, kterou by bylo možné považovat za negativní. Jediným výrokem, který z této skupiny „v práci dobře naladěných“ vybočuje, je tento, kdy se respondent svém pracovním prostředí nachází

„Ve střehu, takže jakoby takovej... úmyslně udržovaná špatná nálada, i když není. Je to stavba, takže tam prostě člověk musí bejt furt jakoby napjatěj. Neplést si se stresem, ale furt člověk musí bejt jakoby takovej trošku zamračeněj a na všechno dávat bacha, aby z něčeho nespád, aby nezapomněl kóty, protože to čteš z plánů, že jo (...) No, moc se neradovat z úspěchu, no, protože když... já nevím, jak bych to popsal. To byste musel zažít na tý stavbě. Tak prostě když máš moc dobrou náladu tak myslíš na hezký věci a ten mozek není ve střehu a támhle přehlídneš kótu, támhle přehlídneš kótu (...).

(Nemesis)

Tento popis špatné nálady a jakéhosi „zamračení“ nebylo však možné považovat za negativní náladové rozpoložení na pracovišti už jen kvůli tomu, že se, jak říká, o „přirozenou“ špatnou náladu nejedná:

„(...) úmyslně udržovaná špatná nálada, i když není.“

(Nemesis)

a také proto, že popis respondent zakončil větou, v níž stav popisuje jako soustředěný:

„Takže tudíž maximální soustředěnost, jakoby takovej robot, no.“

(Nemesis)

8.1.2 Špatná nálada v OIV

Otázka symptomatická hlavní:

- *V jakém náladovém rozpoložení býváte v rámci intimního vztahu?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *A v jakém náladovém rozpoložení býváte ve vztazích se ženami obecně?*

Další oblast výskytu toho symptomu, kde došlo pouze na jeden ojedinělý výskyt negativního náladového rozpoložení.

„(...) takže bych, řekl, že na začátku vztahu intimního je to vždycky neklid. Vždycky. Někdy hodně výraznej.“

(Kelímek)

Onen neklid je posléze doprovázejícím a charakteristickým negativním prvkem, možná by dalo říci, že až destruktivním po většinu doby vztahu.

„Takže potom tam je taková rozpolcenost, rozštěpenost, že máš na jednu stranu člověka, kterýho máš jistýho, což je svym způsobem strašně pohodlný, na druhou stranu si říkáš "a to je jako vono? Nechci jinam? Nechci někoho jinýho? Nechci támhlectu holku v tramvaji? Nelíbí se mi víc prostě tamhlecta, co sedí prostě v tílku vzadu? Nemám za ní jít prostě už jenom pro ten hec?" Takže i v rámci toho intimního vztahu, ve kterym jsem, si pokládám tyhle otázky, stejně jako když v tom intimním vztahu nejsem. Neuklidni mě to, tohlencto.“

(Kelímek)

Naopak za výroky charakterizující náladové rozpoložení v intimním vztahu s partnerkou jako převážně pozitivní považují

„Takovym přátelskym a veselým. Je to tak, no.“

(Vobo)

„Obecně vzato pozitivní.“

(Alfons)

„Jakoby většinou v pohodě. O štěstí se mluvit nedá po, já nevím, osmi letech, ale v pohodě, kamarádi, kamarádskej vztah nebo já nevím, jak bych to nazval.“

(Beny)

„Pozitivní, určitě, velmi, velmi dobrá nálada.“

(Nemesis)

8.1.3 Špatná nálada v OPV

Otázka symptomatická hlavní:

- *V jakém náladovém rozpoložení býváte ve vztazích či setkáváních s muži Vám blízkými (přáteli, kolegy, rodinnými příslušníky)?*

Muži z mého vzorku neuvadli ani jednou, že by při setkáváních se svými blízkými přáteli byli v negativním náladovém rozpoložení či by nedokázali tu náladu nějak specifikovat. Mnohdy zazněla i vyjádření vděku ze setkání s blízkými.

„No, já jsem většinou rád, že je vidím po delší době, když teda jako se bavíme o kamarádech nebo o rodině.“

(Petr)

„Pokud jsou to přátelé jako, tak v dobrým rozpoložení. Jako ty lidi vokolo sebe, který považuju za přátele, mám rád, takže tam jsem v pohodě.“

(Pan Kolega)

„Je to velmi pozitivní a radostná povaha.“

(Alfons)

„Spíš lepší nálada.“

(Kafe)

„No tak v přímý rodině otec, matka, bratr, tak tam bych to zhodnotil jako perfektní. Absolutně otevřené, člověk si nemusí dávat pozor na pusy, řekne se všechno. My jsme takový jakoby... kdyby tam přišel někdo na návštěvu, tak flegmatici. Každý si povídáme a tak z ničeho neděláme prostě to. (...) Jako v práci? Sarkastický prostředí. Sarkastické humor tvrdýho ražení. Příjemný prostředí, no.“

(Nemesis)

8.2 AGRESE

„Vzteky je ´mužský emoční potrubní systém´, jedna z mála emocí, která je u mužů kulturou povolena; tudíž zranitelná emoce je mnohdy převedena do vzteku“ (Kilmartin, 2005, str. 97) a proto mohou mít muži tendence mnohé z toho, co v sobě cítí jako hrozbu sobě samým, jako hrozbu své mužskosti, maskovat za agresi a vzteklé, impulzivní jednání, aby u ostatních nevyvolali dojem, že jsou ohrožení, zranitelní a odvedli tak svým jednáním od těchto *možných* myšlenek u ostatních i jich samých pozornost.

Výskyt tohoto symptomu byl v mém vzorku opět takřka minimální. Agrese a její projev byly zastoupeny u obou skupin maskulinit prestiže povolání pouze v pracovní, případně v intimní oblasti a to vždy pouze po jednom.

Tabulka 3)- Výskyt symptomu agrese

	<i>Respondenti maskulinit spojených vyšší sociální prestiží povolání</i>			<i>Respondenti maskulinit spojených nižší sociální prestiží povolání</i>		
	Výskyt symptomu			Výskyt symptomu		
	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“
	s maskulinní depresí			s maskulinní depresí		
PO	1	1	3	1	0	4
OIV	1	0	4	0	0	5
OPV	0	0	5	0	0	5

Symptom agrese se vyskytoval s minimální, ačkoliv i tak větší mírou výskytu ve skupině *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* a to jen v pracovní a intimní oblasti.

8.2.1 Agrese v PO

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jaká je Vaše nejčastější emoční reakce na to, když se Vám v práci přihodí nějaká nepříjemná událost?*

Otázky symptomatické vedlejší:

- *A jak reagujete, když se stane něco příjemného?*

U tohoto symptomu jsem se v této oblasti zaměřil primárně na vnitřní pohnutky, tedy zdali dotyčný něco takového vůbec pociťuje, ne přímo na způsoby a možnosti projevu. Ani jsem za relevantní pro můj výzkum nepovažoval ony stresory či spouštěče, které agresi vyvolávají. Vždy záviselo na respondentovi, co si subjektivně představil jako situaci, která by ho mohla uvést do tohoto rozpoložení.

Pracovní oblast byla jednou ze dvou oblastí, kde bylo možné agresivní rozpoložení určit. Jediný, zato poměrně stručný a jasný příklad je ve výroku

*„Eee... jsem nas*anej, rozladěnej a většinou kur*uju.“*

(Pan Kolega)

Že se jedná o agresivní rozpoložení, konkretizoval respondent ještě v odpovědi na chování, které u něj dostává v těchto situacích nejčastěji průchod:

„Určitě agresivní.“

(Pan Kolega)

U jiných mužů šlo o reakce, které nebyly „acting out“ a nebyly agresivní:

„To jsou takový smíšený emoce, ale dost nepříjemně mi je rozhodně, nemám rád konfrontace takže... těžko říct. Negativní nějaký, no, negativně.“

(Hubert)

„Určitě smutek třeba.“

(Alfons)

8.2.2 Agrese v OIV

Otázky symptomatické hlavní:

- *Bijete, ubližujete či emočně zneužíváte svou partnerku?*
- *Nebo k tomu míváte silné impulzy nebo tendence?*

Ač jsem v této oblasti zjišťoval různé aspekty či možnosti toho, jak by mohl být muž vzhledem k partnerce agresivní, tedy fyzického, psychické zneužívání či tendence takto jednat, pozitivní odpověď v tomto smyslu padla pouze jednou a to v rámci psychického zneužívání, ačkoliv se tento termín k popisu následující citace příliš, takřka vůbec nehodí. Spíš jde o jakési překročení hranice, čímž své partnerce citově ublíží:

„Ale je pravda, že občas prostě máš pocit, že když během té hádky seš, tak ty prostě víš "já když tohle řeknu, tak toho partnera to prostě položí", a ty to řekneš v nějakým afektu prostě. Nevím, nakolik je to průvod hádky a nakolik je to prostě chtěný, řekl bych, že chtěný to není. Řekl bych, že prostě ve chvíli, kdy se dostaneš na tu hranu a seš rozjetej, tak tu hranu překročíš.“

(Kelímek)

Co mě na odpovědích v této, tedy intimní oblasti zaráželo, bylo výskyt odpovědí „nepřímých“. Tedy mnohdy poměrně zvláštních způsobů odpovědí na otázku ohledně toho, zdali svou partnerku bijí, ubližují jí nebo ji emočně zneužívají.

„Doufám, že ne.“

(Petr)

„Já doufám, že ne. Neříká, nestěžuje si.“

(Myšák)

„Nevzpomínám si, takže ne.“

(Alfons)

Oproti těmto odpovědím jsou ty ostatní, taktéž záporné, které zde pro srovnání uvedu, snad „až příliš jasné a přímé“:

„Určitě ne.“

(Beny)

„Ne.“

(Hubert)

„Ne, ani jsem to nikdy nedělal.“

(Kafe)

8.2.3 Agrese v OPV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Pocítujete agresi nebo vzbuzuje ve Vás agresi vůči okolí, když jste ve společnosti svých přátel?*

V této oblasti se u žádného z mužů neobjevil projev symptomu „v souladu“ s maskulinní depresí. Typické odpovědi měly například následující podobu:

„Ne.“

(Pan Kolega)

„Ne, ne. Já jsem takový nikdy nebyl (...) Já se celkem nerad peru anebo dostávám se s někým do konfliktu ať už slovního nebo nedej Bože fyzického.“

(Petr)

„To nevzbuzuje naštěstí.“

(Kafe)

8.3 UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK

I když bylo několik respondentů překvapeno, že alkohol rovněž spadá do kategorie návykových látek, tak právě on byl tou jedinou návykovou látkou, která případně zazněla v odpovědích, které byly kladně zodpovězené.

Tabulka 4)- Výskyt symptomu užívání návykových látek

	<i>Respondenti maskulinit spojenýchs vyšší sociální prestiží povolání</i>			<i>Respondenti maskulinit spojenýchs nižší sociální prestiží povolání</i>		
	Výskyt symptomu			Výskyt symptomu		
	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“
	s maskulinní depresí			s maskulinní depresí		
PO	1	0	4	0	0	5
OIV	1	0	4	0	0	5
OPV	3	0	2	1	0	4

I u tohoto symptomu se větší počet jeho výskytu ve všech oblastech nachází u mužů ve skupině *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*, tentokrát se vyskytuje ve všech třech oblastech a nejvíce v oblasti přátelských vztahů.

8.3.1 Užívání návykových látek v PO

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc Vás láká či nutí Vaše pracovní vytížení rozptylovat se od něj pomocí nějakých návykových látek?*

Předně bych rád uvedl, že se nejedná o konzumaci návykových látek na pracovišti, ale o spojitost pracovní oblasti života a konzumace návykových látek. Tuto spojitost jsem u respondentů našel jen v jednom, následujícím případě, kdy se respondentova odpověď vztahuje k tomu, jak jej nutí jeho pracovní vytížení uchýlovat se k návykovým látkám:

„Asi nutí hodně, no. Jako trošku si udělat restart o víkendu, to chce, no. Nutí hodně.“

(Pan Kolega)

Jedná se o vlastně ukázkovou odpověď na výskyt symptomu *užívání návykových látek* v pracovní oblasti. Na druhou stranu to není zde příliš překvapující, neboť u tohoto respondenta byla jako u jediného zjištěna v pracovní oblasti ještě i *špatná nálada a agrese* (při reakci na nepříjemnou událost v práci) a ještě jeden další symptom, který bude uveden později a dá se říci, že všechny jeho projevy symptomů se týkají převážně jen pracovního prostředí.

8.3.2 Užívání návykových látek v OIV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc pro Vás bývá vztah a s ním související okolnosti důvodem pro uchýlování se k užívání návykových látek?*

Zde se opět nejedná o konzumování návykových látek libovolně v rámci intimního vztahu, ale v tom smyslu, zda onen intimní vztah nutí daného jedince uchýlovat se z důvodů pramenících v tomto vztahu k návykovým látkám. Pokud tedy dojde na nějakou významnější negativní událost ve vztahu, tak

„Člověk se chce dostat na jiný způsob vnímání a tak prostě jde s nějakým kámošem ven a tam se prostě zduní. A je to pro něj... zajímavý je, že pro toho člověka je to potom hrozně... nebo pro mě je to potom hrozně uvolňující. Sice je mi blbě druhej den, příšerně, psychicky mi to vůbec nepomůže, je mi kolikrát ještě hůř, ale mám pocit, že prostě jsem si dal do těla dardu, že prostě jsem ten stav ještě jako... jako že když už dno, tak pořádný. Takže vlastně ta potřeba jo (...), ty máš nějaký stres a tak se to snažíš potom vykompenzovat tím, že dostaneš svoje vědomí na nějakou jinou... do nějakýho jinýho stavu a tím pádem potom jdeš a třeba se vožereš, když máš problém se ženskou.“

(Kelímek)

Vztah a negativní události v něm tedy někdy bývají

„Důvodem k tomu se opít, ano.“

(Kelímek)

8.3.3 Užívání návykových látek v OPV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc je pro Vaše setkání s Vašimi přáteli (muži) charakteristické užívání návykových látek?*

Otázky symptomatické vedlejší:

- *Proč myslíte, že tomu tak je?*

Tedy jak moc je toto užívání charakteristické, neodmyslitelné od setkání s přáteli a zdali je topřípadně něco nutného, bez čeho by se ta setkání neobešla či někdy třeba vůbec neuskutečnila. Zajímalo mě tedy v podstatě, zdali jsou muži schopni sejít se i při jiné příležitosti, než je konzumace a užívání nějakých návykových látek. Nicméně nejprve k té charakteristice setkání:

„Mmm... pivo, jako alkohol a cigarety jo. Já myslím, že docela dost. Občas se jde na kafe, ale jsou to spíš výjimky, prostě většinou se jde na pivo.“

(Petr)

„Jo, hodně charakteristický. Prostě se jdem vožrat s kámošema, jo? Kdybysme si šli jako zacvrknat kuličky a nechlastali u toho, tak to asi ne.“

(Pan Kolega)

Jinými slovy, může to rovněž být něco, co většinou doprovází respondentovo setkání s přáteli?

„No to jo, to jako ano.“

(Kelímek)

Tito stejní tři respondenti, kteří v této oblasti užívání návykových látek odpověděli kladně, následně odpovídali i na to, proč tomu tak podle nich je, že je alkohol (jiná návyková látka, kromě cigaret, se v odpovědích nevyskytovala) a jeho konzumace tak charakteristický pro jejich setkání s přáteli:

„No, jednak nám to chutná a jednak to pivo je v naší kultuře a společnosti tak nějak spojené jednak s tím sportem hodně a... já třeba vím, že Francouzi to řeší jinak, Italové to řeší jinak, ale prostě u nás jdou chlapi na pivo.“

(Petr)

„Je to určitě jakoby... je to určitě únik, jo? Jakoby když se člověk napije jako, je takovej vtevrěnější, jako je to... je to příjemnější.“

(Pan Kolega)

„Uvolnění (...)odpočinout si od té práce, kde je koncentrovanější a střízlivejší (...) Potřeba úniku. Relaxace určitým způsobem.“

(Kelímek)

Z uvedených výpovědí vyplývají hned tři důvody, proč je u mužů v mém vzorku charakteristické užívání návykových látek (alkoholu) při setkáních s přáteli. Jsou jimi kulturní zvyklost (jíž bezmezně poslouchají), zpříjemnění setkání s přáteli konzumací alkoholu, relaxace od práce a mentálního nastavení, které je pro její výkon potřeba (práce je zde důvodem ke konzumaci alkoholu i oblasti setkání s přáteli).

8.4 FYZICKÉ A SEXUÁLNÍ RISKOVÁNÍ

Přílišná oddanost či angažovanost ve fyzicky nebezpečných aktivitách je v rámci tohoto symptomu spojena s přílišnou angažovaností v sexu. To je samo o sobě jako takové zdánlivě neškodné, toho jsem si dobře vědom, proto jsem v mé práci sexuální riskování pojal coby přílišné nutkání střídat sexuální partnerky postavené na tom, že právě toto daného muže „činí mužem“. Tedy jakási promiskuita doprovázená myšlenkou, že je to něco, co daného respondenta činí mužem.

Aby tabulka nebyla na první pohled příliš zavádějící, uvedu zde, že v oblasti intimní jsem pokládal k otázce zaměřené na sex ještě otázku ohledně toho, jak daný respondent hodnotí starání se o své zdraví. Číslo čtyři v oblasti intimních vztahů a vztahů se ženami, tedy v řádku „OIV“ uvedené pro muže ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* není pouze *sexuální riskování*, ale i fyzické, neboť část z respondentů uvedla, že se o své zdraví nestará dobře. To ale rozvedu a ukážu v bodě 4.2, který se tomu věnuje podrobněji.

Tabulka 5)- Výskyt symptomu fyzického a sexuálního riskování

	Respondenti maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání			Respondenti maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání		
	Výskyt symptomu			Výskyt symptomu		
	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“
	s maskulinní depresí			s maskulinní depresí		
	PO	0	0	5	0	0
OIV	4	0	1	1	0	4
OPV	0	1	4	0	0	5

Jak je patrné, fyzické a sexuální riskování je markantnější opět ve skupině *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*.

8.4.1 Fyzické a sexuální riskování v PO

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak je Vaše práce fyzicky náročná či nebezpečná?*

Otázky symptomatické vedlejší

- *Vyhovuje Vám to?*
- *Lákalo by Vás, aby tomu tak případně bylo jinak?*

Žádný z mých respondentů nevedl, že by mu práce přišla málo nebezpečná či málo náročná. A pokud, tak to nebylo spojeno s tím, že by si tak přišel svou práci málo mužem, na což cílilo zaměření otázek u této oblasti symptomu.

„Práce není nebezpečná vůbec. Fyzicky náročná ve své podstatě, dalo by se říct, taky není (...).“

(Myšák)

„Není fyzicky náročná ani nebezpečná, sedím u počítače.“

(Kelímek)

„Náročná... zas tak náročný to nějak jako kor moc není. Je to takovej ten průměr. A nebezpečná... no, nebezpečná jak kdy. Může se stát nějaký zranění třeba sekyrou, nožem.“

(Kafe)

„Relativně... jako nenáročná. (...) Bezpečná.“

(Alfons)

8.4.2 Fyzické a sexuální riskování v OIV

Otázky symptomatické hlavní:

- *Jak je pro Vás nezbytné často střídat sexuální partnerky?*
- *Jak byste zhodnotil Vaše starání se o své zdraví?*

Otázky symptomatické vedlejší:

- *Je to něco, co Vás činí mužem? (vztahuje se k první otázce ze dvou výše uvedených)*

V této oblasti jsem se zaměřil jak na nezbytnost střídání sexuálních partnerek, tak zároveň na subjektivní zhodnocení toho, jak se ten který respondent stará o své zdraví. Nešlo o to, zdali je to z nějakého objektivního hlediska správné, dostačující, nedostačující nebo jiné starání se, ale o to, zdali on sám to jako takové hodnotí. S dovolením bych začal s odpověďmi, které hodnotily starání se o zdraví jako nedostatečné:

„Hrůza. Strašný.“

(Petr)

„No, tak jo, to je zajímavá otázka. Já si myslím, že je to strašně důležitý, ale bohužel jsem strašně líný a prdím na to často, ale vim, že je to důležitý. Vim, že je to důležitý a mělo by se, ale nějak jsem k tomu nákej laxní. Ale vim, že je to důležitý.“

(Vobo)

„Blbě se starám o své zdraví. Kouřím, piju a hodně jim. Nesportuju.“

(Pan Kolega)

„To si myslím, že se moc dobře nestarám o svoje zdraví.“

(Beny)

Pro porovnání teď uvedu příklady výroků, které subjektivně hodnotí starání se o zdraví jako dostačující:

„Hodně bojuju o to, abych se staral o svoje zdraví. Jsou problémy, že jo, mám hlavně problém s jídelníčkem, ale jako všechno okolo tak nějak zvládám. Ale bojuju, no, starám se o sebe.“

(Nemesis)

„No, na to jsem citlivej, na to jsem citlivej. Mám se rád, takže prostě snažím se prostě to svý zdraví nějakým způsobem podporovat na všech možnejch úrovních, který jsou, jo, mám zase svoje techniky, mám svoje rituály, mám svoje zaběhnutý procesy, který prostě dělám a těším se, zaplat' pánbůh, z dostupných zdrojů lékařských prostě výbornému zdraví.“

(Myšák)

„Takže já můžu říct, že se asi starám dobře o svoje zdraví.“

(Hubert)

Navázat bych chtěl výrokem, který (jako jediný) hodnotil střídání sexuálních partnerek jako nezbytné a hned za danou citací uvedu i následnou odpověď (stejného) respondenta na to, zdali je to podle něj něco, co jej činí mužem:

„No, a jsme u toho, to je pro mě nezbytný. Je to pro mě, řekl bych, nezbytný. Je to daný tím, a zase se vracíme na začátek toho rozhovoru, když máš nějaký problémy, jdeš a dáš si oddech tím, že třeba někdo si vezme drogu, někdo jezdí rychle autem, někdo dělá jiný věci. Já dělám tohle (...) Jo, protože ani ne vůči tomu okolí... i když vůči tomu okolí taky, ono v podstatě je to příjemný, když se potom dostaneš do řečí, ono je příjemný, když se to ví, ne přímo v tu chvíli tě to nasere, když se na sebe dozvíš něco takovýho, že se o tobě šíří, ale vnitřně si řekneš 'jo, dal jsem to prostě'.“

(Kelímek)

Tato odpověď na to, zdali je to něco co jej činí mužem, je jedinou, která se v rozhovorech s mými respondenty vyskytla. Všichni ostatní nehodnotili střídání sexuálních partnerek jako nezbytné a taktéž (tudíž) to nehodnotili jako něco, co by je činilo muži.

Rovněž považuji za vhodné uvést zde příklady odpovědí, které nehodnotí střídání sexuálních partnerek jako nezbytné:

„Hele, tohle pro mě nikdy nebylo důležité, to střídání (...)“

(Myšák)

„Tak to podle mě zas tak často nemusím, spíš jsem radši, když mám nějakou jednu třeba přítelkyni prostě a je to na delší vztah.“

(Kafe)

„Není to nezbytné.“

(Pan Kolega)

8.4.3 Fyzické a sexuální riskování v OPV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc se dobrovolně, tedy ze záliby, angažujete ve fyzicky nebezpečných aktivitách (sport, volný čas)?*

„Já to na tohle to takový to... to... chlapský ego nemám. Já se nebezpečí nebojím, když jsem ohrožen. Třeba kdyby mě chtěl někdo přepadnout, tak abych se ubránil, tak umím být hodně nebezpečný, ale jako že bych to vyhledával, tak tohle to asi nemám, to mě nějak neláká dobrovolně se vystavovat nebezpečným situacím, to teda nemám.“

(Nemesis)

Odpověď charakterizující v podstatě všechny ostatní respondenty. Společné jim bylo nevyhledávání nebezpečí a nebezpečných situací, při nich by mohli snadno přijít k fyzické újmě.

„Neangažuju se. Když jsem byl mladší, angažoval, teď už vůbec.“

(Beny)

„No, tak počítá se posilovna jako nebezpečná aktivita? Tam můžeš přijít k úrazu teda raz dva někdy, ale jinak třeba společensky nebezpečný nebo tak, to nemám potřebu se nějak angažovat. Nebudu skákat z mostu do Vltavy opilej.“

(Kelímek)

„No když mě to hodně baví, tak je mi to úplně jedno, ale že bych jako vyloženě si řekl „ne, tohle je nuda, u toho se mi nic stát nemůže, pujdu radši dělat tohle, protože tady si zlomit nohu mužu“, tak to ne. To ne.“

(Petr)

„Vubec. Vubec nemám potřebu adrenalinovejch prožitků.“

(Myšák)

8.5 EMOČNÍ STRNULOST

Jeden ze základních kamenů maskulinní deprese, neboť nerozumění vlastním emocím vede k oněm mnoha destruktivním následkům, jež tato disociace produkuje. Na úvod bych chtěl zmínit, že otázky na tento symptom a spolu s ním na symptom *špatné nálady* byly jedněmi z nejtěžších, které jsem respondentům mohl položit a položil. Ne z důvodu nějaké přílišné komplikovanosti konstrukce otázky, ale jednoduše proto, že nejsou zvyklí takto přemýšlet a cítit. Nejčastějšími odpověďmi mi byly popisy chování a myšlenek, které v tu či onu situaci dotyční mají. Mnohdy jsem se musel k odpovědi na otázku začínající „Jak se cítíte, když...“ probojovat přes několik výroků, které reagovaly na otázku „Co děláte, když...“.

Tabulka 6)- Výskyt symptomu emoční strnulosti

	<i>Respondenti maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání</i>			<i>Respondenti maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání</i>		
	Výskyt symptomu			Výskyt symptomu		
	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“
	s maskulinní depresí			s maskulinní depresí		
PO	2	0	3	1	0	4
OIV	3	0	2	2	0	3
OPV	1	1	3	1	0	4

Z této tabulky je patrný rozdíl, i když tentokrát o něco těsnější, mezi skupinami maskulinit, kdy se symptom opět vyskytuje v četnějším počtu ve skupině *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*.

8.5.1 Emoční strnulost v PO

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak se cítíte, když je Vaše pracovní pozice coby suverénního muže ohrožena?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *Když se objevuje možnost, že budete vypadat třeba jako hlupák? (Jednalo se spíš o konkretizaci situace v otázce symptomatické hlavní)*

V této oblasti jsem se několikrát dobral toho, že respondenti nebyli schopni do odpovědi zahrnout pocity, ale pouze své jednání. Tedy odpovídali na otázku „Co děláte, když...“.

„No, si říkám „sakra, to jsem zase pohnojil“ a ňák to dám do kupy, no. Anebo prostě hledám ňáký řešení, takový jako co teda bude dál, že jo, tak rychle řešit, rychle hledat ňáký jako co bude dál, no.“

(Vobo)

Na zopakovanou otázku, co cítí, jaký pocit nebo emoci, odpověděl:

„No, takový jako krizový. Krizová situace. Přejdu do krizového módu.“

(Vobo)

Jiný respondent odpovídal takto:

„(...) nemám špatnej pocit prostě. Je mi to líto, mrzí mě to, ale abych se tím užíral... necejtim vinu.“

(Beny)

U třetího z těchto respondentů jsem rovněž nedobral k žádnému emočnímu či pocitovému popisu. Pro příklad uvedu jeho odpověď, tu nejkratší, na jednu ze zopakovaných otázek ohledně emočního prožitku při ohrožení jeho pracovní pozice:

„Já mám k tomudle takovej smírlivej postoj prostě, protože jsem věřící, tak prostě pro mě ta vnitřní přesvědčenost toho, že když člověk udělá jako maximum, takže pak jako musí odevzdat nějaký starosti nahoru jako. Hele, On je všemohoucí, co já se budu starat jako o všechno. Já dělám jako to, co můžu, a všechno ostatní patří odevzdat nahoru jako. A jestli jsem se rozhodnul v nějakéj okamžik špatně, no tak asi to tak mělo bejt, protože když se rozhodnu dobře, tak to taky mohl dopadnout tak, že někam poletim letadlem a spadnu nebo já nevím. Prostě jako, hele, co pánbůh řídí, dobře řídí.“

(Myšák)

8.5.2 Emoční strnulost v OIV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc se emočně či citově angažujete ve vztahu s partnerkou?*

Otázky symptomatické vedlejší:

- *Dovolujete si prožívat všechny své city?*
- *Jak jsou pro Vás jako muže pocity, city, emoce důležité?*
- *Je pro Vás důležité mít emoce pod kontrolou?*

Jedná se o oblast, v níž byl spolu ještě se dvěma dalšími nejvyšší počet odpovědí svědčících pro výskytu symptomu maskulinní deprese. Kamenem úrazu to bylo z toho důvodu, že zde padla otázka „Jak moc se emočně/citově angažujete ve vztahu s partnerkou?“. Celkem polovina respondentů se zde vyjádřila následujícími výroky:

„Málo. Já jsem uzavřený.“

(Petr)

„Z jejího pohledu málo. Z jejího pohledu málo. Z mého pohledu přesně tak, jak to mám nastavený ve svejch potřebách, protože to zkušenost velí, že když já, byť mám ty potřeby nastavený na nějaké míře,

tak je uměle... jakoby tu dotaci tý pozornosti a toho sociálního a emočního prostě partnerství jako posílím, tak to nemá na spokojenost partnerky vůbec žádnéj vliv. Prostě nemá, to je stejný. Čili mě to stojí energii navíc, ale ona je nespokojená úplně stejně (...) Ano, bývám popisovanej jako chladnej a logickej typ.“

(Myšák)

„Míň, než bych měl.“

(Kelímek)

„Nechávám si to většinou pro sebe.“

(Beny)

„Nooo... tady jsme narazili hřebíček na hlavičku. Snažim se bejt jakoby uvnitř vopatrnej. Takže tam moc těch emocí jakoby... navenek jo, ale uvnitř prostě hraju tak, že to může každej den skončit, protože jako teenager jsem zažil vztah po sedmi letech, to se ukončilo a bolelo to a ten mozek na to myslel dva roky. Tak jsem si řekl, že k tomu už nedojde. Takže prostě jako navenek ten vztah vypadá normálně, ale uvnitř jsem opatrněj. Neangažuju se jako ve vztahu uvnitř emočně moc. To ne.“

(Nemesis)

Zbylé odpovědi byly v opačném duchu, pro příklad uvedu tyto:

„Angažuju se velmi a rád.“

(Pan Kolega)

„No v těch pozitivních emocích velmi, protože k těm negativním mám hodně minimální impulsy z její strany.“

(Hubert)

Určitě do toho vkládám dost významnou dávku emocí, já se považuju za člověka, kterej emoce vyjadřuje nebo to tak cítí.

(Alfons)

8.5.3 Emoční strnulost v OPV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc intenzivně prožíváte své emoce (popř. které hlavně) ve společnosti svých kamarádů?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *Jak podle Vás city, emoce, pocity patří mezi (Vaše) přátelské vztahy mezi muži?*

Ohledně toho, jak jsou schopni prožívat své emoce ve společnosti svých kamarádů, se negativně vyjádřili jen dva z respondentů, přičemž první z nich uvedl, že sice emoce nijak příliš nekrotí

„No, já tomu nechávám průchod a nehrotím to, jako neřeším je moc.“

(Vobo)

nicméně následně se vyjádřil negativně k tomu, zdali city a emoce patří mezi přátelské vztahy mezi muži:

„Myslím si, že moc ne, že my spíš řešíme ty praktický věci, jako co kam se jde na kolo a tak, a dycky se ňák jako dohodnem nebo něco a málokdy chlap s chlapem bejvaj pohádaný nebo naštvaný, takže spíš ne (...) Já myslím, že fakt lehce jakoby, spíš jde tam ta realita a praktičnost ruku v ruce než tohle.“

(Vobo)

Onen druhý výrok mě přiměl tuto oblast u tohoto respondenta označit jako v souladu s projevem symptomu maskulinní deprese, neboť jde o poměrně zřetelný úkaz lpění na stereotypních maskulinních standardech, které velmi úzce s maskulinní depresí souvisí.

Druhý respondent se zase vyjádřil v tom smyslu, že mívá tendence případně negativní emoce a problémy ve společnosti svých přátel tlumit, snažit se je zakrýt, nepřiznávat, neprojevovat. Jinak řečeno skrývat je za masku, jež je příznačným symbolem maskulinní deprese:

„Tak to se radši snažím hodit do té lepší stránky jakoby, aby to bylo veselejší, aby se člověk...
 (...)Když je tam problém, tak aby to bylo prostě jakoby bez problémů a bylo to veselejší.“

(Kafe)

Samozřejmě jsem si vědom toho, že se může v tomto případě jednat o snahu nekomplikovat setkání s přáteli smutkem či stížnostmi, ale tyto záležitosti by rozhodně v životě mužů neměly podléhat tendenci být z jakýchkoliv důvodů dlouhodobě maskovány ani před přáteli ani před nikým jiným.

8.6 PŘÍLIŠNÁ ANGAŽOVANOST V PRÁCI, SPORTU, NEBO OBOJÍM

Jelikož mohou být někdy negativní myšlenky či pocity, které mysl zachvátí, až příliš silné, je někdy nasnadě rozptýlovat se od nich fyzickou činností nebo prací, kdy je potřeba soustředit se na jiné věci. Ta od nich může pozornost na čas odvést, ale mnohdy se tyto myšlenky či pocity mají tendenci vrátit. A jejich řešením může být kromě nějakých léků právě nutnost rozptýlovat se od nich činností. Stejně tak může být silně lákavé či nutkavé rozptýlovat se sportem od pracovního vytížení, pracovních myšlenek, starostí, problémů. Neberu zde v potaz nějakou případnou psychickou závislost, pouze nutnost takto jednat.

Tabulka 7)- Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím

	<i>Respondenti maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání</i>			<i>Respondenti maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání</i>		
	Výskyt symptomu			Výskyt symptomu		
	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“
	s maskulinní depresí			s maskulinní depresí		
PO	3	0	2	1	0	4
OIV	3	0	2	0	1	4
OPV	2	1	2	0	1	4

Stejně jako v pěti předešlých případech bylo i v rámci tohoto symptomu víc projevů mezi muži ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*.

8.6.1 Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím v PO

Otázka symptomatická hlavní:

- *Pocitujete nutkání rozptylovat se prací či sportem?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *Od čeho se máte touhu rozptylovat?*

Lákavost práce nebo sportu jakožto rozptýlení od problémů nebo myšlenek může být pro mnohé (z nás) mnohdy velmi silná. Podobně tomu bylo i u mužů v mém vzorku, kdy se celkem polovina z nich vyslovila v souladu s tím, že pocítují nutkání rozptylovat se prací nebo sportem.

„Určitě, ale sportem od práce. Ale nejradši bych se prací rozptyloval od sportu, ale to se mi teďka nějakou dobu nepovede. Určitě jo.“

(Petr)

„Jo (...) abych se neunudil k smrti (...) No jako že furt dělám, někde sedím a nic jinýho nedělám, že jo. No ne, tak dejme tomu, že pracuju někde v kanceláři každé den, no tak potřebuju se večer nějakým sportem rozptýlit nebo něčím, že jo, aby prostě to nebylo takový jednotvárný a nudný, že jo.“

(Vobo)

„Ano, obojím. Prací, když člověka něco někdy naštvě, tak se chceš prostě v práci odreagovat. Jo, někdy se tam těším, někdy prostě se těším a mám vyloženě chuť na to ten den pracovat, protože jsem se prostě dobře vyspal, cokoliv. Co se týče sportu, tak tam je to nutkání snad ještě vyšší, protože když se prostě zničíš fyzicky, tak se cejtíš dobře psychicky. Takže tam je to spojený i s takovou tou pozitivní únavou.“

(Kelímek)

„No, někdy třeba, aby na člověka fakt neskočila nějaká deprese, tak někdy se rád odreaguje. Takže někdy jo, spíš tou prací než tím sportem.“

(Kafe)

Respondenti se rovněž měli případně vyjádřit, od čeho se mají touhu rozptýlovat, když nějakou takovou touhu pociťují. Tyto odpovědi tedy navazují na výše uvedené čtyři citace respondentů, kteří uvedli, že pociťují nutkání se rozptýlovat prací nebo sportem:

„(...) sportem od práce.“

(Petr)

„No, asi abych se (prací) neunudil k smrti.“

(Vobo)

„Od toho, co mě štví, od problémů prostě, který řeším, od stresu, od hádek s partnerem.“

(Kelímek)

„Od nějakých špatných třeba vzpomínek, aby se nevracely, nebo aby prostě se to tam nehonilo pořád v tý hlavě něco takovýhleho. Od těch špatných negativních myšlenek.“

(Kafe)

Naopak ti, kdo necítí nutkání rozptýlovat se prací nebo sportem, se vyjadřovali například:

„Ne, naopak. Když mám potřebu, tak si zalezu prostě a klidně čumím do stropu prostě a jenom relaxuju.“

(Myšák)

„Prací nebo sportem? Ne. Mám nutkání rozptýlovat se úplně něčím jiným (...)Svým koníčkem. Motorka, skládání počítačů. Bla bla bla, koníčky prostě. U toho se rád rozptýlím.“

(Pan Kolega)

„Spíš koníčky a to není ani práce ani sport.“

(Hubert)

Rovněž jsem za negativní odpověď v kontextu maskulinní deprese považoval tuto následující:

„Určitě rozptylování, respektive odreagování se od práce je důležitý moment (...) Sportem, no, nebo relaxací v přírodě.“

(Alfons)

V ní se sice sport jako jedna z forem odpovědi na rozptylování se (v tomto případě) od práce objevuje, avšak v kombinaci s relaxací v přírodě to za projev symptomu nepovažuju, protože pobyt v přírodě, navíc ve formě relaxace (ať jakkoliv pojaté a prováděné), vyžaduje určitou míru schopnosti zpracovat své, mám za to, že převážně negativní myšlenky a schopnost být v klidu sám se sebou, nemít nutkání se rozptylovat činností. Na to, jak v přírodě relaxuje, jsem se respondenta neptal.

8.6.2 Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím v OIV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc jste s to věnovat se dobrovolně své práci či sportu?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *I třeba na úkor Vašeho intimního vztahu?*

Preference ochoty pracovat či sportovat na úkor jiných záležitostí, jakými je třeba intimní vztah, byla hlavním středobodem této oblasti. Nemám v žádném případě za to, že by tomu mělo být třeba naopak, že by se mělo kvůli, dejme tomu, partnerskému životu omezovat vše, co do něj přímo nespadá. Ani jedna z možností, kdy je něco preferováno na úkor něčeho jiného, není podle mě vyhovující. Zde jsem zjišťoval pouze tu první možnost, tedy jakou má v životě respondentů práce nebo sport důležitost v porovnání s právě třeba intimním vztahem. Zdali tedy u nich převládá tendence upozadovat vztah vůči práci nebo sportu. Odpovědi v souladu s projevy symptomu maskulinní deprese měly následující znění:

„Svojí práci se věnuju dobrovolně, protože to jinak nejde, mě fakt nikdo nenutí do té práce chodit, to se musím donutit sám. Ale baví mě to, takže to zatím jde. A u sportu...tam se taky úplně nutit nemusím.“

(Petr)

Při zopakované otázce symptomatické vedlejší se vyjádřil takto:

„Jo. Jo. Ano.“

(Petr)

Tedy že je schopný se své práci nebo sportu věnovat i na úkor jiných věcí, jako je třeba intimní vztah.
Další respondent odpověděl:

„No, trošku jo, no. Spíš tomu sportu než tý práci.“

(Vobo)

V návaznosti na upřednostnění sportu i na úkor intimního vztahu dodal respondent ještě, že je schopný upozadit

„Partnerku (...) Jo, na úkor toho sportu.“

(Vobo)

„No, to je zrovna teďka dost ožehavý téma. Myslím si, že dost často je schopnej trpět intimní vztah koníčkem, kterej ty máš, a dost mě překvapuje, třeba v mym případě, nevěřil bych sám, že to tak bude, že jsem schopnej upřednostnit koníčka před intimním vztahem. Pokud cejtim, že by mi ten intimní vztah měl toho koníčka omezit, případně vyrušit, tak se naopak kousnu a začnu omezovat intimní vztah.“

(Kelímek)

Ostatní respondenti, ti, kteří odpovídali obecně záporně na otázku ohledně věnování se své práci nebo sportu i na úkor intimního vztahu, volili například následující slova:

„Minimální motivace. Ne, nechci.“

(Pan Kolega)

„Ne. Takový období samozřejmě v životě může přijít, když člověk je ve fázi nějaký krátkodobý, nějakýho startu nějakýho projektu třeba, takže prostě potřebuje tu intenzitu té energie a té soustředěnosti zaměřit opravdu jenom jedním směrem, ale v zásadě generální odpověď zní ne.“

(Myšák)

„(...) na úkor intimního vztahu nejsem ochotnej se angažovat v práci nebo ve sportu na úkor toho intimního vztahu.“

(Hubert)

„No, tak to zase asi bych práci neupřednostnil třeba před vztahem.“

(Kafe)

Za projev symptomu jsem rovněž nepovažoval následující výrok

„Určitě. Určitě, třeba jít do posilky a udržovat ten trénink je pro mě třeba důležitější než rande. Protože to dělám pro sebe, že jo, to má budoucnost, zůstanu zdravěj, tam to se dá nějakým způsobem odložit, přeložit. A když si člověk najde inteligentní partnerku, tak buďto do té posilovny půjde se mnou, anebo se domluvíme na jindy. Já bych ji taky neomezoval v něčem, co má ráda.“

(Nemesis)

Protože tento respondent se ve cvičení a sportu angažuje z jemu prospěšných zdravotních důvodů, nikoliv z toho, že by sport považoval za nezbytný prvek jeho odreagování se od práce nebo nepříjemných myšlenek.

Neutrálně se vyjádřil jen jeden respondent, který uvedl:

„To už je potom otázka na to, co by bylo protiváhou, věnovat se práci na úkor toho intimního. Když by to bylo něco zásadního, tak určitě. Zase záleží na té druhý straně, jak kvalitní intimní vztah to je.“

(Alfons)

Jelikož se nejedná o silnější tendenci či konkretizaci ani na jednu stranu, rozhodl jsem se zařadit ho do neutrálních výroků.

8.6.3 Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím v OPV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak moc je v okruhu Vašich blízkých přátel důležité se angažovat v práci či sportu?*

Tato oblast byla tím, co hodnotila, zaměřená především na hodnocení důležitosti být hodně pracovně či sportovně angažovaný v okruhu blízkých přátel respondenta. Tedy jestli je v jeho okolí (a zdali i pro něj) nějak důležité hodně pracovat či sportovat.

„To jo...“

(Petr)

„No, pro mě, já bych tomu řekl... víc než z poloviny je to docela důležitý, no. Je to dobrý, no.“

(Vobo)

Naopak ti, co to nehodnotili jako nějak důležité, odpovídali:

„Je to úplně šumák. Je to úplně šumák.“

(Pan Kolega)

„Z mého pohledu ne zas tak moc a myslím si, že i moji blízcí přátelé to nemají, tak že by to u nich bylo na prvním místě (...).“

(Kelímek)

„Určitě ne, v mém okruhu ne.“

(Hubert)

„Ne, ne, myslím si, že si to nemyslí ani jeden a ani já ne.“

(Beny)

8.7 BÍDNÁ PŘÍTELSTVÍ

Přátel není nutné mít mnoho, avšak je příhodné být schopen navázat a udržet nějaká silnější přátelství. A právě tato neschopnost navazovat a udržovat přátelství (dle konceptu maskulinní deprese jde o komplikace spíše při navazování přátelství s muži) je posledním příznakem, tedy symptomem maskulinní deprese.

Tabulka 8)- Výskyt symptomu bídných přátelství

	<i>Respondenti maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání</i>			<i>Respondenti maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání</i>		
	Výskyt symptomu			Výskyt symptomu		
	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“	„v souladu“	„neutrálně“	„v nesouladu“
	s maskulinní depresí			s maskulinní depresí		
	PO	2	0	3	0	0
OIV	3	0	2	0	1	4
OPV	1	0	4	0	0	5

Ani v této poslední symptomatické tabulce se nestalo, že by výsledky výskytu symptomů byly četnější ve skupině *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání*. Zde dokonce poměrně značným rozdílem.

8.7.1 Bídná přátelství v PO

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak co do jejich kvality hodnotíte vztahy, které máte s kolegy a lidmi, se kterými se setkáváte pracovně?*

Není vždy samozřejmě nutné si v práci najít co nejvíce co nejlepších přátel, ale kvalita vztahů na pracovišti by zcela nutně nemusela či spíše neměla být špatná.

„Já myslím tak třetinově, tak tři až čtyři body z deseti.“

(Vobo)

Udržování vztahů a určitá kvalita vztahů na pracovišti (mám tím na mysli vztahy respondenta s jeho kolegy, ne mezi jeho kolegy navzájem) může být pro někoho, kdo si neví emočně či pocitově rady sám se sebou, více či méně problematické. Tím samozřejmě nijak nemyslím to, že by snad některý z mých respondentů byl takto „silně“ maskulinně deprimovaný, jen to zde uvádím jako průvod a popis toho, proč jsem i tento symptom rozdělil na mj. pracovní oblast jeho výskytu.

Druhý respondent, u nějž se kvalita vztahů na pracovišti ukázala jako špatná, odpovídal slovy:

„S kolegy? Nekvalitní, povrchní.“

(Pan Kolega)

Naproti tomu u ostatních mužů v mém vzorku byly odpovědi ve znění spíše následujícím:

„Dobry, vesměs dobry. Když tě někdo nemá rád, to se stane v každym kolektivu, ale obecně když vezmu většinu lidí, tak si rozumim s těma, s kterejma si rozumět chci, a ty mě maj rádi. Neni problém, je to fajn a cejtim se příjemně.“

(Kelímek)

„Víceméně skvělé vztahy. Já to v práci téměř dá se říct, no, bude to znít hloupě, ale vyžaduju.“

(Petr)

Tak pracovní vztah, tam prostě... třeba s šéfem vím že to je přímo kamarádký. U těch dalších dvou kolegů si myslim, že ty prostě chtěj se mnou navodit dobrej vztah, aby se jim dobře pracovalo. Protože já a šéf jsme takový jakoby dominantnější a ty další dva kolegové jsou takový jakoby, že se spíš nechají vést. Takže s těma jako výbornej pracovní vztah, ale za kamarádství bych to nepovažoval. Šéf, ten je takovej hodně upřímněj, tam si myslim, že to kamarádství je.

(Nemesis)

„Já myslim, že jsou velmi kvalitní.“

(Hubert)

8.7.2 Bídňá přátelství v OIV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jaká přátelství vedete se ženami?*

Otázky symptomatické vedlejší:

- *Jak jsou pro Vás důležitá?*
- *Je podle Vás možné být se ženami jen přátelé?*

Až na jednoho respondenta vedou všichni ostatní muži z mého vzorku nějaká přátelství se ženami.

„Nevedu přátelství se ženami.“

(Beny)

Rozděloval jsem je v tomto ohledu dle toho, jaký přístup k těmto přátelským vztahům se ženami mají a co za takové přátelství považují.

V prvním případě, který se od těch dvou následujících lišil, se jednalo o „udržování si vzdálenosti“ od žen v přátelstvích, protože dle tohoto respondenta mají ženy tendence přátelství postupně transformovat a muže si jaksi přivlastnit:

„No, snažím se distanční, protože z podstaty je to tak, že buď ty ženy Vás vnímaj jako kamaráda, což je opravdu prima, ale ono takových žen je dost málo. Ony většinou prostě maj tendenci to přetavit do nějakých vyšších forem spolupráce. To je prostě... nevim, já tu zkušenost mám, ty ženský maj prostě tendenci se víc přibližovat prostě, nasdílet toho života víc, než pro toho chlapa je nezbytně nutný, jestli mi jako rozumíte. No prostě ony začnou jako kamarádky, ale postupně prostě by to chtěly přetáhnout jako do nějaký vyšší formy kamarádství až nějakého jako vztahu a to je samozřejmě něco, o co člověk z devadesáti devíti celých devíti procent nestojí, že jo. (...) A ono to nemusí bejt jenom sexuální, jo, on je prostě hledaj, myslím si, že prostě aspoň jak já se setkávám se ženama, a to jsou holky, které jsou od manažerek přes úplně řadový jako někde zaměstnaný jako ženský, tak ony hledaj nějaký mužskej jakoby prototyp, prostě takovej nákej jako "něco" prostě, co by jim připomnělo jejich představu chlapa a teď prostě jako když maj pocit, že jí potkaj nebo si jí v hlavě vytvořej, že to je on, tak prostě najednou maj pocit, že všechno už se musí točit jenom kolem něj. Ale já si myslím, že to maj ve svejch hlavách, jo.

(Myšák)

Dle mého se jednalo o takový subjektivně negativní náhled na ženy (byť založený na vlastních zkušenostech), který již a priori negativně ovlivňuje respondentův vztah k ženám a názor na to, jak být se ženami přátelé. Zatímco tento respondent vnímá ženy a potencionální přátelství s nimi tímto způsobem, u dalších dvou se jedná o přístup trochu opačný, nicméně pro oba z nich dost podobný:

„No, tak já myslím, že jsou zapotřebí, a jaká... no tak většinou to je jako přátelský anebo sexuální, no. Vono jich moc jiných není, no.“

(Vobo)

„No, moc ne. Většinou, když mám nějakou holku vedle sebe, tak se s ní snažím něco mít víc časem třeba nebo minimálně, aby tam bylo to vždycky na hraně, není to ryze asexuální vztah. Ne v rámci přátelství, nemluvim o známejch a kolegyních. Ale v rámci přátelství vždycky se snažím, aby to trochu bylo jako nejistý.“

(Kelímek)

Naproti tomu ostatní muži z mého vzorku, kteří všichni nepovažují sexuální aspekt v přátelství mezi nimi a ženami za nutně nezbytný, se v odpovědích na to, jaká přátelství vedou se ženami, vyjadřovali například takto:

„Super (...) Perfekt. Mám asi víc kamarádek než kamarádů, bych tak řekl poslední dobou. A i tak něk celoživotně. Možná to bylo ovlivněné tím, že jsem na střední škole měl ve třídě tři kluky a dvacet sedm holek. Takže to asi tak něk.“

(Petr)

Taková, jaká s muži v podstatě, takže... (...) Srdečná.

(Hubert)

„Jak kdy. No, tak většinou spíš jako kamarádký, ale stane se, že občas někdy i intimní.“

(Kafe)

Pro oba respondenty, pro které je charakteristická sexualita v přátelství se ženami, je dle jejich slov ta fyzická přitažlivost vždy přítomná a dá se s ní jen těžko „zápasit“:

„(...) vždycky ten jeden sklouzne k tomu sexuálnímu nějakému, k tomu... dycky jeden z nich, dycky, to prostě je devadesát devět procent skoro. To by voba dva museli bejt úplně mimo jako, no, aby to nebylo tak.“

(Vobo)

„(...) z mého pohledu jsou tam furt ty erotický vibrace. Ke každý ženský, i když se mi nelíbí, tak to cejtím a pokaždý mám pocit, a pokaždý bych to vlastně chtěl, aby se z toho stalo něco víc, protože to poznávání se ženou, narozdíl od poznávání s mužem, když máš nějakýho kamaráda normálního, tak poznávání se... tak ta ženská má tu tělesnou dimenzi. A poznat ženu do hloubky znamená i poznat ji fyzicky, prostě protože to ta jedna dimenze je. Kdybys nepoznal i... v mé hlavě prostě, i když nepoznáš nebo když bys neměl přemejšlet o tý fyzický stránce ženy, jenom o tý psychický, tak to není úplný. Takže pokaždý tam je chtíč i po tom fyzickým. I když se neprojevuje, ale je tam.“

(Kelímek)

8.7.3 Bídna přátelství v OPV

Otázka symptomatická hlavní:

- *Jak byste popsal Vaše přátelství s jinými muži?*

Otázka symptomatická vedlejší:

- *Je pro Vás těžké navázat přátelský vztah s mužem?*

Minimálním výskytem, tedy pouze u jednoho respondenta, se vyznačují bídná přátelství v přátelských vztazích. Jsem si vědom, že tato charakteristika může znít z důvodu mého dělení symptomů na mj. oblast přátelských vztahů, v nichž teď zkoumám přátelství, divně, šlo zde o to, jak muži v mém vzorku vedou přátelství s jinými muži a jak je hodnotí.

„Momentálně je to spíš asi povrchnější než hlubší, ale je to spíš a hodně jako z časových důvodů, no. Prostě není ten čas na to, kromě toho, co nás baví, ještě probírat naše nějaké pocity a jiné věci. To něk

si vždycky já nebo i kamarádi prostě nechávají úplně jako to poslední, co by zrovna chtěli řešit a sem tam na to dojde, ale spíš v náznaku.“

(Petr)

Rovněž ten samý respondent hodnotí navazování přátelských vztahů s jinými muži jako něco poměrně obtížného:

„To je dobrá otázka. Asi jo. Je to určitě těžší než s ňákou jako holkou. Myslím teda fakt na kamarádské úrovni. Je to těžké. Je to těžší než s holkama určitě. Je to takové... mmm nevim. Já se neumím otevřít. Ze začátku. Ne.“

(Petr)

V rámci mého vzorku se jednalo ale o jediný výskyt, kdy některý z mužů zhodnotil svá přátelství s muži jako nepřilíš kvalitní a navazování přátelských vztahů s jinými muži jako těžké.

8.8 Představa o nezávislosti a Preference demokratického či autoritativního rozhodování

Podobně jako u otázek symptomatických hlavních jsem i tyto dvě tematicky možná související oblasti s maskulinní depresí rozdělil do tří oblastí, ve kterých jsem zjišťoval jejich možný projev nebo názor muže na dané téma v té konkrétní oblasti.

8.8.1 Představa o nezávislosti

Z výsledků získaných v rozhovorech jsem s to zde rozdělil představu o nezávislosti v rámci každé oblasti jejího výskytu do několika kategorií, jež jsou souhrnem těch, které muži považují za ty pro ně důležité. Ačkoliv by se i údaje zde získané daly rozdělil či včlenit do tabulky, rozhodl jsem se tak neučinit, protože „tabulkové“ údaje jsou především ty z odpovědí vedlejších. Ty zde uvedu následně samozřejmě také, nicméně struktura této části tak bude trochu odlišná od té předchozí.

8.8.1.1 Představa o nezávislosti v PO

Otázka dodatečná hlavní:

- *Co to pro Vás znamená nezávislost, když tento pojem aplikujeme na Vás, Váš pracovní život, na výkon Vaší pracovní pozice?*

Otázky dodatečné vedlejší:

- *Jak moc je pro Vás osobně důležité, abyste byl při výkonu své práce za každých okolností zcela suverénní, samostatný?*
- *Musíte se pro splnění úkolu spoléhat i na druhé lidi?*
- *Jste ochotný požádat někoho o pomoc či spolupráci?*
- *Vadí Vám, když musíte v běžném, mimopracovním životě požádat někoho o pomoc?*
- *Zvládnete požádat o pomoc nebo přiznat, že na něco sám nestačíte?*

To, co mě zde zajímalo, byla vlastně samostatně otázka hlavní a samostatně otázky vedlejší, které tvoří jakýsi jeden celek. Zajímal jsem se o toto téma z toho důvodu, že jsem chtěl vědět, jaké ony představy či významy slova *nezávislost* pro muže budou a také jaké budou nejčastější, kolik a jestli nějaké se budou pojit s penězi a jakým způsobem, jestli bude pro nějakou skupinu maskulinit s prestiží povolání charakteristické něco jiného než pro tu druhou. A rovněž, zdali se v odpovědích bude vyskytovat něco, co má souvislost se symptomy maskulinní deprese.

Chtěl jsem tedy po mužích zamyslet se nad tím, co by pro ně byla v jejich práci nezávislost, co to pro ně tento pojem pracovně znamená. Jelikož jsou odpovědi velmi rozmanité, uvedu zde všech deset výroků nebo jejich nejpodstatnějších částí, aby bylo jasné, jak jednotliví muži odpovídali.

„Nemusím vstávat 5 dní v týdnu např. v 6 ráno, abych byl v 8 v kanceláři. Ano, pracovat musím, ale kdy a jak dlouho je čistě na mně. Navíc mám na výběr, zda jistou činnost mé práce udělám sám, nebo zaplatím někomu, aby ji udělal za mě.“

(Petr)

„Nezávislost je pro mě možnost vybrat si lidi, se kterejma se budu právě stýkat.“

(Myšák)

„Že si můžu tu práci, kterou dělám, sám zorganizovat podle svého. Že když ráno přijdu do práce, tak můžu přijít třeba o deset minut pozdějc, o půl hodiny pozdějc, když na to přijde, když chci spát. Pak si sednu a vim, že těch osm hodin, který jsou přede mnou, záleží na mě, jak si je postavím, abych tu práci moh udělat.“

(Kelímek)

„No, to by asi mělo znamenat, jakože nepotřebuju pomoc od nikoho jinýho, no. Přesně tak. To asi znamená to, že bych mohl dělat všechno uplně, co dělám, bez toho, abych potřeboval něčí pomoc, no.“

(Vobo)

„Abych tam nemusel bejt. Abych tam nemusel prostě bejt v tý práci. Abych nemusel pracovat, to by byla nezávislost, jak bych si jí já představoval.“

(Pan Kolega)

„Kdyby byla finančně ohodnocená líp.“

(Beny)

„Asi mě taky nic nenapadá v tomhle ohledu se závislostí v práci. Klienty si nevybírám, ani...“

(Hubert)

„Mít svoji vlastní klientelu třeba, nepracovat pro nikoho.“

(Nemesis)

„Jsou konkrétní úkony v práci, kde já jako svojí osobnost nebo rozhodovací záležitost můžu uplatnit.“

(Alfons)

„(...) aby člověk nebyl ve stresu, aby nebyl buzerovanéj ze shora (...)nemít prostě stres z toho, že Vás někdo tlačí do něčeho, vyloženě nutí.“

(Kafe)

Představy, místy podobné, lze tedy rozřadit do několika skupin:

- mít lepší finanční ohodnocení vlastní práce (Beny)
- mít dobré pracovní vztahy s okolím (Myšák, Kafe)
- mít možnost vlastní organizace pracovních záležitostí (Petr, Kelímek, Pan Kolega, Nemesis, Alfons),
- ostatní (Vobo, Hubert, Petr)

U zbylých, vedlejších otázek bylo smyslem zjistit, zdali na takto položený dotaz odpoví někdo z respondentů pozitivně s odůvodněním odvolávajícím se na nějaké jím vnímané maskulinní předpisy, které by mu neumožňovaly jednat jinak. Uvedené vedlejší otázky se v rozhovorech vyskytovaly hned za sebou a beru je jako jeden celek. Tedy nějaká „maskulinně deprimovaná“ odpověď mohla zaznít třeba jen u jedné z nich, avšak pak jsou i ty zbylé právě touto ovlivněny.

Na otázky vedlejší jsem dostával ve většině případů shodné, a to negativní odpovědi. Následně uvedu u každé otázky dodatečné vedlejší několik typických výroků.

- *Jak moc je pro Vás osobně důležité, abyste byl při výkonu své práce za každých okolností zcela suverénní, samostatný?*

Typické odpovědi u této otázky mezi mými respondenty byly:

„Já myslím, že ne. My potřebujem bejt interaktivní mezi sebou, potřebujem pomoc od dalšího, jeden od druhýho.“

(Vobo)

„Neni, naopak.“

(Pan Kolega)

A odpovědi, které měly opačné znění než výše uvedené, tedy:

„To je pro mě hodně důležitý.“

(Beny)

„Samozřejmě důležitý to je, protože jednak je to pak otázka sebevědomí a to je asi tak nejdůležitější na tom, co mě napadne.“

(Alfons)

„(...) je to hodně, je to důležitý, je to důležitý. Je to důležitý, protože když toho dosáhneš, tak se cejtíš prostě dobře.“

(Kelímek)

Na otázku dodatečnou vedlejší

- *Musíte se pro splnění úkolu spoléhat i na druhé lidi?*

Měli respondenti tendenci nejčastěji odpovídat:

„Musím. Stoprocentně.“

(Petr)

„Určitě ano.“

(Kelímek)

A odpovědi, které měly opačné znění než výše uvedené, tedy že se respondent nemusí v práci spoléhat na druhé lidi:

„Já jsem na stavbě už dost dlouho, takže to dokážu zařídit tak, abych nemusel.“

(Nemesis)

„Ne, všechno vyloženě závisí na mě.“

(Hubert)

„Zásadně ne, zásadně se musím spoléhat sám na sebe. A odpovídám za sebe.“

(Alfons)

V rámci otázky dodatečné vedlejší

- *Jste ochotný v práci požádat někoho o pomoc či spolupráci?*

Měli respondenti tendenci nejčastěji odpovídat:

„Jo, to furt dělám.“

(Vobo)

„Naopak spolupráce s někým mi vůbec nevadí.“

(Pan Kolega)

„Samozřejmě, to musíš. V mé práci, teda ve stavebnictví, se musí.“

(Nemesis)

„To určitě, to rozhodně jsem.“

(Hubert)

„No samozřejmě, to je nejjednodušší způsob jak ten problém vyřešit, když nevíte.“

(Myšák)

A odpovědi, které měly opačné znění než výše uvedené, tedy že respondenti nejsou ochotní požádat v práci někoho o pomoc:

„Tak nemám to rád, tak prostě dokud to jde, tak dělám všechno sám. Když už vopravdu je nejhůř, když už něco neunesu nebo nedokážu přestěhovat, něco obrovskýho, tak pak už teda jdu a někomu řeknu, dokud je to jenom trošku možný, tak neříkám.“

(Beny)

Nicméně tato odpověď má ještě vzápětí vysvětlení, které její jakkoliv vypadající souvislost s maskulinní depresí dle mého názoru anuluje:

„(...) hlavně mám pocit, že jsem to dokázal sám. Jinej by si sehnal dva tři, který by to udělali, který by mu pomohli, ale já mám dobrej pocit z toho, že jsem to udělal sám.“

(Beny)

Mám za to z toho důvodu, že se respondent nevyjádřil v takovém smyslu, který by byl jasně apelující na takovéto jednání z důvodu snahy nedávat najevo nějakou svou slabost. Jde jen o dobrý pocit z vlastní práce, jenž vede k lepšímu pracovnímu sebevědomí.

V rámci otázky dodatečné vedlejší

- *Vadí Vám, když musíte v běžném, mimopracovním životě požádat někoho o pomoc?*

Měli respondenti tendenci nejčastěji odpovídat:

„Většinou se to snažím řešit sám. Ale jakoby když mám problém, tak mi to nedělá takový těžkosti někoho požádat o pomoc.“

(Pan Kolega)

„Tak to mi nevadí.“

(Kafe)

Následující odpověď rovněž zařazuji sem, i když zní trochu odlišně. Je dost blízko tomu, co jsem se touto otázkou symptomatickou dodatečnou vedlejší pokusil poodhalit:

„No, asi jako každému chlapovi. Snažím se si poradit sám, až na druhym stupni se teprv rozhlížím, koho bych se mohl zeptat.“

(Kelímek)

V jako jediné ze všech odpovědí u všech otázek symptomatických dodatečných i dodatečných vedlejších v ní padlo slovo „*chlapovi*“. Právě to je to, co jsem těmito otázkami zkoušel zjistit, jestli něco z toho někomu jako „*muži*“ vadí. Zde to ovšem není příliš explicitní, neboť i tak respondent uvedl, že v případě zjištění, že si neporadí sám, je ochoten se přinejmenším porozhlédnout po pomoci. Navíc na následující otázku, kterou jsem se chtěl ujistit, jak to tedy míní, zdali by mu tedy vadilo někoho požádat o pomoc, uvedl:

„Ani ne, spíš je to taková nějaká nepohodlnost a lenost.“

(Kelímek)

Žádné odpovědi, které měly opačné znění než výše uvedené, v rozhovorech nepadly.

U otázky dodatečné vedlejší

- *Zvládnete požádat o pomoc nebo přiznat, že na něco sám nestačíte?*

Měli respondenti tendenci nejčastěji odpovídat:

„To rozhodně.“

(Hubert)

„Tak to určitě.“

(Kafe)

„No, ve finále, když už je to opravdu za hranou, tak to už potom přiznám, ale většinou to hodně dlouho držím, než tenhle moment přijde.“

(Kelímek)

A odpovědi, které měly opačné znění než výše uvedené, tedy že respondent nezvládne přiznat, že na něco sám nestačí:

„No, já spíš řeknu jako „pomoc“, ale nikdy nepřiznávám, že bych na to nestačil. Abych nevypadal blbě (...) myslím si, že by se někdo mohl takhle dívat.“

(Vobo)

8.8.1.2 Představa o nezávislosti v OIV

Otázka dodatečná hlavní:

- *Jak byste popsal svou pozici ve vztahu k Vaší partnerce?*

Otázky dodatečné vedlejší:

- *Je podle Vás žena autonomní bytost?*
- *Má žena (dejme tomu, že třeba Vaše partnerka) právo na to mít stejně či více sexuálních partnerů než Vy, aniž by to nějak „změnilo“ Váš pohled či názor na ní?*
- *Přijdete si někdy (coby muž) nedostatečný?*
- *V jakých oblastech?*
- *Je někdo, komu se chcete vyrovnat?*
- *Máte nějaký životní vzor?*

Následně uvedu některé odpovědi na dodatečnou otázku ohledně toho, jakým způsobem muži z mého vzorku popisovali, a tedy vnímali svou pozici v intimním vztahu k partnerce. Odpovědi ostatních respondentů byly v takřka stejném či velmi podobném znění:

„Rovnej vztah.“

(Vobo)

„Partner. Jedním slovem prostě partner, parťák.“

(Pan Kolega)

„Jsem ten, co chce míň v současný době.“

(Kelímek)

„Jako kamarád výbornej (...)Určitě. Manžel, milenec, všechno to všechno funguje tak, jak má.“

(Beny)

„Rovnocennost rozhodně.“

(Hubert)

„Je to založený na, jak říkám, kompromisech.“

(Alfons)

Z uvedených citací je patrné, že žádný z mých respondentů nenahlíží na svou pozici muže v intimním vztahu s partnerkou jako na něco absolutního, kdy by si nárokoval víc práv či silnější váhu svého názoru, než je schopen přisoudit jí.

S ní přímo spojené či nepřímo navazující byly i některé z otázek dodatečných vedlejších. Následovat nyní budou již představené otázky symptomatické dodatečné vedlejší a exemplární výroky u každé z nich.

- *Je podle Vás žena autonomní bytost?*

Téměř všichni muži odpověděli stejně či podobně, jako znějí následující odpovědi na tuto otázku:

„Je.“

(Petr)

„Samozřejmě. Žena je naprosto samostatná bytost (...)Takže prostě z tohohle pohledu a jakýhokoliv jiného je žena naprosto autonomní bytost, která si rozhoduje o svém životě.“

(Myšák)

„Samozřejmě, já jich znám plno.“

(Nemesis)

„Je.“

(Alfons)

Jedinou výjimkou, která měla negativní znění, byla následující odpověď

„Já myslím, že ne. Nebo takhle. Ona by to zvládla, ale nechce asi.“

(Vobo)

Posléze doplněná ještě o vysvětlení:

„No tak protože ten chlap by jí pak chyběl, no. Ale myslím, že 'X' ženských to zvládá jako dobře. A dá se to zvládnout. Já myslím, že obě pohlaví by to zvládly, ale prostě neděje se to tak většinou.“

(Vobo)

U další otázky dodatečné vedlejší, jež zněla:

- *Má žena (dejme tomu, že třeba Vaše partnerka) právo na to mít stejně či více sexuálních partnerů než Vy, aniž by to nějak „změnilo“ Váš pohled či názor na ní?*

Bych chtěl podotknout, že se jednalo o stav sexuálních partnerů před vztahem, nikoliv během něj. Zde měla většina mužů tendenci odpovídat následujícím způsobem:

„(...) ale jo, asi má to právo, asi bych se dokázal přes to jako přenýst. Ale není to teda konfrontace, kterou bych vyhledával, to v žádném případě.“

(Kelímek)

„Mmm ano, ale v tomhle já jsem divný jako, mě to vůbec nevádí. Spíš jako naopak prostě, pár slečen, co jsem měl, mělo mnohokrát víc sexuálních partnerů než já, takže úplně v klidu. Vůbec mi to nevádí. Naopak, aspoň se něco naučily.“

(Petr)

„Tak to je mi jedno. Jak začne náš vztah, tak ten její život je taková knížka, která je napsaná a zahodí se a začíná se nová. Je mi jedno, co bylo za mnou.“

(Nemesis)

„Nemyslím si. Akorát pokud by to byla nějaká záležitost extrému, tak už potom bych o tom uvažoval, ale když je to standardní, tak nic.“

(Alfons)

Tedy většině mužů by větší sexuální „zkušenost“ jejich partnerek nevadila. Avšak v odpovědích byly i názory s tímto se neztotožňující:

„Těžko říct. Právo na to samozřejmě má, ale rozhodně bych se na ni koukal jinak (...) V tu chvíli určitě.“

(Hubert)

Lze tedy říct, že obecně se v mém vzorku vyskytoval názor, který neměl tendenci hodnotit partnerky dle jejich sexuálního života v minulosti.

U otázky dodatečné vedlejší

- *Přijdete si někdy coby muž nedostatečný?*

Se rovněž většina mužů, avšak již ne tak značná, shodla na tom, že:

„Ne.“

(Vobo)

„Ne, ne...“

(Beny)

„Zatím ne, zatím to je v poho.“

(Kafe)

Zajímavé na takovýchto odpovědích není to, že většina mužů (celkem 6) si jakožto muž nepřijde nedostatečná, ale že ti, kteří u sebe nějakou nedokonalost, kvůli níž odpověděli tak, že si někdy nedostateční přijdou, jsou všichni ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*.

Jejich výroky uvedu rovnou i s jejich odpověďmi na další otázku symptomatickou dodatečnou vedlejší, na níž jsem se těchto tří mužů ptal, a to:

- *V jakých oblastech (si přijdete nedostatečný)?*

„Jo. Že jsem nedostudoval vysokou školu mám od svojí rodiny na talíři do teď. A jako mají svým způsobem pravdu.“

(Petr)

„Když se ráno podívám do zrcadla? Měl bys zhubnout, blbečku. Někdy.“

(Pan Kolega)

„Jo (...)No, třeba ta materiální nezávislost. Myslím si, že to je věc, která se očekává od chlapa, že bude mít pevně v rukou. A já to úplně pevně v rukou nemám ještě.“

(Kelímek)

Jen jeden z mých respondentů nebyl schopen nijak přesněji odpovědět, proto jej uvádím zvlášť jakožto neutrální výrok ohledně toho, zdali si přijde někdy coby muž nedostatečný:

„Nevím o ničem momentálně, jako nedokážu odpovědět. Nic mě nenapadá teď, to fakt nevím.“

(Alfons)

U poslední z otázek symptomatických dodatečných vedlejších, která zněla

- Máte nějaký životní vzor?

Pozměním strukturu prezentování odpovědí. Nejprve zde uvedu odpovědi, ve kterých se žádný nebo jednotný životní vzor neobjevoval.

„V jednotlivých oblastech jako života mám lidi, který jsou pro mě inspirací.“

(Myšák)

„Ne,nemám.“

(Vobo)

„(...) můžu říct, že mám kolem sebe pár lidí, který mají určitý schopnosti nebo dovednosti, kterejm bych se já chtěl vyrovnat. Řekněme, že jde třeba o tři čtyři lidi, z nichž každý má něco, docílil něčeho a způsob, kterým oni toho docílili, tak je pro mě velice inspirativní a chtěl bych se co nejvíc přiblížit v rámci toho dostávání tý jejich cestě.“

(Kelímek)

„Ne.“

(Beny)

„Ani ne. Žádný vzor, ne. Ani ze slavných osobností, žádný vzor (...)Ne, ne, ne, já se snažím bejt prostě já.“

(Hubert)

„Ne.“

(Alfons)

Většina mužů z mého vzorku tedy svůj životní vzor, jak říkají, nemá. Zbylí respondenti nějaký vzor uvedli, jak ukážu v následujících odpovědích.

„Asi můj táta (...)Asi tam jako to je jediný jako, ke komu vzhlížim, tak asi táta.“

(Pan Kolega)

„Životní vzor? Hm... asi můj třídní učitel ze základky. Nikdo známý nebo slavný.“

(Petr)

„John Cena...“

(Nemesis)

„Životní vzor... asi... své rodiče jako takhle, když vidim jejich vztah a to, že to klape, vlastně už jsou spolu takovejch let, takže asi spíš rodiče, no.“

(Kafe)

Ačkoliv je vzorů poměrně málo, je na nich z mého hlediska zajímavé hlavně to, že hned ve dvou se objevuje někdo z rodičů.

8.8.1.3 Představa o nezávislosti v OPV

Otázka dodatečná hlavní:

- Co si Vy jako muž představíte pod pojmem „nezávislost“, když bychom ho aplikovali na muže jako takového?

Chtěl jsem tímto zjistit, jak moji respondenti nahlíží na mužskou nezávislost, co to pro ně znamená, jakého muže spatřují jako nezávislého a tím se mi i trochu poodhalilo, jakou nezávislost tím pádem, pokud nějakou, oni sami vnímají jako subjektivně důležitou.

„Nikdy jsem moc nerozlišoval nezávislost muže a ženy. Mám ve svém okolí mnoho velice schopných, cílevědomých žen a dá se říct, že jsou nezávislejší než já. Pro mě osobně je nezávislost ohromně důležitá. Nerad nechávám na jiných lidech, co se mnou bude nebo může být. Radši se živím podnikáním než nechat se zaměstnat, kde není jisté, že o práci nepřijdu. I v podnikání se může přestat dařit a zkrachovat, ale alespoň to mám pod kontrolou já sám a nespolehám se na cizí lidi a osud. Finanční nezávislost vede i k nezávislosti jako takové... teoreticky nejsem vázán na jedno místo mého pobytu na této planetě. To je pro mě jako pro muže nezávislost.“

(Petr)

„No, že nepotřebuje nic od nikoho jiného. Obecně.“

(Vobo)

*„Ráno vstanu a nemusím do práce, jo? Mám vyděláno nějakým způsobem, jo? Nezávislost, to znamená: ráno vstanu, vyčistím si zuby a sednu na motorku a jedu se někam projet do pr*ele. To je podle mě nezávislost.“*

(Pan Kolega)

„(...) nezávislost z mého pohledu znamená splnit si ty atributy života, ke kterým jsem se jako chlap komitoval (...). A pro mě je nezávislost až za hranicí toho, co je nutné.“

(Myšák)

„Nezávislej muž... tak jedna věc máš nezávislost finanční, materiální, ale to je asi první věc, která každého napadne, a druhá věc nezávislost... v mé hlavě se to hrozně moc spojuje se slovem přelétavost. S emocí. Pokaždě máš někoho pevně zakotveného, pokud někoho máš i třeba ve vztahu, pokud je muž třeba i ve vztahu, třeba v manželství, tak už není nezávislej.“

(Kelímek)

„Nezávislej muž by neměl bejt ženatej a neměl by mít děti. To jako bez urážky, bez toho, ale neumím si představit nezávislého muže, kterej má doma dvě děti a manželku. To nemůže bejt ani řeč přeci o nezávislosti.“

(Beny)

„Jako že si poradí v každé situaci. Ať mu prostě ten osud hodí jakýkoliv klacky pod nohy, on se s tím vyrovná a nenechá to na něm nějaký trvalý psychický poškození. Že je prostě v pohodě, dokáže racionálně řešit problémy.“

(Nemesis)

„(...) rozhodovat se tak nějak, prostě nenechat si vyloženě diktovat, co musím, nemusím, takovou tu volnost prostě takovou.“

(Kafe)

„Nezávislost samozřejmě z mužského pohledu asi začíná v oblasti materiálního zabezpečení.“

(Alfons)

A pouze jeden respondent nevěděl, jak odpovědět:

„Nad tímhle jsem nikdy nepřemýšlel, jestli jsem nezávislej nebo ne. Fakt nevím, jak bych odpověděl.“

(Hubert)

Výše uvedené představy o nezávislosti u muže jako takového lze rozdělit do několika skupin:

- Nezávislost materiální (*Petr, Pan Kolega, Kelímek, Alfons*)
- Nezávislost vztahová (*Kelímek, Beny*)
- Nezávislost psychická (*Nemesis*)
- Jiná (*Vobo, Myšák, Kafe*)
- Nespecifikovaná (*Hubert*)

Z četnosti výskytu představa je tedy možné udělat závěr, že muži v mém vzorku respondentů považují za primární nezávislost u muže jako takového nezávislost materiální, následně nezávislost vztahovou.

8.9.1 Preference demokratického či autoritativního rozhodování

V této tematicky možná související oblasti s maskulinní depresí jsem si dal za to zjistit, jaká jsou nejčastěji uplatňovaná rozhodnutí, která muži ve svých životech činí. Jak k rozhodnutím přistupují a zdali jsou ochotni při rozhodování připustit i názory jiných nebo se vždy rozhodují pouze podle sebe nehledě na okolnosti, kontext, následky.

Tabulka 9) Preference autoritativního rozhodování

	<i>Respondenti maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání</i>		<i>Respondenti maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání</i>	
	Preference demokratického rozhodování	Preference autoritativního rozhodování	Preference demokratického rozhodování	Preference autoritativního rozhodování
PO	4	1	3	2
OIV	4	1	5	0
OPV	4	1	5	0

Zde v této tematicky možná související oblasti s maskulinní depresí měli celkově muži ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* mírně větší výskyt preference autoritativního rozhodování.

8.9.1.1 Preference demokratického či autoritativního rozhodování v PO

Otázka dodatečná hlavní:

- *Jak moc je pro Vás coby muže důležité v práci o všem, o čem můžete rozhodovat, rozhodovat samostatně?*

Někteří respondenti se zde shodli v tom, že v pracovní oblasti pro ně samostatné rozhodování není prioritou. Je to patrné z uvedených exemplárních odpovědí:

„Ne! Poradte mi, prosím. Čím víc lidí mi poradí, tím líp, protože pak minimalizuju to riziko, že rozhodnu blbě.“

(Petr)

„Není to pro mě důležitý rozhodovat samostatně, pro mě je důležitý rozhodovat se tak, jak to cejtím (...) V momentě, kdy potřebuji nějakou konzultaci nebo mám pocit, že ta moje úvaha není komplexní, nepokrejevá vlastně všechny atributy třeba toho problému, tak nemám vůbec žádný problém si k tomu přizvat ty kolegy a otevřít tu otázku jako téma.“

(Myšák)

„Zas tak důležitý to pro mě není, jako když to jde, tak se vždycky snažím poradit se právě s kolegou, je to lepší, sám všechno nevymyslím.“

(Hubert)

„Není to pro mě zas tak důležitý, nejsem na tom závislejší, že bych to musel mít, jako rozhodnout nebo něco.“

(Kafe)

Většina mužů z mého vzorku (celkem 7) nevnímá u sebe samostatné rozhodování o pracovních záležitostech jako něco subjektivně důležitějšího. Volí v této oblasti tedy demokratický způsob rozhodování. Naproti tomu zbylí tři respondenti se vyjádřili opačně:

„Jo, radši spíš jo, radši spíš jo, aby to pak nevypadalo, že nerozhoduju vůbec o ničem, že jo. Takže radši jo.“

(Vobo)

„To je pro mě hodně důležitý.“

(Beny)

„Tam jako první, co mě napadne, tak nejedná se vyloženě jako o mužský ego, ale tam jde prostě o čistě pracovní problémy třeba, takže určitě důležitý to pro mě je. Je.“

(Alfons)

Tudíž pro tuto menšinu (celkem 3) je důležitější autoritativní způsob rozhodování v pracovní oblasti. Jaký je důvod tohoto přístupu jsem nezjišťoval.

8.9.1.2 Preference demokratického či autoritativního rozhodování v OIV

Otázka dodatečná hlavní:

- *Jak uplatňujete svou moc coby muž ve vztahu, když dojde na nutnost rozhodnout se v něčem, co se týká obou partnerů, popř. celé rodiny?*

Otázka dodatečná vedlejší:

- *Je podle Vás ve Vašich rukou nějaká taková moc založená na tom, že jste muž?*

Zde se většina respondentů shodla v odpovědích na otázku dodatečnou stejných či podobných těm následujícím uvedeným:

„Zase demokraticky prostě každé, ať si řekne svůj názor a prostě neuplatňuju svoji moc, vůbec. Zase rovně s rovným.“

(Vobo)

„Snažím se dojít ke kompromisu.“

(Pan Kolega)

„Nějak neuplatňuju, vždycky se snažíme najít kompromis ve všem.“

(Hubert)

„Tak to ne, poslední slovo nebo tohle ne. Tak se snažím spíš dohodnout prostě, aby to šlo z obou, když už.“

(Kafe)

Většina (celkem 8) respondentů se vyjádřila ve způsobu výše uvedeného znění, tedy že při rozhodování o společných záležitostech partnerů či rodiny se snaží o kompromis, o dohodu a shodu. Naopak dva zbylí respondenti odpovídali opačně, avšak jejich přístupy jsou opačné i sobě navzájem. Jejich odpovědi jsou následující:

„Je to racionální, ale chci prosadit svou, hlavně proto, že se to ode mě jako od chlapa očekává, takže bych nerad zklamal zrovna v týhlectý roli, kdy prostě nebudu rozhodnej, takže se snažím být ten, kdo to rozhodnutí udělá. Byť třeba špatný, ale rychlý, protože to prostě působí líp (...).“

(Kelímek)

„Tohle nechávám na partnerce, nechávám jí... jí jakoby jako šéfovou toho vztahu. Je mi to příjemný. Já mám rád, když je partnerka aktivnější.“

(Nemesis)

Pozornost chci věnovat především odpovědi *Kelímka*, který odpověděl jako jediný ze všech respondentů tak, že se snaží o uskutečnění rozhodnutí za každou cenu z důvodu toho, že je muž. Že se svým jednáním snaží dostat jím vnímané role muže, která je v této oblasti vnímána značně dominantně. V ukázkovém protikladu k této je odpověď od respondenta *Nemesis*, který naopak, jak uvádí, upřednostňuje, když rozhodnutí učiní jeho partnerka a nespátřuje v této oblasti ve svém rozhodování žádnou důležitost z hlediska maskulinní kultury.

Kelímek rovněž jako jediný odpověděl kladně na otázku dodatečnou vedlejší ohledně toho, zdali je v jeho rukách nějaká taková moc:

„Určitě, určitě, samozřejmě.“

(Kelímek)

8.9.1.3 Preference demokratického či autoritativního rozhodování v OPV

Otázka dodatečná hlavní:

- *Preferujete to samé rozhodování i mezi svými přáteli?*

Otázka dodatečná vedlejší:

- *Rozlišujete nějak, když jde o ženy či muže?*

Všichni respondenti se zde jednohlasně shodli, že jakékoliv autoritativní rozhodování mezi svými přáteli neuplatňují. Jejich odpovědi měly následující nebo podobné formulace:

„Jo, jo, jo, jo, jo, jo, konsensuální prostě dialog prostě nebo diskuze, která prostě povede k tomu, že všichni si v tom najdou svoje a budou spokojení.“

(Myšák)

„(...)tam to je čistě na dohodě.“

(Kelímek)

„Rozhodně, mezi svými přáteli se snažím také vždycky najít kompromis, nesnažím se nějak upřednostňovat svoje potřeby nebo touhy.“

(Hubert)

„Samozřejmě dám najevo svůj názor, ale spíš když je tam volba jako úplně prosadit si za každou cenu něco, tak to já volím druhou variantu, předejít konfliktu a... protože já konflikty jako nemusím.“

(Alfons)

Na otázku dodatečnou vedlejší všichni až s jedinou výjimkou odpověděli, že jejich způsoby rozhodování nejsou nijak ovlivněny ženským či mužským kolektivem. Jednou však zazněla odpověď takováto:

„No tak to určitě. Je fakt, že v ženským kolektivu, tak tam to už jenom vo dohodě není, tam už zase se snažím prostě prosadit já toho chlapa v sobě. Protože bych nerad, aby... no prostě je to takovej nějaký strašák, že to prostě nedáš, že potom v pohledu ty ženy nebo žen budeš jako ten, kterej se neumí rozhodnout (...).“

(Kelímek)

Stejně jako v intimním vztahu je i zde u tohoto respondenta snaha před ženským okolím „neselhat coby muž“ a tudíž rozhodnout, snažit se prosadit své rozhodnutí a být vždy připraven se nějak rozhodnout. Protože mu jinak hrozí pomyslná či skutečná ztráta maskulinity a to třeba pro daný okamžik, pro daný kolektiv, pro danou oblast, tedy pro rozhodování v ženském kolektivu, v jeho životě.

8.10 Otázky na respondentovu reflexi maskulinity

Závěr rozhovoru patřil několika obecnějším otázkám, takovým, které až na jednu neměly přímou souvislost s maskulinní depresí a jejich obecnost cílila na subjektivní respondentovo prožívání maskulinity a na unikátnost toho, co jsou pro něj v tomto genderu ty hlavní aspekty, které mu umožňují jakožto muži úspěšně fungovat.

8.10.1

- *Je nějaká z těch věcí, témat, která jsme tu dnes probrali, taková, že byste cítil, že je Vám nepříjemná?*

Jestli se v nějaké odpovědi respondenti z mého vzorku jednoznačně shodli, tak to bylo právě u této otázky. Nehledě na to, jak v průběhu rozhovoru odpovídali na ostatní otázky, tak odpověď na tuto otázku zněla vždy nějak následovně:

„Ne, ne.“

(Pan Kolega)

„Ne.“

(Nemesis)

„Vůbec, je to v pohodě.“

(Alfons)

„O žádné nevím. Asi jsem měl štěstí a zatím s tím nemám žádnou hlubší životní zkušenost.“

(Petr)

Z toho vyplývá, že nic z toho, jak respondenti odpovídali, není v konfrontaci s jejich životními cíli a není ničím, co by jejich životy omezovalo, jako tomu může být v případě maskulinní deprimovanosti.

8.10.2

- *Co podle Vás dělá muže mužem?*

Tedy jaké jsou ty hodnoty, které respondenti považují za obecně důležité u muže. Hodnoty, které se vztahují ke všem mužům, nejen pouze k nim samotným. Odpovědi představím postupně jednu po druhé a následně jejich syntézu.

„Minimum hodin strávených řešením maličkostí a nepodstatných malicherných věcí oproti času vynaloženého na řešení a vyřešení důležitých problémů a situací.“

(Petr)

„(...) no tak asi jak se chová, jak vypadá, že jo, no a asi to, jak ukazuje svoji sílu navenek nebo svoji náhou... svoji sílu, myslím ne fyzickou, ale svoji (...) něco jako moc.“

(Vobo)

„Gentlemanství.“

(Pan Kolega)

„Slovo. Já si myslím, že muž je entita, která díky tomu, že je konstruovaná přírodně jinak než ta žena, by měl mít ty svoje emoce ne, že dostatečně pod kontrolou, ale zpracovaný natolik, aby když už se pro něco rozhodne, tak to bylo rozhodnutí, kterému skutečně je schopen jako dostát. Pro mě muže dělá skutečně to, že dokáže v životní situaci vytyčit prostě směr a to neznamená to, že se s nikým neporadí, že to bude dělat sám, ať se klidně poradí, ať si poradí s manželkou, s maminkou, s dětma, se všema. Ale pak, když vytyčí směr, tak je schopen ten prapor prostě tím směrem nýst. A nezačne se pak schovávat za to, že to myslel jinak a že prostě vlastně jako u toho vůbec nebyl a já nevím, co všechno. Podle mě když chlap něco řekne, tak to má platit. A může přijít a říct "přestalo to platit, protože se změnilo okolo" a nahlásí to. Ale nebude dělat to, že prostě to opustí, aniž by prostě cokoliv komu řekl prostě a ten svůj ideál prostě jakoby pohřbil a ještě z toho obviňoval ostatní. To je podle mě chlap. Já nevím, jak to maj ženský, ale tohle podle mě jako ideál mužství.“

(Myšák)

„Dokázat se prosadit tak, abys byl nepřehlídnutelný.“

(Kelímek)

„To absolutně netuším. Já jsem nad tím nikdy nepřemejšlel.“

(Beny)

„Víme, co chceme, a nebojíme se být sami.“

(Nemesis)

„Nevím proč, ale na tuhle otázku mám v hlavě vždycky jenom Eso Rymra. Upřímně, to je největší chlapák, kterýho znám.“

(Hubert)

„Asi jeho osobnost a že se dokáže tak nějak vcítit jako do všeho... prostě dokáže mít taky emoce a tyhle ty pocity a dokáže to ukázat, nebojí se prostě ukázat svoje city a tak, prostě svojí povahu.“

(Kafe)

„(...) z mužského vyloženě asi pohledu je to asi postavení v práci, případně materiální zabezpečení, případně výška ega, charakter, povaha.“

(Alfons)

Z uvedených odpovědí je moje syntéza toho, co činí muže mužem dle respondentů z mého vzorku, následující:

- Cílevědomý a sebevědomý člověk s dobrým fyzickým vzhledem a vybraným chováním, který si pevně stojí za svým a zároveň dokáže brát ohled na ostatní. Přijímá sám sebe takového, jaký je a nemá potřebu skrývat či potlačovat své pocity a emoční prožitky, protože je s nimi zcela vyrovnán. Dále má úzký vztah k profesní moci, jež je spojená s jeho vysokým pracovním zařazením a stejně tak má úzký vztah k moci společenské, která se odvíjí jednak od té pracovní, jednak od jeho přirozeného sklonu směřovat jeho úsilí správným směrem a umět se správně prosadit.

Pro lepší orientaci zde uvedu ještě jednu parafrázi současně nejvíce ceněné formy mužství od Šmídové (2006):

- Běloch ze střední třídy, mladšího středního věku, heterosexuální orientace, soutěživý až agresivní, prosazující se ve veřejné sféře a obchodě- muž u moci a s mocí, jeho charakteristikami jsou síla, úspěch, schopnost, spolehlivost, kontrola.

Při porovnání obou charakteristik toho, *co dělá muže mužem*, je patrné, že se syntéza složená z výroků mých respondentů, která obsahuje všechny důležité významy a prvky z těchto výroků, neshoduje se současně nejvíce ceněnou formou mužství v těchto bodech:

- Zmínka o barvě pleti muže
- Zmínka o věku muže
- Zmínka o sexuální orientaci muže
- Zmínka o explicitní soutěživosti či agresivitě
- Zmínka o spolehlivost
- Zmínka o kontrole

Naopak ke shodě syntézy se současně nejvíce ceněnou formou mužství dochází v těchto bodech:

- Zmínka o moci muže [„(...) úzký vztah k profesní moci“, „(...) úzký vztah k moci společenské“]
- Zmínka o síle [“cílevědomý a sebevědomý člověk (...)”]
- Zmínka o úspěchu [„(...) vysokým pracovním zařazením (...)”]
- Zmínka o schopnosti [„(...) jeho přirozeného sklonu směřovat jeho úsilí správným směrem a umět se správně prosadit.“]

V syntéze se vyskytuje několik bodů navíc oproti těm, které jsou obsaženy v popisu současně nejvíce ceněné formy mužství:

- Dobrý fyzický vzhled
- Vybrané chování
- Jistota stát si za svým
- Ohled na ostatní
- Přijmutí sama sebe
- Projevování pocitů a emocí
- Nepotlačování pocitů a emocí

Z tohoto porovnání vyplývá, že moji respondenti vidí důležité prvky muže spíše v jeho například obecné úspěšnosti, vnitřní rovnováze, jistotě. Oproti tomu jim není vlastní považovat u muže za obecně důležité prvky například barvu pleti, sexuální orientaci, agresivitu.

8.10.3

- *Cítíte se být jako muž šťastný?*

Mezi odpověďmi na tuto otázku se rovněž nevyskytovala žádná přílišná variace názorů. Důvodem pro tuto otázku mi bylo zjištění toho, jak muži přijímají svou společenskou úlohu a zdali se v ní cítí dobře.

Téměř všichni respondenti odpovídali tak, jako je uvedeno v následujících ukázkách odpovědí:

„Jo.“

(Pan Kolega)

„Určitě.“

(Beny)

„Jo, cítím.“

(Hubert)

Jen dvakrát se vyskytl případ, kdy se respondenti neztotožňovali s výrazem „šťastný“ nebo s jiným, ale odpověděli následujícími slovy:

„Já se jako chlap cejtím naplněnej (...)pro mě jako pro chlapa je daleko důležitější pocit naplněnosti, že to, co dělám, mě naplňuje, že to je nižší hladina jakoby štěstí. Není to zamilovanost, je to ten stav toho mít rád. Je to hodnota. Naplněnost. Vnitřní.“

(Myšák)

Cítím se šťastný, jako člověk. Nevím, jestli bych se v mé současné situaci jako žena cítil(a) jinak.

(Petr)

O respondentech v mém vzorku lze tedy jasně říci, že se cítí jakožto muži šťastní a že jim sociální úloha muže tak, jak ji chápou oni, není nepříjemná.

8.10.4

- *Když byste měl ty aspekty, které Vás šťastným činí, někomu povědět jako „návod“, co byste mu řekl, že se Vám osvědčilo?*

Způsobů, kterými muži v mém vzorku popisovali, jak být jakožto muž šťastný, bylo mnoho a každý z respondentů na to měl svůj vlastní „návod“, proto je zde odcituji všechny:

„Objev co tě baví a to dělej, za tím si jdi. Ať je to, co je to. Ať si kdo chce, co chce, říká...“

(Petr)

„Ať dělá to, co ho baví a co má rád.“

(Vobo)

„Poslouchej, naslouchej tomu druhému.“

(Pan Kolega)

„Dělat. Když už něco dělám, tak to dělat naplno. Věřit. Když už něco dělám a rozhodnu se pro to, tak tomu opravdu věřit, odevzdat se tomu a nebejt na tom závislej, na tom výsledku, dělat to vlastně proto, že to chci dělat a jestli tu k tomu cíli dojde nebo nedojde, to není jenom v mejch rukách.“

(Myšák)

„Nebát se prosadit si to, že máš přímo až biologickou, přírodně danou pozici tý síly a tý rozhodnosti. To znamená nebát se ji použít. To tě dělá šťastným, že si dokážeš prosadit svou a vidíš, že tím dokážeš opravdu ty věci ovlivnit, tak to potom furt běží dál a ty se cejtíš spokojenej. Myslím si, že to ženský v sobě nemaj a že kdybych nějaký ženský jsem řek 'hele, můžeš bejt chlap', tak bych jí řekl tohlencto, 'budeš si moct prosadit svou'.“

(Kelímek)

„Prostě jak to přichází, tak to odchází, neptám se, nekoukám nalevo napravo.“

(Beny)

„Tak myslím si, že asi vnitřní síla. Pracovat na vnitřní síle. To znamená jako nenechat, aby tě všechno naštvalo. Když je ten život super, tak bejt ve střehu, protože to všechno končí raz dva. A určitě si přečíst nějaký filosofy, to mi pomohlo. Třeba Darwina nebo jiný (...) Klid v duši, asi tak nějak. Jakoby bejt prostě uvnitř v klidu. A když nejsem, tak to najít a zjistit proč.“

(Nemesis)

„Rozhodně bejt flegmatik a netrápít se takovejma věcmá (...) Tim, jestli je dost chlap nebo ne.“

(Hubert)

„No, snažit se všechno prostě brát s nadhledem a radši se snažit mít prostě lepší pocit než být furt jenom emočně mínusovej a negativní.“

(Kafe)

„To je těžká otázka, ale já jako takhle zkraje asi můžu říct, že na tohleto návod neexistuje. Momentálně mně skutečně nic nenapadne a necítím se na to, abych někomu radil do života.“

(Alfons)

9. Sumarizace výsledků výzkumu

V první, teoretické části práce jsem poukázal na odlišné jednání mužů a žen, na jejich odlišná očekávání a na genderové rozdíly, které mezi oběma pohlavími panují. Rovněž jsem představil, jak může odlišná socializace u chlapců vést k zinternalizování jiných vzorců jednání a uvažování, jejichž výsledkem pak může být *maskulinní*, nikoliv *konvenční* deprimovanost. V praktické části, pro jejíž vyhotovení jsem použil *mixed grounded theory*, jsem v mnou uskutečněných rozhovorech s respondenty identifikoval výroky popisující jednání či smýšlení, která „jsou v souladu“ či „nejsou v souladu“ se symptomy maskulinní deprese. Na základě těchto určení jsem následně u svých respondentů, které jsem rozdělil na dvě skupiny *maskulinit s vyšší nebo nižší sociální prestiží povolání* zjišťoval, jak moc se u nich symptomy maskulinní deprese vyskytují. Dále jsem chtěl například zjistit, u které z maskulinit se symptomy maskulinní deprese budou vyskytovat častěji, které symptomy maskulinní deprese budou těmi nejčastěji se vyskytujícími či jaké symptomy maskulinní deprese jsou typické pro danou maskulinitu.

Následující část, v níž jsou postupně uvedeny výskyty symptomů maskulinní deprese, je odpovědí na mé výzkumné otázky

- 1) Zda a které symptomy maskulinní deprese se vyskytují u českých mužů?
- 2) Je nějaký rozdíl ve výskytu symptomů maskulinní deprese mezi muži ze skupiny *maskulinit s vyšší sociální prestiží povolání* a muži ze skupiny *maskulinit s nižší sociální prestiží povolání*?

Opět zde použiji stejné zkratky pro názvy oblastí, v nichž jsem daný symptom zkoumal:

- a) Pracovní oblast (PO)
- b) Oblast intimního vztahu a vztahů se ženami, případně hodnocení vlastního zdraví (OIV)
- c) Oblast přátelských vztahů, případně volnočasových aktivit (OPV)

9.1 Špatná nálada

Z výsledků, které jsem ve svém výzkumu posbíral, mohu vyvodit závěr, že špatná nálada je u mužů v mém vzorku nejméně vyskytujícím se symptomem a to nehledě na to, v jaké oblasti jsem ji zrovna zkoumal. Typické tedy pro moje respondenty bylo, že se většinou nacházejí v pozitivním náladovém rozpoložení, což vyjadřovali někteří více a jiní méně expresivně.

a) PO

V této oblasti se projev symptomu vyskytoval a to u jednoho respondenta ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*. Pro všechny ostatní bylo dle jejich slov charakterističtější v pracovní oblasti spíše pozitivní naladění.

Výskyt symptomu špatné nálady u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu špatné nálady u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu špatné nálady je v PO celkem u 1 z 10.

b) OIV

Zde byl výskyt projevu opět minimální, vyskytoval se u jednoho respondenta ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*. Jednalo se o ojedinělý výskyt toho, že daný respondent se nachází častěji v negativním náladovém rozpoložení, které u něj navíc mnohdy bývá v této oblasti až destruktivní, tedy že negativně ovlivňuje jeho intimní vztahy.

Výskyt symptomu špatné nálady u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu špatné nálady u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu špatné nálady je v OIV celkem u 1 z 10.

c) OPV

Všichni respondenti vypověděli, že v oblasti přátelských vztahů bývají v převážně dobrém náladovém rozpoložení, ani že je toto prostředí nějak negativně neovlivňuje co do nálady či myšlenek. Typická byla vděčnost ze setkání s blízkými, neboť mnoho z respondentů je časově dosti zaneprázdněných a tak nemají příliš příležitostí k setkáním s přáteli.

Výskyt symptomu špatné nálady je v OPV celkem u 0 z 10.

9.2 Agrese

Stejně jako předešlý symptom se i tento vyskytoval velmi zřídka. Agresivním jednáním se značná většina z mých respondentů nevyznačovala, a tudíž pro ni není charakteristické. Typické tedy bylo spíše klidné vypořádávání se s nepříjemnými situacemi či alespoň takové, které za agresivní nebylo buď respondenty, nebo mnou považováno. Druhou možností hodnocení agresivního vypořádávání se zde uvádím proto, že mohlo dojít k tomu, že by respondent odpověděl něčím příznačným pro acting out, avšak sám by to za agresivní projev či reakci nepovažoval. Chtěl jsem tak tedy předejít tomu, že by respondentův *sebeklam* toho, jak na sebe nazírá, nějak ovlivnilo vyhodnocení jeho odpovědi.

a) PO

Agresivní jednání jakožto reakci na nepříjemnou pracovní událost zmínil jen jeden respondent z každé skupiny maskulinit, šlo tedy opět o jeden z nejméně se vyskytujících symptomů. Typickou reakcí na nepříjemnou událost v této oblasti bylo spíše rozladění či krátkodobý pokles nálady respondenta. Někteří respondenti uvedli, že se v nich v takové situaci nahromadí vztek, ale po relativně krátké době (uváděli půl hodiny) se těchto vnitřních rozpoložení zbaví. Zajímavé bylo, že několik respondentů zmiňovalo, že jsou si vědomě schopni s takovými emocemi sami poradit a vědomě s nimi pracovat, aby je jednak dlouho pracovní nerozptylovaly a aby rovněž nedošlo k vnějšímu (buď aktivnímu, či pasivnímu) projevu agrese.

Výskyt symptomu agrese u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu agrese u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu agrese je v PO celkem u 2 z 10.

b) (OIV)

Z vyjádření většiny mých respondentů je zřejmé, že k jakémukoliv ubližování své partnerce nemají ani tendence. Nicméně jeden respondent ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* uvedl, že při hádce s partnerkou vědomě překračuje hranici, za níž již partnerce může slovně ublížit a že to následně mnohdy činí. Jinak byl pro mé respondenty charakteristický obecně negativní postoj k jakémukoliv ubližování partnerce. Za zajímavé však považuji způsoby vyjádření tohoto postoje u mnohých respondentů. Několikrát odpověděli tak, jakoby se toto téma snažili nějak zlehčit, a možná z toho důvodu odpovídali, že *doufají, že ne*, že si na to jejich partnerka *nestěžuje* nebo že si na to oni *nevzpomínají*.

Výskyt symptomu agrese u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu agrese u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu agrese je v OIV celkem u 1 z 10.

c) OPV

Žádný z respondentů nevedl, že by se ve společnosti svých přátel projevoval agresivně, že by v něm toto prostředí agrese vyvolávalo nebo ho nějak nutilo či vyzývalo agresivně jednat. Většina respondentů uvedla, že se s takovými lidmi nestýká, tedy s lidmi, kteří jsou agresivní či k tomuto jednání mají velmi blízko. Někteří z respondentů uvedli, že jakákoliv agresivní jednání jsou jim cizí, a/nebo že se za agresivní nepovažují, a/nebo že agresivně jednat vůbec nechtějí.

Výskyt symptomu agrese je v OPV celkem u 0 z 10.

9.3 Užívání návykových látek

Mezi návykovými látkami se u mužů v mém vzorku vyskytoval pouze alkohol a tabákové výrobky, v žádné z odpovědí nezaznamenaly medikamenty či jiné lehčí nebo tvrdší drogy. Pro většinu mých respondentů neplní alkohol žádnou funkci rozptýlování či uklidňování od životních událostí.

a) PO

Jeden respondent se vyjádřil k užívání alkoholu v souvislosti se svou prací tak, že jej jeho práce často láká a pravidelně nutí uchylovat se ke konzumaci alkoholu. Jinak byl typickou odpovědí výrok opačný, kdy zbylá většina respondentů nepociťovala žádné takové nutkání. Právě to považují za zajímavé, že tedy až na jednoho všichni respondenti odpověděli, že práce nebývá důvodem pro uchylování se k návykovým látkám, byť jim jejich práce mnohdy v různých ohledech nevyhovovala, což by mohlo být považováno za důvod ke konzumaci návykových látek.

Výskyt symptomu užívání návykových látek u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu užívání návykových látek u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu užívání návykových látek je v PO celkem u 1 z 10.

b) OIV

Většina mých respondentů se nevyjádřila v souladu s tím, že by návykové látky považovala za ulehčení komplikací vzniklých v jejich intimním vztahu. Návykové látky a jejich užívání byly s intimním vztahem spojeny pouze u jednoho respondenta ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*.

Výskyt symptomu užívání návykových látek u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu užívání návykových látek u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu užívání návykových látek je v OIV celkem u 1 z 10.

c) OPV

V situacích, kdy se respondenti setkají se svými přáteli, je pro většinu těchto situací ve skupině *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* charakteristický alkohol a setkání si bez něj tyto respondenti nedokážou příliš představit. Oproti tomu u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* se vyskytoval jen jediný takovýto případ.

Výskyt symptomu užívání návykových látek u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 3 z 5.

Výskyt symptomu užívání návykových látek u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu užívání návykových látek je v OPV celkem u 4 z 10.

9.4 Fyzické a sexuální riskování

V oblastech života, ať to byla práce nebo volný čas, které se týkaly fyzicky nebezpečných a náročných činností, se nikdo z respondentů nevyjádřil tak, že by ho fyzické riskování a vystavování se nebezpečným situacím lákalo. Každý se vyjádřil tak, že takové aktivity nevyhledává. O to zajímavější však je zjištění, že téměř polovina respondentů se nestará dobře o své zdraví, že jej zanedbávají a nevěnují mu dostatečnou pozornost a péči. Sexuální promiskuita coby upevňování své vlastní maskulinity se vyskytlo pouze jednou.

a) PO

Ve všech případech se respondenti vyjádřili tak, že jejich práce není nijak náročná či zdraví ohrožující. Stejně tak jsou spokojeni s tím, jakou námahu musejí pro její vykonávání vynakládat. Nikdo její nenáročnost či bezpečnost nespojoval s tím, že by si tak přišel pracovně méně mužem nebo že by tím tak strádal na projevu své maskulinity. Rovněž se žádný z respondentů neměl k tomu zvolit si jinou práci, která by v něm tyto pocity, pokud by u něj k takovým došlo, uklidnila a dala mu nabýt toho dojmu, že jej fyzicky náročná či nebezpečná práce činí z jeho pohledu více či dostatečně maskulinním.

Výskyt symptomu fyzického a sexuálního riskování je v PO celkem u 0 z 10.

b) OIV

V této oblasti, v níž měli respondenti zhodnotit i to, jak se starají o své zdraví, došlo k poměrně dosti odpovědím v souladu s projevem symptomu maskulinní deprese. Mnozí nehodnotí péči o své zdraví jako dobrou či dostatečnou a to i přesto, že vědí, že by to mohli či měli dělat jinak- tedy starat se o své zdraví lépe. V rámci stejné oblasti jsem zjišťoval i tendence k sexuální promiskuitě respondentů coby něco, co hodnotí jako nezbytné z toho důvodu, že je to činí více mužem, více maskulinním. Jelikož jsem hodnocení starání se o své zdraví a sexuální promiskuitu vyhodnocoval oboje v rámci této oblasti, jsou ve výsledcích počítány oba projevy a nejsou vedeny zvlášť. Nicméně v souladu s projevem tohoto symptomu co do promiskuity se vyjádřil jeden respondent z *maskulinit spojené s vyšší sociální prestiží povolání*.

Výskyt symptomu fyzického a sexuálního riskování u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 4 z 5.

Výskyt symptomu fyzického a sexuálního riskování u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu fyzického a sexuálního riskování je v OIV celkem u 5 z 10.

c) OPV

Oblast, v níž se většina respondentů vyjádřila v nesouladu s projevem symptomů a jeden respondent neutrálně. Lze to tedy shrnout tak, že žádný z mužů v mém vzorku dobrovolně nevyhledává fyzicky nebezpečnou volnočasovou aktivitu, že by jej lákala taková činnost, při níž by mohl snadno přijít k úrazu.

Výskyt symptomu fyzického a sexuálního riskování je v OPV celkem u 0 z 10.

9.5 Emoční strnulost

Moji respondenti se v tomto symptomu neprojevili jako typické *produkty* maskulinní kultury a byli většinou schopní v otázkách zaměřených na pojmenování vlastních pocitových prožitků ve specifických situacích dokázat odpovědět názvem nějakého pocitu, který v té dané situaci zažívají. O to méně pozitivní však byla jejich hodnocení vlastního emočního přispívání do intimního vztahu. U žádného z respondentů jsem však nenarazil na to, že by se zmínil v tom smyslu, že pro něj emoce nejsou nijak podstatné, že se je snaží ignorovat, že by mu jen komplikovaly život.

a) PO

Ojedinelý výskyt tohoto symptomu v pracovní oblasti je známkou toho, že muži jsou ve většině schopni své pocity, které jsou spojeny s jejich pracovním životem, pojmenovat. Rovněž nemají tendenci reagovat agresí, když jsou profesně ohroženi.

Výskyt symptomu emoční strnulosti u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 2 z 5.

Výskyt symptomu emoční strnulosti u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu emoční strnulosti je v PO celkem u 3 z 10.

b) OIV

Oblast intimního vztahu ve spojitosti s emoční angažovaností se v něm se ukázala jako velmi ošemetná kombinace, neboť zde celá polovina respondentů konstatovala, že jejich citové přispívání do vztahu s partnerkou je mnohdy z jejich strany z různých důvodů kroceno. Malá citová angažovanost je způsobována strachem z otevření se, prevencí před emoční ztrátou, nepotřebou takto do vztahu přispívat, i když ze strany partnerky je o onu větší citovou angažovanost mnohdy zájem.

Výskyt symptomu emoční strnulosti u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 3 z 5.

Výskyt symptomu emoční strnulosti u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 2 z 5.

Výskyt symptomu emoční strnulosti je v OIV celkem u 5 z 10.

c) OPV

Prožívání emocí ve společnosti kamarádů a náležitost citů a pocitů do přátelských vztahů mezi muži bylo mezi respondenty vesměs hodnoceno jakožto v nesouladu s projevem symptomu maskuliní deprese, tedy že většina z respondentů se nebojí a dovoluje si projevovat své emoce ve společnosti svých přátel a rovněž má za to, že takové věci, jako jsou pocity, city, prožívání emocí patří do přátelských vztahů mezi muži. Jen ve dvou případech se vyskytly odpovědi, že respondent buď nepovažuje pocity, city, emoce za něco, co patří mezi přátelské vztahy mužů, nebo se druhý z nich své negativní pocity snaží před přáteli skrývat a nedávat je najevo.

Výskyt symptomu emoční strnulosti u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu emoční strnulosti u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu emoční strnulosti je v OPV celkem u 2 z 10.

9.6 Přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím

Symptom, kdy byl mezi *maskulinitou spojenou s vyšší sociální prestiží povolání* a *maskulinitou spojenou s nižší sociální prestiží povolání* největší rozdíl co do výskytu projevu daného symptomu a rovněž je toto i symptom, u něž nejvíce respondentů odpovídalo v souladu s projevy symptomů maskuliní deprese. Nezkoumal jsem, jaké jsou příčiny těchto přehnaných angažování se, avšak jejich projev se vyskytoval ve všech třech oblastech projevu, které jsem zkoumal. Každopádně respondenti z *maskulinity spojené s nižší sociální prestiží povolání* neuvodili až na jedinou výjimku přílišnou potřebu provozování sportovních aktivit nebo pracování. Stejně tak není mezi přáteli respondentů z této skupiny maskulinit běžné spojovat větší angažovanost v práci nebo sportu s větší maskuliní prestiží daného jedince, tedy že by ho to jakkoliv činilo víc mužem.

a) PO

Sport se zde ukázal dobrým a úspěšným únikem od práce či jiných stresů, stejně tak se jako únik od stresů mnohdy ukázala i práce. Důvody pro rozptýlování se těmito aktivitami byly různé, avšak vždy respondenti uvedli, že pociťují *nutkání* takto jednat, buď se rozptýlit sportem, či prací. A právě ono nutkání zde bylo klíčové pro to, aby byla daná odpověď považovaná za projev v souladu či v nesouladu s maskuliní depresí.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 3 z 5.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím je v PO celkem u 4 z 10.

b) OIV

Ochota věnování se své práci či sportu a to třeba i na úkor intimního vztahu vyšla najevo pouze u *maskulinity spojené s vyšší sociální prestiží povolání*. Pro muže z této skupiny maskulinit je dobrovolné pracovní či sportovní vyžití tedy značně důležité a to i na úkor například intimního vztahu.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 3 z 5.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím je v OIV celkem u 3 z 10.

c) OPV

Že je větší angažovanost v práci či sportu důležitá i pro respondentovo okolí se ukázalo pouze u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*, kdy někteří respondenti zhodnotili důležitost takových aktivit a důraz na jejich konání i v kontextu svého blízkého okolí.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 2 z 5.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím je v OPV celkem u 2 z 10.

9.7 Bídná přátelství

Mnohdy zdánlivě nedůležitá věc jako udržování dobrých přátelských vztahů s okolím či navazování nových může být pro některé muže překážkou, přes niž se jim někdy dočasně, jindy trvale nemusí dařit dostat. Důvody mohou být různé, avšak v konceptu maskulinní deprese je toto považováno za symptom, neboť když muži nejsou schopni zorientovat se sami ve svém vnitřním životě, mohou mít právě proto problémy při navazování přátelských vztahů, které jsou na právě pocitech, citech, emocích a jejich vyjadřování a sdílení založeny. Muži mohou v tomto ohledu strádat v mnoha oblastech svého

života, ať jde o nekvalitní pracovní či běžné mimopracovní přátelské vztahy, ať jde o nekvalitní přátelské vztahy s muži nebo s ženami. Zajímavé na tomto symptomu a jeho projevu je to, že nikdo z mužů z *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* se nevyjádřil v souladu s projevem tohoto symptomu maskulinní deprese.

a) PO

Vztahy s kolegy a pracovně spřízněnými osobami byly většinou mužů v mém vzorku hodnoceny jako kvalitní či dostatečné, jen výjimečně se objevila hodnocení opačná. Nikdo z respondentů se nevyjádřil tak, že by mu smíšenost kolektivu či naopak čistě ženský nebo mužský kolektiv, se kterým pracuje, byl nepřijemný a že by právě tímto byla kvalita jeho vztahů na pracovišti ovlivněná. Šlo tedy vždy o kolektiv jako takový, nikoliv o to, že by na základě toho, že je v něm více mužů či žen, byly vztahy s ním hodnoceny jako nekvalitní.

Výskyt symptomu bídných přátelství u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 2 z 5.

Výskyt symptomu bídných přátelství u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu bídných přátelství je v PO celkem u 2 z 10.

b) OIV

Kvalita přátelství se ženami byla povětšinou hodnocena jako dobrá, avšak mnohdy byla narušena tím, že muži nejsou schopni vést se ženami přátelství taková, která by nebyla doprovázena sexem. Právě tento aspekt, tedy aspekt sexuální, přátelství se ženami mnohdy narušoval, neboť někteří respondenti uváděli, že je pro ně tím základním kamenem přátelství se ženou, avšak je zároveň tím, kvůli čemu jejich přátelství se ženami nemají dlouhého trvání. Na základě výsledků mého výzkumu se dá shrnout přístup mých respondentů k přátelství se ženami do čtyř skupin. V té první muži, kteří jsou schopni vést se ženami přátelství bez sexuálního aspektu, mají kvalitnější, dlouhodobější a spolehlivější přátelské vztahy se ženami. V druhé skupině muži nedovedou přátelství se ženou vést jinak než sexuálně zaměřené a tato přátelství jsou méně kvalitní, mají výrazně kratší dobu trvání a jsou především přátelstvími založenými na tělesné přitažlivosti, neboť tyto respondenti si nedovedou představit přátelský vztah se ženou, který by neobsahoval sexuální chtíč. Ve třetí skupině jsou muži takoví, kteří nevedou žádná přátelství se ženami, tedy nepřátelí se s žádnou ženou. Ve čtvrté skupině jsou muži, kteří nechtějí z nějakých svých osobních důvodů a zkušeností vést přátelství se ženami. Nepovažují to na základě těchto zkušeností za jim přínosné.

Výskyt symptomu bídných přátelství u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 3 z 5.

Výskyt symptomu bídných přátelství u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu bídných přátelství je v OIV celkem u 3 z 10.

c) OPV

V této oblasti se u jediného respondenta, jehož odpověď byla v souladu s projevem symptomu maskulinní deprese, objevilo jako překážka pro navazování přátelských vztahů s muži to, že se před nimi nedokáže otevřít. Jako překážku to spatřuje pouze u mužů, neboť při navazování přátelství se ženami, která je tento respondent schopný vést bez sexuálního aspektu, žádnou takovou překážku či blok, který by mu to znemožňoval, nespátřuje.

Výskyt symptomu bídných přátelství u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt symptomu bídných přátelství u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt symptomu bídných přátelství je v OPV celkem u 1 z 10.

9.8 Preference demokratického či autoritativního rozhodování

Jako poslední bych zvláště rád uvedl jednu z tematicky možná souvisejících oblastí s maskulinní depresí, kterou jsem analyzoval a vyhodnocoval stejně, jako symptomy maskulinní deprese a proto ji mohu i stejně prezentovat.

Mezi mými respondenty ve většině případů panoval názor, že preferují demokratické rozhodování, tedy že nijak nelpí na tom, aby o volbě rozhodovali sami. Lze tak tedy usuzovat na to, že i když se mezi mými respondenty vyskytují symptomy maskulinní deprese a ti tak někdy považují lpění na maskulinních normách a na konání dle nich za subjektivně důležité, nepovažují za příliš důležité rozhodování dle pouze svého názoru a docházet k rozhodnutí pouze je jeho základě. Rozhodování autoritativní prováděné na základě příslušnosti k *mužské* populaci zde považují za preferenci jednání majícího možná souvislost s projevy symptomů maskulinní deprese.

a) PO

Samostatné rozhodování o pracovních záležitostech se u většiny respondentů ukázalo jako nedůležité, někteří z nich i spíše preferovali konzultaci s některým z kolegů či spolupracovníků před rozhodnutím se jen na základě svého názoru. Většina respondentů tedy v pracovní oblasti volí formu demokratického rozhodování. Jen několik mužů z mého vzorku upřednostňovalo z různých důvodů své samostatné rozhodnutí, tudíž rozhodnutí autoritativní.

Výskyt preference autoritativního rozhodování u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt preference autoritativního rozhodování u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 2 z 5.

Výskyt preference demokratického či autoritativního rozhodování je v PO celkem u 3 z 10.

b) OIV

Stejnou váhu jako svému názoru přisuzuje většina respondentů i názoru své partnerky, kdy se nesnaží prosadit si povětšinou svou a přistupují při případné neshodě názorů k debatě a mají snahu vyřešit nesrovnalost kompromisem či konsenzem. Demokratické rozhodování v OIV je tedy tím většinou se vyskytující. Jen u jednoho respondenta došlo na preferenci autoritativního rozhodování, kdy se tak tento snaží dostat očekáváním, která jsou na něj dle jeho subjektivního vnímání kladena, a proto považuje snahu prosadit buď spíše svůj názor než názor partnerky, nebo pohotově vymyslet nějaké řešení za důležitou. Stejně tak pouze tento respondent vnímal, že jakožto muž má ve svých rukou nějakou takovou moc, která jej opravňuje konat autoritativní rozhodnutí a snažit se je prosadit.

Výskyt preference autoritativního rozhodování u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt preference autoritativního rozhodování u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt preference demokratického či autoritativního rozhodování je v OIV celkem u 1 z 10.

c) OPV

Odlišnost rozhodování v intimním vztahu a v okruhu přátel se téměř nevyskytovala, tudíž toto jednání takřka každého muže z mého vzorku, když dojde na nutnost učinit v přátelském kolektivu nějaké rozhodnutí, se shoduje v oblasti intimní i přátelské. Avšak jeden respondent u otázky dodatečné vedlejší uvedl, že se v ženském kolektivu snaží většinou coby muž svými rozhodnutími prosadit, neboť se to od něj dle jeho slov očekává.

Výskyt preference autoritativního rozhodování u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* je u 1 z 5.

Výskyt preference autoritativního rozhodování u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* je u 0 z 5.

Výskyt preference autoritativního rozhodování je v OIV celkem u 1 z 10.

Na základě svého výzkumu tedy mohu na první výzkumnou otázku odpovědět, že symptomy maskulinní deprese se mezi českými muži vyskytují a to všechny. Mezi muži mého vzorku jsem prokázal výskyt všech symptomů maskulinní deprese, jak je definuje jeden z jejích autorů (Kilmartin, 2005, str. 97) a rovněž plošný výskyt symptomů maskulinní deprese mezi těmito muži. Na druhou výzkumnou otázku mohu odpovědět rovněž, a to, že rozdíl ve výskytu symptomů mezi skupinou *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* a skupinou *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* dle mých zjištění je. U každého symptomu maskulinní deprese byl u mužů v mém vzorku zjištěn četnější výskyt symptomů maskulinní deprese u mužů ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*.

10. Závěr

Při inspirování se zahraniční literaturou jsem svou prací v první řadě zjišťoval, zdali se takovýto fenomén může vyskytnout i v České republice. Koncept a konstrukce mého výzkumu mi umožňoval zjišťovat všechny symptomy maskulinní deprese, nebyl jsem v tomto nijak omezen tím, že bych nějaký ze symptomů musel vyřadit. Mezi mými respondenty jsem výskyt každého ze symptomů zaznamenal, někdy minimální, jindy značný a ne vždy se symptomy maskulinní deprese vyskytovaly ve všech oblastech výskytu. Jelikož jsem nezkoumal maskulinní depresi jako takovou, ale jen projevy jejích symptomů, je možné s jistotou konstatovat, že všechny symptomy se vyskytují v různé míře i v České republice. Zároveň s tím jsem svým výzkumem potvrdil, že každý ze symptomů maskulinní deprese je za symptom považován dle Kilmartin (2005) oprávněně, neboť u každého z nich byly projevy zaznamenány a žádný z nich není nadbytečný.

Nejčastěji vyskytujícím se symptomem maskulinní deprese je mezi mými respondenty *přehnaná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím*, tedy nutkání rozptylovat se sportem či prací. Tento symptom je zároveň tím nejvíce se vyskytujícím symptomem maskulinní deprese u skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*. Naproti tomu syndromem maskulinní deprese, který se nejčastěji vyskytoval u *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání*, je *emoční strnulost*. Mezi oběma skupinami maskulinit je tedy rozdíl co do největší četnosti výskytu symptomu

maskulinní deprese a u každé ze skupin maskulinit je tím nejčastěji se vyskytujícím jiný symptom maskulinní deprese.

Vzhledem k značnějšímu výskytu symptomů maskulinní deprese u mužů ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*, která se skládá z maskulinity hegemonní a spoluúčastnické, je nasnadě uvažovat v návaznosti na Connell (1995) propojení maskulinní deprese s hegemonií a očekávat ji u mužů, kteří se svým postavením v genderovém řádu přibližují spíše hegemonní maskulinitě.

Přístupem maskulinní deprese je možné v souladu s Lynch & Kilmartin (2013) zjišťovat možnou deprimovanost i u jedinců radících se spíše mezi jedince hegemonní maskulinity a být tak s to dokázat zabránit na základě projevu jejich symptomů destruktivnímu a sebedestruktivnímu jednání těchto jedinců spadajících do převážně této maskulinity tím, že se zjistí, co konkrétního jej způsobuje. U takovýchto jedinců jsou takováto jednání jako ignorování pocitů či agresivní jednání považována za samozřejmá, avšak dle přístupu maskulinní deprese by se mohlo ukázat, že jejich jednání nevychází z jejich přirozenosti ale z genderově podmíněné nezbytnosti takto jednat. Vždyť na počátku deprese *konvenční* i *maskulinní* je vždy nějaká negativní událost, která může být v obou případech deprese dle Lynch & Kilmartin (2013, str. 6-20) stejná, avšak její projevy už jsou závislé na síle podmínění jedince tradiční maskulinitě.

Symptodem, který se vyskytoval mezi respondenty ze skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* nejčastěji, je *přílišná angažovanost v práci, sportu, nebo obojím*. Po něm byly druhým a třetím nejčastěji se vyskytujícím symptomem *bídná přátelství* a *užívání návykových látek*. Mezi respondenty ze skupiny *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* se naproti tomu nejčastěji vyskytoval symptom *emoční strnulosti*. Výskyt všech ostatních symptomů maskulinní deprese u této skupiny maskulinit měl stejnou hodnotu a nelze tedy určit, který z nich se dále vyskytoval nejčastěji. Syndrom *přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím* je zároveň symptomem, u kterého byla zjištěna nejvyšší absolutní četnost výskytu jeho projevů po jejich sečtení u *maskulinit spojených s vyšší i nižší sociální prestiží povolání*, což je však zapříčiněno jeho poměrně značným výskytem u *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání*. Symptomy, u nichž bylo nejvíce projevů „v souladu“ s maskulinní depresí, lze označit jako symptomy „častěji se vyskytující“.

Nejméně často se vyskytující symptomy maskulinní deprese byly u skupiny *maskulinit spojených s vyšší sociální prestiží povolání* symptomy *špatné nálady* a *agrese*, zatímco u skupiny *maskulinit spojených s nižší sociální prestiží povolání* se nejméně vyskytovaly symptomy maskulinní deprese *špatná nálada* a *bídná přátelství*. U této skupiny maskulinit byl výskyt těchto symptomů dokonce nulový. Symptomy, u nichž bylo nejméně projevů „v souladu“ s maskulinní depresí, lze označit za symptomy „méně často se vyskytující“.

Toto zaměření se na četnost výskytu symptomů maskulinní deprese není v Lynch & Kilmartin (2013) nijak zmiňováno a mám za to, že by takováto charakteristika měla v praktickém užití své jisté uplatnění.

Situace, kdy se jeden symptom maskulinní deprese vyskytoval u respondenta ve všech oblastech výskytu, nastala u dvou respondentů ze skupiny *maskulinit s vyšší sociální prestiží povolání* a u obou z nich tomu tak bylo u pouze jednoho symptomu maskulinní deprese. Výskyt ve všech oblastech symptomu maskulinní deprese byl u prvního z těchto dvou respondentů zaznamenán u symptomu *emoční strnulosti* a u druhého z těchto respondentů byl výskyt symptomu maskulinní deprese ve všech oblastech zaznamenán u *přílišné angažovanosti v práci, sportu, nebo obojím*.

Nejvyšší počet symptomů maskulinní deprese u jednoho respondenta, v nichž byl zaznamenán výskyt v alespoň jedné z oblastí, je sedm, což znamená, že tomu tak bylo u respondenta u všech symptomů maskulinní deprese. Takovýto výskyt však byl ojedinělý, stejně jako výskyt opačný, tedy s nejnižším počtem symptomů u jednoho respondenta, kdy se u rovněž jednoho respondenta nevyskytl žádný symptom v žádné z oblastí a výskyt symptomů maskulinní deprese tak byl nulový.

Průměrný počet symptomů na jednoho respondenta (pokud se u respondenta vyskytoval symptom maskulinní deprese v alespoň jedné z oblastí, bral jsem jej v rámci tohoto zprůměrování jako vyskytující se, tedy že je možné jej započítat) byl u mužů ze skupiny *maskulinit s vyšší sociální prestiží povolání* necelých 5 (4,8). U mužů ze skupiny *maskulinit s nižší sociální prestiží povolání* byl průměrný počet symptomů na jednoho respondenta necelé 2 (1,8). Na základě těchto čísel lze určit, že průměrný počet symptomů maskulinní deprese na jednoho respondenta mezi všemi muži mého vzorku je 3 až 4 (3,3).

Někteří z mužů v mém vzorku mají k maskulinnímu projevu deprimovanosti blíže než ostatní, avšak u nikoho projevy nebyly tak závažné, aby daný jedinec projevoval silná destruktivní chování a byl ochoten *pro svou maskulinitu i zemřít*. Navíc někoho obecně považovat za *oficiálně* maskulinně deprimovaného je zatím nemožné, protože není k dispozici žádný postup či charakteristika toho, kdy je jedinec maskulinně deprimovaný. Navíc tato forma deprese není oficiální, není započítána mezi ostatní deprese. Z mého pohledu to ani není přímo nutné, aby byla maskulinní deprese jako taková uznána za oficiální diagnózu. Důležitější a užitečnější je na ní z mého pohledu především to, aby tato *forma deprimovanosti* byla brána v potaz při zhodnocování možné deprimovanosti jedince. Neuvažovat ji jako další depresi, ale jako jiné projevy *konvenční* deprese, protože na počátku obou z nich je stejná příčina. Ohled by měl v tomto směru být ale brán na to, že maskulinní deprese je ve své případné akutní formě (tedy když je jedinec značně destruktivní k sobě i k okolí) způsobena lpěním na rigorózních maskulinních normách a tradovaných očekáváních, a proto je třeba brát tyto normy v potaz a při snaze s jedincem pracovat si jich být vědomi. Tedy přizpůsobit komunikaci a pokus o zmírnění tohoto lpění na maskulinních normách právě těm normám. Ale to je úkol pro

profesionály, kteří by takovéto přístupy chtěli uznat za užitečné a je na nich, jaké metody pro jejich uplatnění by vymysleli a zvolili.

11. Implikace maskulinní deprese

Výhoda mého designu výzkumu umožňuje užití tohoto přístupu ke zjišťování symptomů maskulinní deprese pro profilaci, tedy je možné pracovat s kategorizovanými výsledky, jež lze za určitých podmínek porovnávat, a pokud by byly projevy symptomů zkoumány u konkrétní sociální skupiny lidí, lze data kvantifikovat, určit typické projevy dané skupiny, typické kombinace projevovaných symptomů, oblast (PO, OIV, OPV), v níž se symptom nejčastěji vyskytuje, zjistit, zdali jsou projevy symptomů spíše destruktivní k okolí (agrese) či spíše má každý příslušník tendence projevovat symptomy, které jsou destruktivní k němu samému (užívání návykových látek). Tato data pak lze porovnávat s jinými skupinami či při dlouhodobějším měření porovnávat jejich vývoj v čase. Lze takto určit například typický profil dle symptomů maskulinní deprese u odsouzených za daný typ trestného činu, dle rasy, dle rodinných či sociálních poměrů. Stejně tak je možné zjistit provázání maskulinní deprese s osobnostními profily lidí a na základě toho dokázat v klinické praxi s jedinci, kteří vyžadují z různých důvodů lékařskou pozornost, lépe pracovat například tak, že by na základě statistických dat bylo možné vytušit, zdali jedinec, jenž vykazuje rušivá či až právě destruktivní chování neslučující se s konvenční depresí, netrpí maskulinní depresí.

Rovněž lze užitečnost znalosti výskytu projevu těchto symptomů uplatnit i nezávisle na maskulinní depresi, a to např. při nabírání nových zaměstnanců nebo třeba sestavování sportovního týmu z konkrétních typů lidí, kteří by neměli anebo měli vykazovat určitá chování. Protože oněch sedm symptomů maskulinní deprese pokrývá plošně takřka celý život, lze jimi zkoumat všechny aspekty jedinceva života. Lze tak rovněž zjistit oblasti, ve kterých je potřeba s daným člověkem pracovat na zlepšení jeho psychiky a je tak také možné začít rychleji pátrat po konkrétních „demotivačních“ prvcích jeho života. Lze tak zjistit jeho slabiny a být na ně připraveni, vědět, co očekávat, vědět, jak jednat, aby k projevu toho daného symptomu nedošlo anebo dokázat dopředu počítat s tím, jak se daný jedinec zachová.

Metodu zjišťování symptomů maskulinní deprese rozdělených do oblastí jejich výskytu, jako jsem to učinil já pro účely svého výzkumu, lze po důkladnějším prozkoumání tohoto jevu upravit z rozhovoru na škálový dotazník, jehož vyhodnocování by bylo snazší a umožňovalo tak rozšířit množství dotázaných. Avšak s přihlédnutím k tomu, že tak nemusí být zjištěny mnohé důležité podrobnosti.

Jelikož projevy symptomů maskulinní deprese jsou vždy destruktivní, a to buď k ostatním, nebo k jedinci samotnému, je zkoumání projevů těchto symptomů tvořících vždy jeden smysluplný celek a

způsobů užitečné. Je užitečné zkoumání toho, jak s projevy těchto symptomů pracovat, jak je možné tyto způsoby myšlení odnaučovat a jak tyto způsoby myšlení obecně z povědomí lidí postupně vyjímat. Lze se tím možná zasadit o lepší psychické i fyzické zdraví jedinců tvořících naši společnost, protože „nelidské zacházení vede k nelidskému chování“ (Lynch & Kilmartin, 2013, str. 52).

Seznam literatury

American Psychiatric Association: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition. Arlington, VA, American Psychiatric Association, 2013. ISBN 978-0-89042-555-8 (Paperback)

Basow, S. A. 1992. *Gender: Stereotypes and roles* (3rd. ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole

Beall, A. E., Sternberg, R. J. 1993. The psychology of gender. 2. Vydání. New York: Guilford Press. ISBN: 0-89862-286-7.

Block, J. H. 1984. *Sex role identity and ego development*. San Francisco, CA: Jossey-Bass

Coker, E. M. 2005. Selfhood and social distance: Toward a cultural understanding of psychiatric stigma in Egypt. *Social science & medicine*, 61, 920-930.

Connell, R. W. 1995. *Masculinities*. Sydney: Allen & Unwin

Deaux, K., & Major, B. 1987. Putting gender into context: An interactive model of gender-related behavior. *Psychological Review*, 94, 369-389.

Fagot, B. I. 1978. The influence of sex of child on parental reactions to toddler children. *Child development*, 49, 459-465.

Field, T. 1990. *Infancy*. Cambridge, MA: Harvard University press

Harlow, H. F. 1958. The nature of love. *American Psychologist*, 13, 673-685.

Hendl, J. 2005. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace, vydání 1. Praha: Portál

Chafetz, J. S. (1980). Toward a macro-level theory of sexual stratification and gender differentiation. *Current Perspectives in Social Theory*, 1, 103-125.

Kessler, R. C., McGonagle, K. A., Zhao, S., Nelson, C. B., Hughes, M., Eshelman, S., et al. 1994. Lifetime and 12-month prevalence of DSM-III-R psychiatric disorders in the United States: Results from the National Comorbidity Survey. *Archive of general psychiatry*, 51, 8-19.

Kilmartin, Ch. 2005. Depression in men: communication, diagnosis and therapy. *The journal of men's health and gender*, Vol. 2, No. 1, str. 95-99.

Kimmel, M., Aronson, A. 2004. *Men and masculinities: a social, cultural, and historical encyclopedia, Volume I: A-J*. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO. ISBN: 1-57607-774-8.

Lever, J. 1978. Sex differences in the complexity of children's play and games. *Am. Sociol. Rev.*, 43, 471-83.

Lippa, R. A. 2009. *Pohlaví: příroda a výchova*. Přeložili: J. Havlíček, J. Valentová. Praha: Academia. 432 str. Galileo, sv. 23. ISBN: 978-80-200-1719-2.

Lott, B. 1987a. Sexist discrimination as distancing behavior. 1. A laboratory demonstration. *Psychology of women quarterly*, 11, 47-58.

- Lott, B. 1989. Sexist discrimination as distancing behavior. II. Prime time television. *Psychology of women quarterly*, 13, 341-355.
- Lott, B., Lott, A. J., & Fernald, J. 1990. Individual differences in distancing responses to women on a photo choice task. *Sex roles*, 22, 97-110.
- Lynch, J.R., & Kilmartin, Ch. 2013. *Overcoming masculine depression, The pain behind the mask*. Second edition. New York: Routledge. ISBN: 978-0-415-63752-7.
- Lytton, H., & Romney, D. M. 1991. Parent's differential socialization of boys and girls: A meta-analysis. *Psychological bulletin*, 109, 267-296.
- Magovcevic M., Addis, M.E. 2008. The masculine depression scale: Development and psychometric evaluation. *Psychology of men and masculinity*, Vol. 9, No. 3, str. 117-132.
- McBride, J. 1995. *War, Battering, and other sports: The gulf between american men and women*. New Jersey: Humanities press
- McGrath, E., Keita, G. P., Strickland, B. R., & Russo, N. F. 1990. *Women and depression: Risk factors and treatment issues*. Washington, DC: American psychological association
- Messner, M. A. 1992. *Power at play: Sports and the problem of masculinity*. Boston: Beacon
- Newberger, E. H. 1999. *The men they will become: The nature and nurture of male character*. Cambridge, MA: De Capo press
- Orel, M., a kolektiv. 2012. *Psychopatologie*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3737-9.
- Pederson, E. L., & Vogel, D. L. 2007. Men's gender role conflict and their willingness to seek counseling: A mediation model. *Journal of counseling psychology*, 54, 373-384.
- Pescosolido, B. A., Martin, J. K., Lang, A., & Olafsdottir, S. 2008. Rethinking theoretical approaches to stigma: A framework integrating normative influences on stigma (FINIS). *Social science & medicine*, 67, 431-440.
- Reid, G. M. 1994. Maternal sex-stereotyping of newborns. *Psychological reports*, 15, s. 1443-1450.
- Renzetti, C., Curran, D. 2003. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum
- Rubin, J. Z., Provenzano, F. J., & Luria, Z. 1974. The eye of the beholder: Parents' views on sex of newborns. *American Journal of Orthopsychiatry*, 44, s. 512-519.
- Schrock, D., & Schwalbe, M. 2009. Men, masculinity and manhood acts. *The annual review of sociology*, str. 277-295.
- Schwalbe, M. 2005. Identity stakes, manhood acts, and the dynamics of accountability. In *Studies in symbolic interaction*, ed. N Denzin, str. 65-81. New York: Elsevier
- Scott, J. W. 1999. *Gender and the politics of history*. New York: Columbia university press. ISBN: 0-231-11857-0.
- Seidler, V. J., 2007. Masculinities, bodies, and emotional life. *Men and Masculinities*. Vol. 10, Number 1, str. 9-21

- Seligman, Martin E.P. 2013. *Naučený optimismus: jak změnit své myšlení a život*. Praha: Dobrovský
- Shakin, M., Shakin, D., & Sternglanz, S. H. 1985. Infant clothing: Sex labeling for strangers. *Sex roles*, 12, s. 955-964.
- Smith, J. P., Tran, G. Q., & Thompson, R. D. 2008. Can the theory of planned behavior help explain men's psychosocial help seeking? Evidence for a mediation effect and clinical implications. *Psychology of men & masculinity*, 9, 179-192.
- Šmídová, Iva (2006). Kritická mužská studia. In: Valdřová, J. (ed.) *Gender a společnost*. Ústí nad Labem. PF UJEP. S. 59-70.
- Taube-Schiff, M., & Lau, M. A. 2008. Major depressive disorder. In M. Herson & J. Rosqvist (Eds.), *Handbook of psychological assesment, case conceptualization, and treatment, Vol. 1: Adults*. Hoboken, NJ: Wiley.
- United Nations. 1997. *Report on the World social situation, 1997*. New York: Author
- Vogel, D. L., Wade, N., & Hackler, S. 2007. Perceived public stigma and the willingness to seek counseling : The mediating role of self-stigma and attitudes toward counseling. *Journal of counseling psychology*, 54, 40-50.
- Vogel, D.L., Heimerdinger-Edwards, S.R., Hammer, J.H., and Hubbard, A. 2011. „Boys don't cry“: Examination of the links between endorsement of masculine norms, self-stigma, and help-seeking attitudes for men from diverse backgrounds. *Journal of counseling psychology*, Vol. 58, No. 3, str. 368-382.
- Will, J., Self, P., & Datan, N., 1976. Maternal behavior and perceived sex of infant. *American Journal od Orthopsychiatry*, 46, 135-139.
- Zábřorská, K. 2009. *Variace na gender: poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. 1. Vydání. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1752-9.

Webové zdroje

- Online 1) MKN-10, 2013 [online]. [Cit.10.12.2016 13:40]. Dostupné z <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>
- Online 2) MKN-10, 2013 [online]. [Cit. 10.12.2016 13:45].Dostupné z <http://www.uzis.cz/book/export/html/3371>
- Online 3) MKN-10, 2013 [online]. [Cit. 10.12.2016 13:40]. Dostupné z <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>
- Online 4) DSM-V, 2013, [online]. [Cit. 10.12.2016 14:15]. Dostupné z <http://dsm.psychiatryonline.org/doi/full/10.1176/appi.books.9780890425596.x00preface>
- Online 5) MKN-10, 2013, [online]. [Cit. 10.12.2016 14:50]. Dostupné z <http://www.uzis.cz/cz/mkn/F30-F39.html>

Online 6) MKN-10, 2013, [online]. [Cit. 10.12.2016 14:50]. Dostupné z <http://www.uzis.cz/cz/mkn/F30-F39.html>

Online 7) MKN-10, 2013, [online]. [Cit. 10.12.2016 14:50]. Dostupné z <http://www.uzis.cz/cz/mkn/F30-F39.html>

Online 8) Laňková, J., Raboch, J. Novelizace 2013. *Doporučené diagnostické a terapeutické postupy pro všeobecné praktické lékaře- Deprese* [online]. Společnost všeobecného lékařství ČLS JEP [Cit. 27.12.2016 15:00]. ISBN: 978-80-86998-65-7. Dostupné z: <http://www.svl.cz/doporucene-postupy/doporucene-postupy-pro-pl-zpracovane-od-2013/>

Online 9) Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO, 2011, [online]. [Cit. 22.12.2016 18:40]. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_zamestnani_-cz_isco-

Online 10) Metodická příručka Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO, 2011, [online]. [Cit. 22.12.2016 18:40]. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_zamestnani_-cz_isco-

Seznam příloh

Příloha č. 1: Informovaný souhlas

Příloha č. 2: Scénář rozhovoru

Přílohy

ŽÁDOST O INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informovaný souhlas týkající se bakalářské práce zpracovávané Marianem Helcelem na téma „Maskulinní deprese u českých mužů“

Žádám Vás tímto o souhlas s poskytováním výzkumného materiálu pro výzkumný projekt ve formě audio nahrávky našeho rozhovoru. Ta je nezbytná pro možnost následného přepsání rozhovoru z důvodu jeho analýzy. Jiný důvod nahrávky není a nahrávka nebude použita pro jiný účel vyjma toho, kdy si ji vyžádá FHS UK pro posouzení mé bakalářské práce. Nahrávka nebude žádným způsobem ani z jiného než uvedeného důvodu šířena a po obhájení mé bakalářské práce bude smazána.

Vzhledem k citlivosti zkoumané problematiky je náležitá pozornost věnována etickým otázkám a zajištění bezpečí informantů. Důraz je kladen na:

- (1) Anonymitu informantů – v přepisech rozhovorů budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.**
- (2) Mlčenlivost výzkumníka ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že s výzkumným materiálem budu pracovat výhradně já).**
- (3) Po přepsání rozhovorů dojde k autorizaci textu – budete mít možnost vyjádřit se k uvedeným údajům a upravit je.**
- (4) Jako informant máte právo kdykoli odstoupit od výzkumné aktivity, tím je myšlena možnost zřít se odpovědi na otázku či pokračování v rozhovoru.**

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší účastí ve výzkumu.

Obě strany obdrží jeden originál tohoto informovaného souhlasu podepsaný oběma stranami.

Marian Helcel

Podpis:

Podle zákona 101/2000 sbírky o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů uděluji souhlas s účastí v uvedeném výzkumném projektu a s poskytnutím výzkumného materiálu.

V dne Podpis:

Scénář rozhovoru

Co nejzajímavějšího jste dneska zažil?

Bylo to v práci?

Jak se dneska cítíte?

2a) Jaká je Vaše nejčastější emoční reakce na to, když se Vám v práci přihodí nějaká nepříjemná událost?

A jakou emoci zažíváte, když se stane něco příjemného?

1a) V jakém náladovém rozpoložení se většinou nacházíte ve svém pracovním prostředí?

4a) Jak je Vaše práce fyzicky náročná či nebezpečná? Vyhovuje Vám to? Lákalo by Vás, aby tomu tak případně ne/bylo jinak?

1c) V jakém náladovém rozpoložení býváte ve vztazích či setkáváních s muži Vám blízkými (přáteli, kolegy, rodinnými příslušníky)?

5c) Jak (moc intenzivně) prožíváte své emoce (popř. které hlavně) ve společnosti svých kamarádů?

Jak podle Vás city, emoce, pocity patří mezi (Vaše) přátelské vztahy mezi muži?

2c) Pociťujete agresi/vzbuzuje ve Vás agresi vůči okolí, když jste ve společnosti svých přátel? Bývají Vaše srazy s přáteli podněceny agresí vůči okolí, touhou se nějak agresivně projevovat? Míváte tendenci provokovat okolí či se necháte snadno vyprovokovat?

6c) Jak moc je v okruhu Vašich blízkých přátel důležité se angažovat v práci či sportu? Tedy: je to ve Vašem okolí hodnoceno jako důležité třeba proto, že to nějak patří k mužskému životu, hodně pracovat či sportovat pro, dejme tomu, „image muže“?

3c) Jak moc je pro Vaše setkání s Vašimi přáteli (muži) charakteristické užívání návykových látek? Proč myslíte, že tomu tak je?

3b) Jak moc pro Vás bývá intimní vztah a s ním související okolnosti důvodem pro uchýlování se k užívání návykových látek?

1b) V jakém náladovém rozpoložení obvykle býváte v rámci intimního vztahu? A ve vztazích se ženami obecně? Je podle Vás ve vztahu komunikace mezi partnery prospěšná?

- 7b) Jaká přátelství vedete se ženami? Jak jsou pro Vás důležitá? Je podle Vás možné být se ženami jen přátelé? A proč?
- 7a) Jak co do jejich kvality a intenzity hodnotíte vztahy, které máte s kolegy a lidmi, se kterými se setkáváte pracovní? Bývá tomu tak vždy? Proč je takhle hodnotíte?
- 8c) Co si Vy jako muž představíte pod pojmem „nezávislost“, když bychom tento pojem aplikovali na muže? Co si představíte pod závislostí?
- 8a) Co to pro Vás znamená „nezávislost“, když tento pojem aplikujeme na Vás a Vaš pracovní život, na výkon Vaší pracovní pozice? Jak moc je pro Vás osobně důležité, abyste byl při výkonu své práce za každých okolností zcela suverénní, samostatný? Musíte se pro splnění úkolu spoléhat i na druhé lidi? Jste ochotný v práci požádat někoho o pomoc či spolupráci? Vadí Vám, když musíte v běžném, mimopracovním životě požádat někoho o pomoc? Zvládnete přiznat, že na něco sám nestačíte?
- 6a) Pociťujete nutkání rozptylovat se prací či sportem? Od čeho se máte touhu rozptylovat?
- 4c) Jak (moc) se dobrovolně, tedy ze záliby, angažujete ve fyzicky nebezpečných aktivitách (sport, volný čas)?
- 6b) Jak moc jste s to věnovat se dobrovolně své práci či sportu? I třeba na úkor Vašeho intimního vztahu?
- 2b) Bijete, ubližujete či emočně zneužíváte svou partnerku? Nebo k tomu míváte silné impulzy nebo tendence?
- 5b) Jak moc se emočně/citově angažujete ve vztahu s partnerkou? Dovolujete si prožívat všechny své city? Jak jsou pro Vás jako muže pocity, city, emoce důležité? (((Víte toho o Vašich pocitech spíš víc Vaše partnerka než Vy?))) Je pro Vás důležité mít emoce pod kontrolou?
- 4b) Jak je pro Vás nezbytné často střídat sexuální partnerky? Je to podle Vás něco, co Vás činí mužem? Jak byste zhodnotil Vaše starání se o své zdraví?
- 9b) Jak uplatňujete svou moc coby muž ve vztahu, když dojde na nutnost rozhodnout se v něčem, co se týká obou partnerů, popř. celé rodiny? Je podle Vás ve Vašich rukou nějaká taková moc založená na tom, že jste muž?
- 8b) Jak byste popsal svou pozici ve vztahu k Vaší partnerce? Jak se to podle Vás projevuje? Je podle Vás žena autonomní bytost? Má žena (dejme tomu, že třeba Vaše partnerka) právo na to mít stejně či více sexuálních partnerů než Vy, aniž by to nějak „změnilo“ Váš pohled či názor na ní? Přijdete si někdy (coby muž) nedostatečný? V jakých oblastech? Máte nějaký vzor ve svém životě?

- 9c) Preferujete to samé (co v 9b), tedy uplatňování své moci coby moci muže) i mezi svými přáteli, když jde o nějaké rozhodnutí? A rozlišujete nějak, když jde o ženy či muže?
- 7c) Jak byste popsal Vaše přátelství s jinými muži? Je pro Vás těžké navázat přátelský vztah s mužem?
- 9a) Jak moc je pro Vás coby muže důležité v práci o všem, o čem můžete rozhodovat, rozhodovat samostatně?
- 5a) Jak se cítíte, když je Vaše (pracovní) pozice coby suverénního muže ohrožena? Když se objevuje možnost, že budete vypadat třeba jako hlupák?
- 3a) Jak moc Vás láká či nutí Vaše pracovní vytížení rozptylovat se od něj pomocí nějakých návykových látek?

Je nějaká z těch věcí, témat, která jsme tu dnes probrali, taková, že byste si uvědomil nebo cítil, že je Vám v životě nepříjemná?

Co podle Vás dělá muže mužem?

Cítíte se být jako muž šťastný?

Když byste měl ty aspekty, které Vás šťastným činí, někomu povědět jako „návod“, co byste mu řekl, že se Vám osvědčilo?